

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații diamantine

Anul IV, Nr. 2 (30)
Februarie 2013

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Pieter Bruegel cel Bătrân - *Turnul Babel*

Semnează:

George Popa, Janet Nică, Doina Drăguț, Ioan Florin Tuinea, Iulian Chivu, Adrian Botez, Valentin Nicolaițov, Stelian Gomboș, George Filip, Florin Măceșanu, George Petrovai, Ion Scorobete, Elena Armenescu, Livia Ciupercă, Octavian Lupu, Boris Marian, Voichița Pălăcean-Vereș, Alexandru Mărghidan, Octavian Mihalcea, Florentin Smarandache, Traian Vasilcău, Viorel Roman, Ion Nălbitoru, Isabela Vasiliu-Scraba, Elena Andreea Ion, Ioana Stuparu, Mihai Știrbu, Ștefan Radu Mușat, Tania Nicolescu, Ionuț Caragea, Mariana Ocnărescu, Kate Foley, Alexandru G. Șerban, Czesław Miłosz, Elena Adriana Răducan, Eugen Deutsch, Mihai Danielescu, Nelu Vasile, Marius Robu, Marinică Pannduru, Vasile Bele, Lileu Nicolae Vălăreanu (Sârbu), Tudor-Cristian Gongu

Sumar

George Popa , Umanism și cultură	pp.3-7
Janet Nică , O pinie, două pinii	p.8
Doina Drăguț , Versuri	p.8
Ioan Florin Tuinea , Constantin Dumitrache sau materializarea eterului	p.9
Iulian Chivu , Pragul și hotarul de la intra-spre trans-	p.10
Adrian Botez , Dramatica epopee valahă ..	pp.11-17
Valentin Nicolîțov , Probleme ale poemului haiku contemporan	pp.18-21
Stelian Gomboș , "Iisus Hristos este Același, ieri și azi și în veac"	pp.22-23
George Filip , Versuri	p.23
Florin Măceșanu , Pieter Bruegel cel Bătrân ..	p.24
George Petrovai , Relativitatea cunoașterii și certitudinea neștiinței omului	pp.25-27
Ion Scorobete , Itaca	p.27
Elena Armenescu , Poesia Sensului	pp.28-30
Livia Ciupercă , Prețul singurătății	p.30
Octavian Lupu , Dincolo de negura prezentului	pp.31,32
Boris Marian , Nebun	p.32
Voichița Pălăcean-Vereș , Despre iubire și farmec	pp.33,34
Alexandru Mărghidan , Exil în inimă	p.34
Octavian Mihalcea , Conturul luminii	p.35
Florentin Smarandache , Monumentul Național El Morro	pp.36,37
Traian Vasilcău , Versuri	p.37
Viorel Roman , Viziuni ortodoxe	pp.38,39
Ion Nălbitoru , "Dincolo de cuvânt"	p.40
Isabela Vasiliu-Scraba , Vedere în duh și viziune filozofică	pp.41,42
Elena Andreea Ion , Versuri	p.42
Ioana Stuparu , Blândețea și radiațiile feței și ochilor lui Iisus Hristos... ..	pp.43-45
Mihai Știrbu , Dinu Zarifopol	pp.46,47
Ștefan Radu Mușat , Versuri	p.48
Tania Nicolescu , Versuri	p.48
Ionuț Caragea , Ultima carte despre întineric, întâia carte despre lumină?	p.49
Mariana Ocnărescu , Versuri	p.50
Kate Foley , Versuri	p.51
Alexandru G. Șerban , Condeierul neînvins (Czesław Miłosz)	pp.52,53
Czesław Miłosz , Versuri	p.54
Elena Adriana Răducan , Antologia a șaptea paradoxistă	p.55
Eugen Deutsch , Constelații epigramatice ..	p.56
Mihai Danielescu , Constelații epigramatice ..	p.57
Nelu Vasile , Constelații rebusiste	p.58
Marius Robu , Un vers	p.58
Marinică Panduru , Univers	p.58
Janet Nică , Parodie	p.58
Vasile Bele , Versuri	p.59
Llelu Nicolae Vălăreanu (Sârbu) , Versuri ..	p.59
Tudor-Cristian Gongu , Eseuri	p.60

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor
- Prof. univ. dr. George POPA, scriitor, eminescolog

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactori literari:

IULIAN CHIVU

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- GEORGE FILIP, Canada, scriitor

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatiidiamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Ilustrația revistei: Pieter Bruegel cel Bătrân

George POPA

Umanism și cultură

Termenul de „umanism” - *cultura animi* - a fost utilizat pentru prima oară de Cicero. Pentru el exista „omul uman”, - *homo humanus* - adică romanul educat, și omul barbar - *homo barbarus* - needucat în spiritul noțiunii de „*virtus romana*”, aceasta trebuind să constituie modul de gândire și viață al întregii omeniri.

Noțiunea de umanism a fost restrânsă într-o vreme pentru a defini spiritul Renașterii, când, odată cu întoarcerea la izvoarele culturii grecești antice, are loc plasarea din nou a omului în centrul universului. Pe de altă parte, datorită faptului că noțiunea a apărut la romani, Heidegger considera că acesta este un motiv pentru a afirma că primul umanism aparține Romei.

În realitate, fiecare epocă și-a creat „umanismul” ei, adică *un mod de a afirma entitatea umană în lume*.

Astfel, într-o primă formă, cultura pro-umană apare încă din paleolitic. Pictura rupestre - precum frescele de la Altamira, Lascaux, etc - constituie o remarcabilă capacitate artistică de promovare și eliberare umană, în sens de delimitare în raport cu universul prin transformarea cavernelor într-un sanctuar, un spațiu „sacru” asumat, smuls haosului din jur și devenit astfel un *centrum mundi humanum*. Desenele abstractizante decantau existența spre a putea fi înșușită magic. Sunt create simboluri care concentrează sensuri ale vieții, precum principiul masculin și feminin, erotica și moartea, iar uneori apar adevărate reprezentări scenice.

O asemenea scenă expresivă se află în grota din Lascaux, în care sunt asociați trei actori: un bizon, rănit de o săliță și sângerând, se repede la un om văzut ca o simplă ideo-gramă geometrică, și care tinde să cadă sub atacul animalului agresat. În spatele omului se află o floare firavă. Această floare poate însemna un totem salvator, sau sufletul care se desprinde din cel ce urmează să-și piardă viața.

Prin diferitele reprezentări menționate, arhaicul reușea să creeze o primă treaptă în sușul ajungerii omului la afirmarea de sine.

Și este semnificativ faptul că ideogramele, simbolurile din peșterile paleoliticului, sunt asemănătoare din Spania și Franța până în Siberia, fapt demonstrând o uimitoare unitate de viziune și întruchipare artistică.

Apoi, când s-a trecut de la *homo faber* la *homo sapiens*, a apărut poezia sublimă a gândirii metafizice, așa cum a numit-o, pe drept cuvânt, Benedetto Croce. Acum omul și-a imaginat zeii și, implicit, idea de sacru, - și-a imaginat Crearea lumii, precum în *RigVeda*, a vorbit despre înțelesul muzicii în *Chandogya Upanishad*, despre sensul faptei ca eliberare în *Bhagavad Gita* și ca înveșnicirea creatorului în *Meșterul Manole*, despre eroism în *Mahabharata*, *Iliada*, *Cântecul Nibelungilor*, despre semnificația morții și depășirea ei - prin sacralitatea prieteniei în *Ghilgameș*, prin nuntirea cu natura în *Miorița*.

Această constelație de poeme sunt expresia unui afirmări a omului de cea mai elevată esență, la nivel de principii. În lumea modernă, numai marii poeți vor mai sui la crestele atinse de poezia arhaicilor, care - aflați cei dintâi față în față cu misterul, cu marile necunoscute ale lumii și vieții, au deschis pentru prima oară larg porțile metafizice către eventualele răspunsuri.

Egiptenii au creat un umanism de o puternică originalitate și forță spirituală, în sensul că omul se considera de aceeași natură cu divinitatea. Viața pământească nu era decât o pregătire pentru întoarcerea în dumnezeire originară. Aspirația cerească era exprimată prin supradimensionările din creațiile artistice - piramidele, templele, coloșii statuari - la care se adaugă expresia transfigurată a faraonilor, model imaginile reginei Nefertiti, soția faraonului Akhnaton, - cel care instituie primul monism religios, și astfel prima mare revoluție spirituală. Conștiința că este conștient cu Re, zeul soare, îi crea egipteanului acea responsabilitate cosmică, și anume, de a cultiva în cursul vieții terestre *infinițudinea marilor valori*, - bine, adevăr, frumos, dreptate, simțire, măiestrie - și, pe revers, de a nega infinitudinea antivalorilor. În felul acesta, dincolo, în fața lui Osiris, decedatul

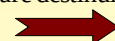
se declara *curat*, prin celebra „declarație de inocență”, și astfel putea să se absoarbă în Zeul-Soare, atingând suprema năzuință: „*cunoașterea Tainei care se ascunde îndărătul tuturor tainelor*”.

Dacă egiptenii credeau că omul este răsfrângerea divinității pe pământ, și patria sa este cerul, în schimb, grecii au considerat că zeii sunt răsfrângeri ale omului pe Olimp, pentru că „*omul este măsura tuturor lucrurilor*” - afirma Protagoras; iar zeii nu sunt decât făpturi împrumutând modelul fizic al omului și având aceleași păcate, doar că sunt nemuritori. Omul, înțeles ca rațiune, ca lumină a minții, centrează material și spiritual universul văzut și nevăzut. Umanismul grec merge până la a considera că pe pământ se află unica viață, dincolo de Lethe, în moarte, nu suntem decât niște umbre uitoare și triste.

În timp ce cultura egipteană a avut drept caracteristică definitorie *sublimul*, grecilor le-a aparținut cultura *frumosului* - prin descoperirea și aplicarea în sculptură și arhitectură a formulei matematice - „*secțiunea de aur*” - model al reprezentării corpului omenesc în arta statuară, rămas inimitabil.

Fapt fundamental, grecii au creat filozofia cu ramurile ei, precum și genurile literare, deci toate disciplinele pe care noi le numim astăzi „umanistice”. Era cuvântul rațiunii iluminate adevărul formulat de Aristotel - „*Poezia este mai adevărată și mai elevată decât istoria*” - afirmație care proclamă o dată pentru totdeauna rolul omului în univers, și anume, de a trăi poetic, idee ce va fi reluată, între alții, de Hölderlin și de Eminescu, acesta definind Grecia antică „*Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii*”. Și amintim că Platon considera pe Apollo Pythianul instructorul întregii umanități.

Creștinismul creează un nou model de umanism, de promovare a omului în lume, întemeiat pe iubire, pe egalitatea dintre oameni și fraternizarea universală sub veghea unui Dumnezeu unic, idee ce venea de la Akhnaton și Zarathustra, împrumutată apoi de evrei. Creștinul este un om pe care destinul

l-a solidarizat cu ceilalți semeni prin păcatul adamic, de unde negarea trupului, a materiei ca fiind o citadelă a păcatului, iar lumea - o vale a plângerii. Omul se poate mântui printr-o viață morală petrecută în frica de Dumnezeu.

După un mileniu de confuzie și convulsii, care au caracterizat Evul Mediu, când omul era subordonat unui dublu despotism - religios (mai precis, sacerdotal) și social, are loc reacția: apare Renașterea care, afirmă Joseph Buchardt, a însemnat, redescoperirea omului, ființă centrând din nou universul, alături de redescoperirea lumii și a frumuseții naturii - mutație petrecută sub influența gândirii lui Platon și Aristotel. Apare *individualismul*. Omul nu se mai confundă cu divinitatea și nici cu natura, ci i se conferă demnitatea de a fi el însuși. Noua concepție despre măreția omului a dus la acea explozie renaștentistă de genii, ne mai întrecută ulterior la o asemenea amploare și profunzime.

Sub inducția spiritualității antice Elade, Renașterea a fost un pisc foarte luminos în istoria spiritului. Ea face hotar între ceața Evului Mediu și deșingolada axiologică a lumii moderne, - evoluție inițiată în acel timp de încrederea nelimitată a omului că poate domina natura, devenită noneu, și o poate exploata în folosul său, idee care ar fi rămas benefică dacă, în evoluția istoriei, ar fi fost controlată de conștiința morală.

Personalitatea cea mai complexă și cel mai vizionar creator al Renașterii, Leonardo da Vinci, a anticipat în profețiile sale antiumanismul epocii noastre, consecință a perversității ulterioare a individualismului, devenit egolatrie distructivă a naturii și a propriilor valori spirituale.

*

Într-o lume pe care nu o cunoaște, o ființare impusă de hazardul mânuit de liniile energetice incontrolabile ale firii, omul încearcă, pe de o parte, să afle „*de unde venim, ce suntem și unde ne ducem?*” - titlul tabloului testamentar al lui Paul Gauguin, iar pe de altă parte, aspiră să se dezrobească de diverse servituți la care îl supune condiția sa destinală; să-și creeze un sens al său, un antidestin.

Și ce însemnează să fii liber? Libertatea însemnează să ai posibilitatea ca, în scurtul răgaz pe care natura ni l-a rezervat în istoria eternității, să ne putem bucura de tot ceea ce ne oferă propria alcătuire, natura, societatea, precum și de ceea ce ne dăruiește creativitatea umană.

Așa cum afirma Pico della Mirandola, omul este unica ființă la care existența precede esența. Ca atare, omul se face făcând, își autocreează esența în ceea ce înfăptuiește. Or, pentru a fi creatoare, pentru ca omul să-și instituie prezența în ființare, fapta sa trebuie să fie împlinită în armonie cu societatea și natura. „*Omul nu este om. El devine om grație echipamentului său sociocultural*”, scria Erasmus.

În cea mai simplă definiție, umanism însemnează realizarea lui *homo significans*, însemnează dezvoltarea posibilităților de care dispune ființa umană pentru satisfacerea cât mai deplină a celor două năzuințe fundamentale - *autocunoașterea și eliberarea spirituală*. Religia, morala, artele, filozofia, științele constituie domeniile de dezvoltare ale celor două aspirații.

Ca atare, definitoriu pentru noțiunea de umanism este *axiologicul*: acesta presupune un ansamblu de idei și activități al căror scop

este promovarea personalității umane și a existenței în general, efectuată sub semnul valorilor spirituale.

Și dat fiind că sistemul axiologic, sfera valorilor umane este incorporată în opere esențiale, umanismul implică formarea caracterelor prin modelarea înfăptuită de cultură. În acest sens, Hegel afirma: „*Atâta realitate și putere are un individ, câtă cultură posedă*”, iar Edmund Husserl: „*Cultura este lupta umanității de a se înțelege pe sine*”.

Friedrich Schiller considera că umanismul reunește frumosul cu binele - *kalokagathia* - simbolul fundamental al spiritualității vechilor greci. Acesta este unicul capabil să impulsioneze la modul ideal nu numai omul, ci și comunitatea. El postula că *educația estetică*, bazată pe însușirea valorilor culturale, constituie modalitatea cea mai eficientă pentru a conduce individul și societatea către libertatea spirituală. Educarea sub semnul frumosului și al sublimului este cea care dă aripi sentimentului celui mai înalt - iubirea - și așa se poate atinge armonia și fericirea universale - idee culminând cu *Oda bucuriei*, preluată de Beethoven în Simfonia a IX-a. Marc Aureliu afirma: „*Când omul încearcă să se ridice prin cultură, o apropiere aproape cerească ia naștere între doi oameni, oricât de departe ar fi unul de altul*”.

Cultura însumează totalitatea perspectivelor vizionare pe care omenirea le-a produs și le posedă la un moment dat în a transvalua existența umană la o cât mai ridicată treaptă spirituală. Umanitatea este un imens efort al experiențelor inteligențelor lumii în căutarea unui orizont cât mai aproape de absolut, trecând mereu prin noi sisteme de înțelegere și noi soluții, noi modele de a reevalua viața omului, viața cosmică.

Pe acest drum suitor, cultura are, pe de o parte, funcție informativă, ne face cunoscută istoria și geografia spirituală a umanității; pe de altă parte, mai importantă încă, este funcția formativă, funcția etică. „*Cultura formează caracterul*”, afirma Kant. Operele culturale sunt oglinzi în care aflăm ceea ce ar trebui să fim - ca aristocrație a inimii și a minții.

Eminescu afirma „*Cultura este cel mai mare farmec*” și formula îndemnul: „*Citește, citește mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini din care vei întocmi înțelesul și filozofia vieții*”. Lectura pasionată a diverselor arte și a sistemelor de gândire a intrat în creuzetul elevatului umanism al operei eminesciene.

Pentru înțelegerea creațiilor din diversele domenii este necesară cultură plurivalentă. Gândirea fragmentară creează marele pericol de a nu înțelege noțiunea de *om total*, - fizic și psihic - de care vorbea încă Hipocrate idee

Pieter Bruegel cel Bătrân - Vânătoarea pe zăpadă

care venea de la tricul Zalmoxis, așa cum ne transmite Platon în dialogul *Charmides*.

De pildă, fără cultură religioasă și mitologică nu poate fi înțeleasă arta, în primul rând a Renașterii. Fără cultură filozofică nu vom pătrunde sensul profund al clarobscurului din tablourile lui Leonardo da Vinci și Rembrandt, nici muzica lui Beethoven și nici lirica eminesciană. Fără a cunoaște *Divina Comedia* și *Florile răului* nu putem descifra universul sculptural al lui Auguste Rodin, fără exercițiul înalt al gândirii rămânem în afara sensurilor complexului brâncușian de la Tg. Jiu, unde se află istoria în piatră a aventurii omului în lume. Noica afirma despre Eminescu: „Căci tocmai extraordinara adâncire în cultură a poetului i-a făcut cu puțință lirica”.

Dar - de subliniat - nu orice cultură, ci ea trebuie să fie selectivă. Cultura este suma graiurilor celor aleși. Ne adresăm lor, nu este timp pentru opere ne semnificative. Marile idei, marile călăuze se găsesc numai pe creste.

Un proverb japonez afirmă: „Cultura este ceea ce rămâne după ce ai uitat tot ceea ce ai învățat”. Ce rămâne după experiențele spirituale trăind creațiile de vârf ale omenirii? Rămâne modelajul care dă distincție sufletului, noblețe faptei, aripi intelectului; îți oferă deschidere spre lume - altfel te apropii de ceilalți, altfel simți sublimul naturii și percepi mesajul capodoperelor. *Vezi dincolo de ceea ce vezi*.

Cultura educă ochiul ca să vedem frumosul, urechea să percepem inefabilul, inima pentru a vibra simpatetic. Încă Thales, primul filozof presocratic, afirma: „Cine este fericit? Cel care are inteligență și o natură deschisă culturii spirituale”, iar Heraclit - „Cultura este un alt soare pentru oamenii instruiți”. „Cultura este izvorul întregii vieți spirituale, scria Eminescu, ...este educarea inteligenței... Lipsa de cultură este egală cu lipsa de moralitate”. Cultura, releva Kant, oferă posibilitatea universală a comunicării, fapt care sporește plăcerea pe care o resimțim individual receptând operele de artă.

Pe de altă parte, fiecare creație de artă precum și operele unor gânditori poeți, lecturate în emoția sensibilității și a intelectului, este o oglindă în care ne descoperim o altă hipostază a sinelui nostru cel mai profund. Pătrunzând, în uimirea sufletului și a spiritului, universul leonardesc și rembrandian, holderlinian și eminescian, mozartian și beethovenian, platonician și nietzschean, ne îmbogățim cu un alt noi înșine.

Prin operele culturii, omul își creează libertatea spirituală. Dintre creațiile omului, muzica este cea mai umanizantă și mai eliberatoare. De pildă, muzica lui Beethoven

poate fi considerată cea mai completă „umanistic”, în sensul stabilirii acordului sublim al omului cu lumea și viața, de care vorbea Hölderlin: Simfonia V-a stabilește acordul dintre om și destinul său, Simfonia VI-a armonizează omul cu natura, iar a IX-a cu întreaga omenire. Beethoven afirma „Muzica este o revelație mai înaltă decât toată înțelepciunea și filozofia... Muzica face să izbucnească focul spiritului oamenilor”.

*

În cartea *Untergang des Abendlandes* - „Apusul Occidentului”, Oswald Spengler constata că, pe măsură ce o civilizație se dezvoltă, ea se sterilizează spiritual, cultura decade până la pigmeizare și pervertire. Acest fenomen a fost relevat mai de demult de Eminescu în *Memento mori*, definind modernitatea - „E apus de zeitate, ș’asfințire de idei”.

Așa se face că în epoca noastră zborul cosmic a luat locul zborului spiritual. Fetișismul banului și al consumului, fetișismul sexului, inflația divertismentului de moment, - au avut drept rezultat amputarea viziunii cosmice, a răspunderii spirituale a omului față de el însuși și față de ceilalți.

Bântuie un duh malefic al tăgădei și profanării ducând la criza generalizată a valorilor, desacralizarea lumii, *désenchantement du monde*, desumanizarea... „Nimeni soarele n-oprește să apuie-n murgul serii,/ Nimeni Dumnezeu s-apuie de pe cerul cugetării”, adăuga vizionar Eminescu.

Actualmente, în scrieri critice, în presă, pe sticlă, „împărații goi” ai lui Andersen se lasă denigrator cu toată greutatea opacității lor mintale asupra unor valori superlative, de exemplu, între alte ținte, balada *Mioriței* și opera eminesciană. „Ignorantul neagă ceea ce nu cunoaște”, afirma Montaigne. În limba greacă, *idiotes* și în latină *idiot* - însemnează „ignorant”, în opoziție cu *paideumenos* - „om cultivat”. Lipsa de cultură - *apaideusia* - se traduce prin lipsă de discernământ.

Distructivul, violența se manifestă pe plan cultural prin tortura devenită generalizată în diversele arte: în poezie sunt torturate cuvintele și metaforele, în tablouri formele și culorile, în sculptură lutul și marmura, în muzică auzul și instrumentele.

Tabloul lui Rafael, *Transfigurarea*, în ortodoxie *Schimbarea la față*, constituie o imagine care poate fi văzută ca un simbol profetic al momentului socio-cultural actual. În partea superioară a lucrării este reprezentat Iisus, care se înalță în gloria și beatitudinea luminii; iar în partea de jos, net delimitată, o îngrămădire de oameni speriați se agită în jurul unui copil care suferă un atac de epilepsie, *morbus sacrus sive demonicus*, „boala cea rea” sau „ducă-se pe pustii” în

tradiția populară. Este figurată aici antinomia dintre lumina intelectuală și rățacirea mintală, al cărei sinonim românesc „sminteală” este deosebit de expresiv. Astfel, tabloul, singular ca temă în arta divinului Sanzio, pune față în față contrastul dintre umanismul ideal și antiumanismul epocii noastre.

Ieșirea din marasm, calea vindecării nu poate fi decât una: *refacerea drumului către semnificativ, către elevație, către valoric*. După ce a devenit prada propriului său absurd, trebuie să urmeze recucerirea omului de către sine însuși.

Este necesar să aflăm un sens în non-sensul aparent al existenței, un ideal care înalță, luminează și purifică, și nu negări oarbe care coboară, întunecă, întinează, glorificând în mod morbid și bezmetic moartea reală sau moartea vie.

Omul nivelat, omul care a devenit funcționarul docil al automatismelor de fiecare zi, trebuie schimbat într-o ființă care încearcă să-și semnifice superior fiecărui act, depășind realitatea umilitoare pentru spirit. Căci, scria Pindar: „muritorilor le sunt date zile nemuritoare”. iar Hegel - „realitatea are dumnicile sale”.

Adevărul absolut nu poate fi atins. Atunci trebuie să ne construim propriul nostru adevăr - un adevăr al responsabilității față de propria șansă de a exista, față de ceilalți, față de natura care ne-a creat. Este falsă libertate să faci ce-ți comandă sfările inconștientului și sfările străzii.

Omul a evadat din propria sa identitate, a adoptat *nu-ul* ca atitudine față de viață și univers - *nu-ul* care se află în infern, afirmă Eckhart, - și vrea să anuleze toate valorile, odată cu autoeliminarea sa de pe tabloul picturii. Antiumanismul artei actuale reflectă incertitudinea, deruta, imposibilitatea omului de a se mai înțelege pe sine, de a se accepta, consecință a unei epoci când răul - esență a omului, în opinia lui Shakespeare și a lui Eminescu, a ajuns la cote paroxistice; sau/și poate că, în evoluția, sa omul a ajuns la plictisul tragic de sine. Astfel, Baudelaire considera că „lumea este pe cale să sfârșască: călătorie la capătul posibilului pentru om”, iar Nietzsche afirma: „Ne precipităm într-o cădere continuă”; și Eminescu încheia: „Poate că în vâi de haos ne-am pierdut demult, demult”.

Desigur, nu există rețetă miraculoasă care să oprească imediat și instantaneu avalanșa alunecării în abis. Pentru că este în firea lucrurilor ca însăși căderea să se transforme în energia întoarcerii pe creste. În încercarea de a regăsi calea regală către demnitatea cosmică a omului, cunoașterea deschiderilor u-

manistice ale diverselor culturi este esențială.

Este nevoie de o adevărată revoluție culturală pozitivă care să ne conducă la refundamentarea sistemului axiologic. În acest sens, sub semnul valorilor marii culturi, se cere revizuirea direcțiilor care au condus, de milenii sau de un secol, umanitatea în această parte a lumii, și al căror eșec trebuie recunoscut și asumat.

Astfel, este creștinismul „umanism integral”, așa cum afirmă Jacques Maritain? Un lucru deosebit de important, constă în aceea că Iisus a renunțat la ideea unui dumnezeu particular, exclusiv al unui popor, ca Iahve-Elohim al iudeilor - și, dimpotrivă, el a adoptat ideea unui Dumnezeu unic pentru toate popoarele. Omul actual se întreabă însă cum au fost posibile ca în numele lui Iisus și a universalei iubiri creștine, să aibă loc uciderile repetate, precum războaiele religioase, inchiziția, noaptea Hughenoților, exterminarea templierilor, arderea pe rug a unor mari valori ale inteligenței umane etc.? Există un Dumnezeu al crimei?

Pe de altă parte, o problemă capitală care s-a ridicat este următoarea: creștinismul a preluat un mit din Vechiul Testament, cel adamitic, și astfel l-a umilit pe om pe toată veșnicia, făcându-l încă înainte de naștere vinovat de un păcat pe care nu el l-a comis, și anume, un păcat imaginat de o anumită cultură între multe altele. Acest episod biblic umilește de asemenea ideea de Dumnezeu, amputându-i absolutul prin introducerea spiritului răului care domină lumea.

Preceptele morale și sacrificiul lui Iisus,

care a introdus iubirea universală în lume, așa cum celălalt sacrificat, Socrate, introdusese rațiunea - sunt de o extraordinară frumusețe. Pentru orice om rațional însă, nu poate fi în mod real umanistă o doctrină care neagă viața, considerând-o vinovată, impură din veșnicie în veșnicie, negare întreținută de spaima miticului „păcat originar”. Dogma *culpabilității de a exista* constituie un nonsens ce contravine ideii generoase de religie care însemnează acel „acord cu orânduirea sublimă a universului”, care este divină (re-ligo = unire).

Așa se face că spirite precum Goethe, Novalis, Hegel, Nietzsche - au relevat frumusețea umanistică a filozofiei lui Spinoza, care proclamă *codumnezeirea omului*. În viziunea lui Hegel spinozismul este „*un eter sublim al substanței unice universale în care gândirea trebuie să se scalde înainte de a sui încă mai departe*”.

Autorul *Luceafărului*, care afirma că „*Dumnezeu nu este în cer și pe pământ, el este în inima noastră*”, a fost atras și el de elevația morală a panteismului gânditorului olandez, așa cum a fost fascinat și de panteismul din gândirea indiană, al cărei mesaj este chemarea la unificare universală prin iubire, pentru că toți ne identificăm prin participarea la dumnezeire. Din acest motiv, fiecare act al vieții trebuie să fie sacru, în răspundere față de propria dumnezeire și față de dumnezeirea celorlalți.

De altfel se uită faptul că așa precum aflăm din Evanghelia după Ioan, în una din predicile sale Iisus afirmă „Eu am spus: *sunteți Dumnezei*” (Ioan, 10,24). Aserțiunea lui Emi-

nescu - „*Eu e Dumnezeu*” (ms. 2262, f. 2v) - este coincidentă cu afirmația lui Iisus. Și Giordano Bruno, în viziunea căruia Eminescu intenționa să modifice radical finalul *Luceafărului*, scria: „*Totul este în tot... toate, particule din unitatea divină, din Dumnezeu*”.

Ca atare, în consens cu aceste aserțiuni, Eminescu proclamă și el, nu doar influențat de Spinoza, ci din propria sa viziune, analogă filozofului olandez, *pandumnezeirea* a tot ce există: *lumea este o teofanie în reciprocitate - Dumnezeu se manifestă în om, omul se arată în Dumnezeu*.

Gândirea lui Eminescu a fost în corezanță cu altitudinea etică a budismului, acesta din urmă punând în centrul preocupărilor omului „suferința și suprimarea suferinței”, și nu o presupusă vină urmată de un blestem etern al neamului omenesc. De asemenea, în contrast cu legenda biblică, în care omul este pedepsit pentru că a mușcat din „mărul cunoașterii”, în budism păcatul capital al omului este *avidyā* - ignoranța: ignorăm faptul că avem un fals eu - „*micul eu*”, de care vorbea Eminescu - și că mântuirea sinelui constă în imperativul moral al iubirii universale.

Seamănă mai curând a glumă de neînțeles afirmația lui Henri Lefebvre care consideră că „marxismul este umanism”. Pe de altă parte, J.P. Sartre și Albert Camus pledează pentru ceea ce ei numesc un „umanism ateu”. Întrebarea care se pune este însă: omul mai este uman dacă îl desdumnezeim, dacă desacralizăm viața? Ne amintim ce dezastruoase urmări antiumane au creat antiteismul revoluției franceze și al celei din octombrie roșu! *Fără conștiința divinității, omul devine neom*. În epocile de restabilire a raționalității, toți marii creatori ai culturii au afirmat *codumnezeirea omului*.

În schimb, interesantă apare ideea de umanism în concepția lui Martin Heidegger. Într-o amplă „*Scrisoare despre umanism*”, acesta combate ideea curentă de umanism și pune sub semnul întrebării umanismul creștin, reducându-l la ideea de mântuire, precum și umanismul revendicat de marxism și existențialism. Pentru gânditorul german, adevăratul umanism este a înțelege că omul este om în măsura în care îi apare limpede destinul său și anume: fragment din infinita Ființă - *Sein* -, aceasta îl aruncă în lume, (*Da-Sein*), astfel că omul este cel care ec-sistă (*der Ek-sistierende*), adică se află în starea de „deschidere” către ființă. Scopul „aruncării” este ca omul „să ia în grijă ființa”. Acesta este sensul existenței sale.

A gândi acest adevăr al ființei însemnează „a gândi *humanitas* a lui *homo humanus*”. Astfel, afirmă Heidegger, „ceea ce

Pieter Bruegel cel Bătrân - *Peisaj de iarnă*

contează este *humanitas* în slujba adevărului ființei". Situându-se în deschiderea-luminatoare către ființă, și încredințându-i-se rolul de „păstor al ființei”, omul își împlinește în același timp și *onticitatea* și teleologia etică.

Heidegger reafirmă un adevăr de întotdeauna, și anume, că omul ajunge la „prezența prezenței sale” în artă - în poezie în primul rând, deoarece casa omului este limbajul. Totodată, omul este cel care mântuiește poetic Ființa de ascunderea ei ca adevăr ultim. Acesta este rolul nostru umanist. Viziunea lui Heidegger despre umanism, ca afirmare de către om a ontologicului în univers, este concepția platoniciană cu raport răsturnat: omul nu este un arhetip decăzut din lumea Ideilor eterne și care încearcă întoarcerea în spațiul hiperboreean al Ființării Supreme, idee împrumutată și de creștinism - ci, dimpotrivă, este salvatorul a însăși ființării ca atare.

Or, pentru a atinge un nivel cât mai aproape de plenitudinea esenței sale, omul - afirmă Heidegger, trebuie să se adape la izvoarele spiritualității universale. Atât timp cât omul nu este cultivat, el este în situația „unui arbore sau a unei stânci care sunt, dar nu există”. Esența ființării omului este gândirea, conștiința de sine, iar în cultură omul își află deschiderea „iluminatoare” către existență, către autenticitatea și demnitatea sa. Creațiile artistice, muzica înainte de toate, înaripează această evadare care ne face să transcendem condiția noastră ontică - finitudinea.

În eseu *Originea operei de artă*, filozoful din Freiburg afirmă: „Existențial în totalitatea sa, lume și pământ parvin la ecloziunea adevărului lor în opera de artă... Și orice operă de artă este în mod esențial poem”. Sub influența decisivă a liricii lui Hölderlin, care a determinat comutarea radicală a gândirii lui Heidegger, acesta reia afirmațiile autorului *Imnurilor*: „poezii creează ceea ce durează”, și „numai poetic merită omul să trăiască pe pământ”. Hölderlin credea că în viitor religia, filozofia și științele au să dispară, și că *religia poeziei* va fi unica activitate spirituală a omului.

Concepția lui Heidegger despre om și noțiunea de umanism este interesantă. În creuzetul ei au intrat - alături de poezia lui Hölderlin - gândirea lui Platon și Spinoza, precum și creația lui Rilke. El acordă omului rolul central în univers, în sensul că asigură instituirea prezenței în ființare a propriei entități, precum și a lumii, fapt care are loc cu ajutorul spiritualității culturii.

La rândul său, Edmund Husserl, în con-

ferința *Criza umanității europene și filozofia*, constatând decăderea Occidentului - „națiunile europene sunt bolnave” - aminteste că Europa culturală a luat naștere în Grecia secolelor VII și VI î.Cr. Acea cultură s-a concretizat într-o știință a vieții întregii lumi, pe care au numit-o „iubire de înțelepciune”, o știință universală a idealității spirituale. Pierdută fiind cheia înțelegerii spiritualității grecești, este pierdută conștiința identității omului - și de aici, criza culturii, criza umanismului.

Dar criza morală a Europei actuale nu se datorește numai pierderii contactului cu filozofia de viață a vechii Elade, ci pierderii spiritualității în jurul căreia și prin care se instituie diversele etape ale istoriei omului în drumul său „de la finitudine spre polul infinității”.

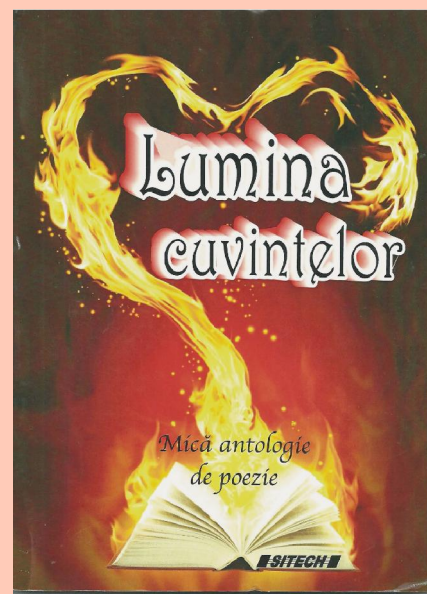
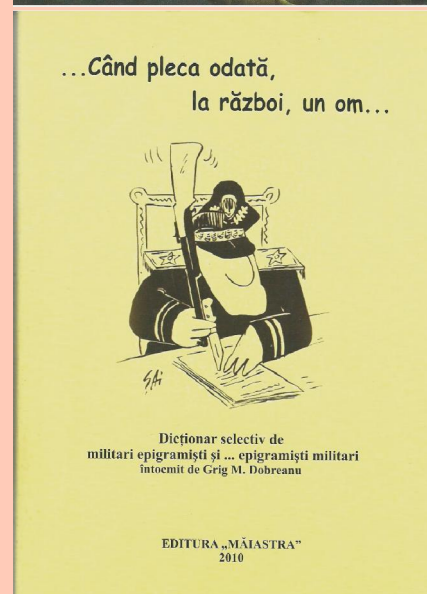
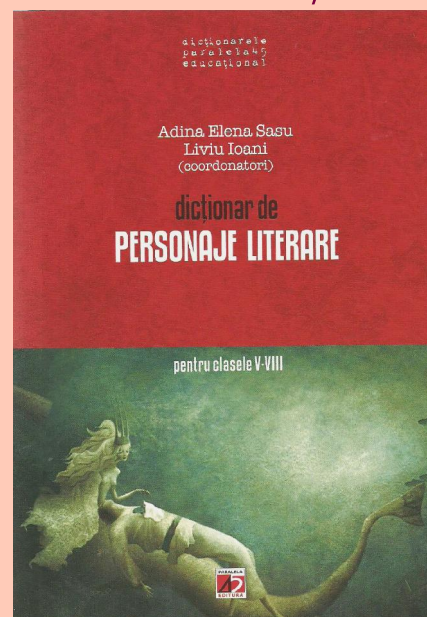
Europa s-a născut dintr-un mediu paradigmatic al spiritualității, iar oboseala ei de azi trebuie vindecată prin spiritualitate. „Căci numai spiritul este nemuritor”, afirmă Husserl. Iar sediul spiritului se află în cultură. Naufragiul spiritualității moderne poate fi salvat doar de cultură. Ea poate schimba *le désenchantement du monde* în *ré-enchantement*.

Conchizând, desigur, nu neapărat un umanism teoretizat, într-un sistem doctrinar, este de adoptat, ci acea atitudine etică recomandată de Kant: „acționează în așa fel încât înfăptuirile tale să devină model moral universal”. Aceasta este adevărata personalitate a omului, adaugă autorul *Criticii rațiunii practice*. „Omul este în adevăr destul de nesfânt, dar umanitatea din persoana lui trebuie să fie sfântă”. Umanitatea de care vorbește aici filozoful din Königsberg este echivalentă cuvântului românesc *omenie*, intraductibil în altă limbă, la fel ca și cuvântul *dor*. De altfel, este semnificativă această pereche geamănă afectiv, „dor-omenie” definind sufletul românesc.

Modulat de aleasă cultură, umanismul kantian, umanismul omeniei, nu constituie o filozofie abstractă, ci acea „iubire de înțelepciune”, înțeleasă ca vibrație și faptă proumane de fiecare zi - față de ceilalți, față de natură, față de noi înșine. Acesta este rolul unei antropologii veritabile, - a științei despre om și destinul său în lume.

Pentru reînțemeierea unui asemenea umanism este însă stringentă nevoie de voințele reunite ale unor modele, a unei elite, a unei intelectualități luminate - înzestrată cu harul implicării sociale, o implicare realmente eroică, având capacitatea de a învinge puterile negative și astfel să poată înfăptui *comutarea spirituală* a culturii și a omului pe plan național și universal.

Cărți primite la redacție

Janet NICĂ

0 PINJE, DOUĂ PINJI

ORI, ORI

Când mă gândesc, sau mă gândesc la lucrurile banale,
sau banane, care îmi stau în cale, sau în pocale,
îmi vine să iau câmpii, sau câmpiile, sau câmpurile magnetice,
să-mi fardez interiorul cu îndoieli,
să mă dau mare la apă mică,
întru gloria nimicniciei mele.
Gândesc, după timp, într-un timp,
sau, în doi timpi, după timpuri:
sau ori, ori sau!
sau sau, ori ori!
Tai plăcinta complexității
cu briceagul inteligenței de care dau dovadă,
sau dovadă, să-mi fie somnul, sau somonul, lin
și codrul, sau codul, aproape de departe.
Toate puterile lumii îmi ordonă, sau mă îmbie,
să fiu un Nimic mic, sau un Mic nimic.
De ce, oare, să-i fie STEJARULUI frică
de GHINDĂ?
Ia să iau eu GÂNDUL meu la palme
până-mi spune și laptele supt de la mămica sa!

IERI CA AZI

ieri aveam cozi, azi avem coduri,
ieri aveam complexe porcine, ovine, bovine,
azi avem complexe de inferioritate.
Înainte eram săraci, azi nu suntem bogați.
ieri eram proști, azi nu suntem deștepți.
ieri laudam trecutul, azi laudăm străinătatea.
ieri eram speriați cu bomba nucleară,
azi, cu criza mondială.
ieri ne era greu, azi nu ne e ușor.
ieri era regres în regres,
azi e regres în regres.
Înainte era ipocrizie, azi e demagogie.
Înainte eram condamnați la moarte,
azi suntem condamnați la viață...
ieri era ușor să trăiești greu,
azi e foarte greu să trăiești ușor.

Pieter Bruegel cel Bătrân -
Dans țărănesc

Doina DRĂGUȚ

Versuri

SCHIȚĂRI SUMARE DE URME

ne copiază umbra ca un contur
ce închide în el un relief
diseminări de timpi ne este viața
cuprinsă în destine variate
imagini false modificări de stări
schițări sumare de urme înșelătoare
existențe parcelate precum ținuturi
tăiate-n frontiere pe o hartă
trăim în simbioză cu istoria
mânați de-un ceas abstract
golind clepsidre sensibili la mutații
obsedați de căutări în spații albe

DEZOLARE ȘI SPERANȚĂ

cu cât mai mult ne adâncim în timp
ne împruinăm în trup și amintiri
învățătură cuprinsă în nimic
întoarsă evoluție identitatea
imită o lume cândva trăită

ne sprijinim în dezolare și speranță
refugiu în etern amestec de ură
și iubire pământ și cer
serii divergente cu limite la infinit
însușind mereu destine fragmentate

DENSITĂȚI CONCENTRATE

închid ochii -
privesc înlăuntrul meu
ca într-o fântână
adâncă
deschid ochii -
împrejurul meu densități
concentrate în ore
siderale

SPAȚIUL STRÂNS ÎN OBELISC

emoții cristalizate
în armonii
materializează spațiul
strâns
în obelisc
ore vechi bătute-n turn
trec abstract în forme
timpul
printr-un ochi
evanescent
echilibru în etern

acumulări de noțiuni
în sfere triumfă pur
în ideal

RĂGAZUL UNEI CUMPENE

stau în răgazul unei cumpene
și nu mai e loc decât pentru trupul meu.
nu pot să trec pentru că praguri se ridică
împrejur.
văd cum vin spre mine două drumuri
din sensuri opuse șerpuiind și crescând
prin tăcerea înaltă
mă închid?
sau se tolesc în mine
așa cum creșterea
se termină în vârf?

și cumpăna adânc
spre cer se-nclină

Ioan Florin TUINEA

Constantin Dumitrache sau materializarea eterului

Ar fi împlinit 65 de ani!

„Întâlnirile” mele spirituale cu omul de cultură de elită Constantin Dumitrache au început încă din preistoria formației mele intelectuale când, elev de gimnaziu fiind, îndemnat de profesorii mei de istorie și de limba și literatura română dintr-un sat pierdut în Câmpia Boianului, patronat de amintirea „grea” a lui Nicolae Titulescu, ascultam la un radio „Mamaia” emisiunile postului de radio regional Oltenia. Ca un fel de „lecturi suplimentare” ni se indica de către acești dascăli să urmărim și, la nevoie, chiar să conspectăm anumite rubrici, în special din emisiunea care avea să devină „Agora literară”, emisiunea tânărului, pe atunci, jurnalist pe tematici culturale, Constantin Dumitrache.

Ulterior, în liceu, la îndemnul junelui pedagog Ioan Smedescu, participam cu emoția de rigoare la ședințele cenaclului slătinean „Balada”. Aici, în discuțiile prelungite mult în noapte între „grii” cenaclului (Nicolae Fulga, George Enache, Gheorghe Nicolaescu ș.a.), am aflat numai cuvinte de laudă despre „mintea brici” și enciclopedismul omului din Potcoava.

În facultate (Medicina craioveană), am gravitat împreună cu alți colegi ceva mai mari, la îndemnul regretatului profesor Constantin Voiculescu, în jurul echipei redacționale a

revistei Centrului Universitar Craiova, reboțezată acum conform noilor cerințe ideologice impuse de oficialități.

Printre tinerii de-atunci - unii dintre ei ajunși astăzi nume de referință în spațiul cultural oltenesc și nu numai - „patrona” figura legendară a lui Constantin Dumitrache, primul redactor șef al revistei, intitulată la înființare „Cadran universitar”, și, ori de câte ori un material, un text, un titlu, o machetare etc. solicita discuții apărea interogația care încerca să rezolve dilema: „Cum ar fi făcut asta Dumitrache?”.

După 1985, când Radio Oltenia Craiova era desființat, în săptămânalele mele reveniri în Slatina, unde C. Dumitrache fusese redistribuit după criteriile bizare, dacă nu absurde, ale „rotației cadrelor”, pe lângă o unitate productivă slătineană, am aflat că pe lângă o boemă asumată, rezultat al brutalei întreruperi a liniei sale profesionale de bază, ducea o activitate, apreciată de responsabilii vremii, la extreme: între excelență și blamare.

Toate aceste situații mă intrigau și, făcând comparație cu ceea ce reținusem eu din profilul intelectual al lui C. Dumitrache, ardeam de nerăbdare să-l cunosc personal pe eroul atâtor varii aprecieri.

Dorința avea să mi se îndeplinească abia în agitatul Decembrie 1989 când, în casa poetului Ioan Smedescu, deschisă elanului revoluționar plin de speranțe și de idei în plan cultural cât cuprinde, se constituise ad-hoc, așa zice, schița redacțională a ceea ce avea să fie apoi AGORA LITERAR-ARTISTICĂ, singura revistă cu profil cultural cu apariție constantă în județul Olt după aproape șase decenii.

Aici, Constantin Dumitrache se constituia într-un veritabil spiritus rector, axul și filtrul axiologizant pentru avalanșa de texte emanând de peste tot în entuziasmul primei verbalizări socializante după lunga tăcere comunistă.

Am avut plăcerea să cunosc acum un om încă tânăr, înalt, filiform, cu mișcări controlate, cu o privire deschisă dar de o intensitate laseroidă când te fixa și încerca să te convingă de adevărul spuselor sale.

Îmi amintesc că am discutat o noapte întreagă, uitând de foame, sete și... frig, despre

soarta României „dacă” s-ar fi aplicat planul Valev, dacă Nicolae Ceaușescu n-ar fi accesat vârful puterii, dacă soarta lui Constantin Pârvolescu ar fi fost alta...

M-a invitat să scriu în revistă, dar eram atât de timorat încât l-am refuzat politicos și, deși știa că aveam ceva pregătit în sertar, m-a înțeles și mi-a spus că va veni o vreme când o să-l caut eu ca să-i propun colaborări (o spunea zâmbind șagălnic și schițându-și, probabil, în minte, proximele lui direcții de activitate...).

Îl văzusem imediat după 22 decembrie 1989, cu un masiv reportofon, pe care-l purta pe umăr ca pe o armă de mare calibru, invitându-i pentru a-i difuza pe redeschisul Radio Oltenia Craiova pe oamenii de cultură ai Slatinei, care se exprimau despre perspectivele culturii și vieții sociale la noul context al „democrației originale” postdecembriste.

Ne-am întâlnit apoi frecvent și am devenit mai mult decât apropiați sufletește. Și spun asta pentru că în niște momente de viață personală mai convulsive, am beneficiat de sfaturile pline de înțelepciune ale mai vârstnicului meu prieten.

S-a bucurat enorm în vara lui 1996 când, la vernisajul unei expoziții a pictorului Spiru Vergulescu, i-am înmănat noua adresă și noul număr de telefon ale cuplului Virgil Ierunca-Monica Lovinescu. Mi-a vorbit de Paris ca despre o destinație de vis pe care și-o dorea împlinită...

Ne-am întâlnit apoi aleatoriu, fie la sediul ROC, fie în preajma Filarmonicii sau a Teatrului Național ori de câte ori ajungeam în Craiova și ne auzeam mai întâi telefonic. Era bucuros de împlinirea mea sentimentală de la acea dată și în iarna lui '98-'99 îmi declarase, mai în glumă mai în serios, că are de gând să-mi devină nu doar „naș spiritual”, ci și naș la propriu, la biserică și toate cele.

Din păcate, un accident tragic din viața mea personală a frânt nu doar această dorință a domnului Dumitrache, ci și echilibrul interior al celui care scrie aceste rânduri.

Luni de zile viața a însemnat pentru mine insomnii și coșmaruri apăsătoare insensibile la orice fel de terapie terestră.

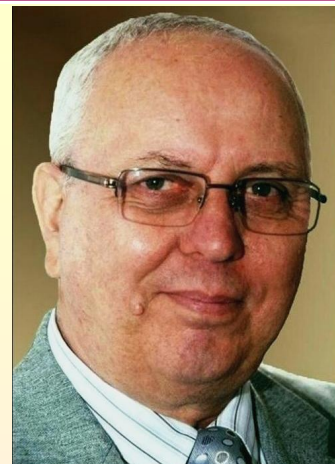
Pe când eu traversam acest tunel de viață vegetală s-a petrecut drama prietenului meu. N-am știut nimic până de Sfântul Ștefan al anului 2001, când am aflat întâmplător că moartea îl vizitase pe nea Costică.

Constantin Dumitrache
(15.02.1948-20.11.2001)

Iulian CHIUU

Pragul și hotarul de la *intra-* spre *trans-*

Neîndoielnic, antropologii nu fac concurență filosofiei, fiindcă ei vin mereu pe urmele vieții și mai ales ale civilizației dând astfel consistență ideilor pe care le confirmă în lucrurile comune, ca apoi să urce, înaintea altora, spre verosimilul uluitor. Ontic, ne dă de înțeles antropologia, omul este limită și îndrăzneală și de aceea tot ce face curge în acest sens; dinspre neputință, cu îndrăzneală, spre dorință. Înaintea lui Émile Durkheim¹, Arnold Van Genep lămură, încă de la începutul secolului trecut, o problemă fundamentală, aceea a riturilor de prag² inventariind momente din această categorie de la copilărie (rituri de separare și de integrare, nominația sau botezul prin închinarea pruncului nou-născut Soarelui sau/și Lunii, apoi rituri de inițiere - inclusiv de integrare în confrerii religioase, ordinația preotului și a magicianului, logodna, riturile funerare de separare, de prag și de agregare). Durkheim, în observațiile sale pe un material etnologic imens, trece dincolo de știința religiilor tocmai pe temeiul transdisciplinarității oricărei științe și de aceea observațiile lui ating un nivel superior de probitate. Filosofii, însă, nu au făcut nici ei abstracție de aspectele concrete de viață, cu atât mai mult de cele ale vieții confesionale, numai că lucrarea lor este prin ea însăși o transdisciplinare. Evoluționismul a acceptat cu greu că *evoluția* nu este pur și simplu curgere impetuoasă, ci în mod frecvent înseamnă salt, stadiu, *re-voluție*. Antropologii au ilustrat și ei asta inclusiv prin ceea ce etnologii găseau în *ciclul vieții*, ordonat după o rigidă *weltanschauung*, cu accentuarea rituală a *pragurilor* și a *pasajelor*.

Conceptual și *weltanschauung* consemnează, în diacronie, curgere, salt, stadiu, *re-voluție*. Astfel și lucrurile probate în timp prin manifestări diverse, determinate de reprezentări, credințe, concepte, rituri, pot da conținut simbolic *pragului*³ în sensul de discontinuitate temporală, cu referire la etape cruciale ale vieții, și spațială, în sensul de loc sacru de pe care începe ruptura, deschiderea (pragul templului nu poate fi atins, fiindcă marchează trecerea de la profan la sacru; mireasa, în tradiția românească, este trecută de mire

în brațe peste pragul casei conjugale cu ocazia nunții, ca în riturile de agregare). *Poarta* diversifică simbolistica *pragului* și o extinde la limita dintre cunoscut și necunoscut (vechile orașe chinezești aveau patru porți prin care intrau și ieșeau spiritele rele, forțele contrarii). Mai apoi, *hotarul* continuă aceeași idee până în zilele noastre; desparte forțe contrarii, concentrează ambele conotații și de aici sacralizarea lui, notează alte dicționare⁴. *Hotarele* timpului sunt și ele marcate ritual pentru plurivalența lor: semnifică momente de cumpănă, în care se decid sorții. La hotare aveau loc rituri de alungare a forțelor malefice, a bolilor, aici aveau loc lapidările, ordaliile, o serie de alte practici magice și tot aici se îngropau apotropaic animalele moarte. *Pragul*, *poarta* și *hotarul* aveau conexiuni în ordinea cosmică și pentru vechii greci (*nomos*, la Heraclit), fiind totodată *hypostasis*, dar și *metaxi*. Ființa, în structura ei biologică, a atras după sine *pragul* și l-a recunoscut prin convenționalul ontic (istoria îi urmează și ea), axiologia admite *pragul* și *pasajul* ca impas și, respectiv, ca încercare, iar sociologia reconsideră *hotarul* în special prin ceea ce separă. Așadar, gândirea mitică nu poate fi depășită fără urmă, himerele ei rămân, fie și în reinterpretare modernă (culturalistă, structuralistă, antropologistă etc.). Și nu în cele din urmă, științele, spre deosebire de filosofie, singura concepută fără limite, nu și fără neputințe (ea este chemată să spună nu și să facă), își vad adesea limitele, le recunosc, dar nu acceptă neputința - însăși rațiunea lor de a fi (ele având menirea de a face, nu de a spune). Științele, ori de câte ori *intradisciplinaritatea* nu reușește, acceptă fără vanități *transdisciplinaritatea* și, în epoca contemporană, trec propriul hotar fiindcă nu ar putea răspunde așteptărilor fără apeluri insistente în *interdisciplinaritate*. Într-o altă ordine a lucrurilor, cea a viziunii despre lume (*weltanschauung*, la Heidegger), sensul acesteia nu putea fi nici *inter-*, și cu atât mai mult *intra-* din cauza referențialului situat doar într-un anumit *trans-* și anume acela către care pragul este ori numai ipotetic, ori intangibil, așa cum ni-l prezintă marile mitologii (sumerienii,

egiptenii, grecii, ca să nu mai spunem despre hinduși și buddhiști, în a căror viziune lucrurile se organizează mult mai evident, chiar dacă într-o altă ordine). *Transcendentul*, în raportul său cu imanentul, după filosofii occidentale, este o continuitate care trece dinspre grosier spre desăvârșire printr-o serie de secvențe (*re-nașteri*), pe când în filosofii occidentale acestea rămân în contradicție; *imanența* decurge din esența însăși a ființei (lucrului), nedeterminat de cauze străine de sine, în timp ce *transcendența* este, ca în filosofia lui Immanuel Kant, tocmai cuțezanța ființei dincolo de pragul experiențialului. În filosofii orientale, *transcendența* este tocmai ceea ce grecii socoteau că ține de schimbarea în sine (*metabole*), sau de schimbarea calitativă (*alloiosis*). Platon admitea că suflul este în stare să facă legătura (*metaxi*) între sensibil și inteligibil, dar între existență (*ousia*) și indefinit (*apeiron*) nu operase până atunci decât *phantasia* mitului. Mai departe, lucrurile nu au făcut decât digresiuni de la *nomosul* lui Heraclit, chiar și în arta literară (*metaphore*, ca deplasare de sens; *metathesis*, ca schimbare a ordinii), de aceea datele antropologiei rămân în continuare referențiale, conținuturi autologice care subsistă în *intra-* prin *transcendentul* care coboară ca să le *re-întemeieze*. Filosofia refuză să privească înapoi mai mult de cât are nevoie să se asigure că continuă. Rațiunea ei este predilect în *trans-*, în contactul cu generalul, pe când antropologia continuă să se întoarcă la începuturi pentru a ilumina parcursul și tendința în contextul ordinii cosmice de la *nomos* la *weltanschauung* și de aceea rațiunea ei se situează în *intra-*, în concretizarea generalului, ca apoi să treacă pragurile prolixității factuale și să deschidă hotarul către *inter-*, până când lasă totul fără echivoc în seama lui *trans-*.

[1] *Les formes élémentaires de la vie religieuse*, Paris, 1937

[2] *Les rites de passage*, Paris, 1909

[3] Chevalier, J., Gheerbrant, A.; *Dicționar de simboluri*, Buc., Ed. Artemis, 1995, vol.III, p.113

[4] Evseev, I.; *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Timișoara, Ed. Amarcord, 1998, p.175

Adrian BOTEZ

Dramatica epopee valahă – prin monografia unui cuvânt: **„LA ÎNCEPUT FOST-AU SÂGA, SÎGETUL, SIGINII, APOI SARMISEGETUSA... (monografia unui cuvânt pelasg>valah”),** de Ion Pachia-Tatomirescu

Ion Pachia-Tatomirescu (n. 16 februarie 1947, Tatomirești, județul Dolj) este numele uneia dintre cele mai puternice, autentice și autoritare personalități culturale, din România ultimelor decenii. Autor a cca 50 de lucrări, științifice și beletristice, filolog și doctor în științe filologice (cu teza *Generația resurrecției poetice din 1965-1970*), poet, prozator, teoretician (unul dintre fondatorii paradoxismului mondial), critic, istoric al culturilor/civilizațiilor, al religiilor, lingvist, publicist, editor și traducător - numele său se leagă, în primul rând (și s-a făcut pregnant remarcă!):

- în poezie, de o/printr-o nouă specie literară, premieră mondială: **SALMUL - cea mai scurtă poezie cu formă fixă din istoria literaturii universale**, mai exact spus, «un distih, în care versul prim are măsura 2, un troheu, fiind stihul „un-doi-irii” („undo-irii” / „îndoirii”) Întregului Cosmic, și, versul secund, măsura 4, o zalmoxiană pereche de trohei...» (I. P. T., *Salmi...*, p. 5). „**Invenția**” lui **Ion Pachia-Tatomirescu** (păcat că filologii n-au, și ei, precum tehnicienii, dreptul la un Birou Mondial al Omologării Brevetelor de Invenție!) este deja „**omologată**”, prin recunoaștere și citare/explicare, atât de esteticieni din Belgia, ca Paul Van Melle («*Salme est fait uniquement de poèmes à forme fixe de ce nom, plus brefs encore que le haïkou japonais, car ils sont fait d'un trochée et d'un tétrasyllabe; il n'est pas facile de s'habituer à ce rythme...*» - în revista *Inédit*, nr. 153 / 2001), cât și din Franța, ca Jean-Claude George («*Le Salme est la plus courte poésie fixe de l'histoire de la littérature; le triplement du salme -*

proche du haïku - donne le trisalme...» - în *Art et Poésie*, nr. 177 / 2002);

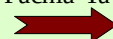
- ca istoric al culturilor / civilizațiilor, al religiilor, este printre cei mai fervenți, eficienți, consecvenți și erudiți apărători ai nobilei cauze a pelasgo-traco-dacismului - prin lucrări/studii extrem de bine documentate, argumentate, curajoase și serioase (mulțimea de atribute nu este, nicicum, redundantă, ci teribil de firav-acoperitoare de realitate!), dintre care se detașează: a - **DE LA MIORITA LA ZALMOXIS**, în care, după cum certifica **Romulus Vulcănescu**, încă din anul 1984, **Ion Pachia-Tatomirescu** «*pledează pentru rădăcinile „mioritice” ale Zalmoxianismului, apelând, mereu, la implicațiile zalmoxianiste ale conținutului Mioriței („tema transsimbolizării baladei în Zalmoxianism cedează locul temei transformării Zalmoxiansimului în baladă. Ideea dominantă a acestei relații este aceea a seninătății protagonistului „mioritic” în fața morții, care reeditează pe plan epic seninătatea dacică în fața morții solului către Zalmoxis”*); b - **ZALMOXIANISMUL ȘI PLANTELE MEDICINALE**, interdisciplinare studii de istoria limbii pelasgo-thraco-dace (abordând numele de plante medicinale co-gaionice), de botanică, de etnoiatrie, sau de medicină zalmoxiană (pelasgo-thraco-dacă / valahă), vol. I, II, Timișoara, Editura Aethicus, 1997; c - **DACIA (DACOROMÂNIA) LUI REGALIAN / REGALIANUS' DACOROMANIA - THE INDEPENDENT STATE OF DACOROMANIA (258-270), FOUNDED BY REGALIANUS, THE GREAT GRANDSON OF THE HERO-KING DECEBALUS,**

lucrarea de istoria antică a Pelasgilor / Valahilor (în română și engleză; traducerea în limba engleză: Gabriela Pachia), Timișoara, Editura Aethicus, 1998; d - **ISTORIA RELIGIILOR**, vol. I (*Din paleolitic / neolitic, până în mitologia pelasgo-daco-thracă - sau valahică / dacoromână*), Timișoara, Editura Aethicus, 2001; și, cea mai recentă încununare a muncii și înverșunării/consecvenței epistemologice a cercetătorului tracolog **Ion Pachia-Tatomirescu**: e - **„LA ÎNCEPUT FOST-AU SÂGA, SÎGETUL, SIGINII, APOI SARMISEGETUSA... (monografia unui cuvânt pelasg>valah”)**, Timișoara, Editura Waldpress, 2012.

Ion Pachia-Tatomirescu este membru activ al Uniunii Scriitorilor din România (din anul 1980), este unul dintre membrii fondatori ai Societății Române de Haiku (din 1990) și ai Academiei Dacoromâne din București (din 1996), membru al Asociației Istoricilor Bănățeni (din 1992), membru al Société des Poètes et Artistes de France (din 1999), membru al Academiei de Țiințe, Literatură și Arte din Oradea (din 2004), membru al World Poets Society / Société Mondiale des Poètes (din 2007). Binemeritate (dar nu și îndestule, având în vedere valoarea muncii/roadelor muncii sale!) recunoașteri ale muncii i-au fost acordate astfel:

- La 29 august 1991, International Writer (University of Colorado at Boulder - U.S.A.) acordă lui **Ion Pachia-Tatomirescu** un *Certificat for Excellence*.

- La 26 iunie 1999, Société des Poètes et Artistes de France acordă lui **Ion Pachia-Ta-**

tomirescu III-ème Prix Vitrail Francophone (Ion Pachia-Tatomirescu a intrat în acest concurs din 1988 cu ciclul de poeme *Cosmia* și *Zoria*).

- La 31 mai 2000, Academia Dacoromână din București încununează pe Ion Pachia-Tatomirescu cu Premiul Deceneu, «*pentru promovarea valorilor dacoromânești*».

- La 30 iunie 2003, Universitatea Tibiscus din Timișoara - Facultatea de Jurnalism acordă lui Ion Pachia-Tatomirescu o *Diplomă de Excelență*.

- La 14 septembrie 2004, Festivalul Internațional de Creație Religioasă de la Timișoara îi oferă lui Ion Pachia-Tatomirescu *Premiul Dosoftei* (pentru opera publicată până la acel moment).

- La 7 octombrie 2004, Colegiul Național Bănățean din Timișoara îi acordă lui Ion D. Pachia (Ion Pachia-Tatomirescu) *Medalia de Onoare*, bătută în bronz, «*pentru recunoașterea internațională a creației sale artistice*».

- La 27 septembrie 2005, Asociația Română pentru Patrimoniu - din București - acordă *Diploma de Excelență* profesorului dr. Ion Pachia-Tatomirescu, «*pentru studiile de daco-românistică și pentru activitățile de „editor național”*».

- La 2 septembrie 2006, Biroul de Informare al Consiliului Europei din Republica Moldova și Salonul Internațional al Cărții din Chișinău (ediția a XV-a) acordă *Premiul pentru Eseu* cărții *Generația resurecției poetice*, de Ion Pachia-Tatomirescu (Editura Augusta, 2005).

- La 9 octombrie 2006, Asociația Astra Română pentru Banat, Porțile de Fier și Români de Pretutindeni - din Timișoara - conferă *Diploma de Onoare* d-lui prof. dr. Ion D. Pachia, «*pentru excepționala contribuție la propășirea culturii și limbii române*».

- La 15 decembrie 2007, C. P. E. Libertatea din Novi Sad / Serbia conferă d-lui prof. dr.

Ion D. Pachia, membru *Honoris Causa* al cercului Lumina, *Medalia de Aur Lumina-60*.

...Avem în față (fie că suntem conștienți, fie că nu!) un adevărat monument al valahității noastre (atât de furibund contestată, azi, de către Bandiții Lumii!): „**LA ÎNCEPUT FOST-AU SÂGA, SÎGETUL, SIGINII, APOI SARMISEGETUSA...** (monografia unui cuvânt pelasg>valah)”. Putem să nu fim de acord cu multe dintre amănuntele ideatice, zămislite de cartea lui Ion Pachia-Tatomirescu (spre exemplu, semi-ocultarea cuvântului „*thrac*” [THRAKES = Lumații, Sfinții - ...noi știm că moșii noștri aveau **DUBLĂ ÎNRĂDĂCINARE**, în Pământ și în Cer... cum, azi, se citește în fiecare dintre cele **PATRU ÎNTR-UNUL** blazoane medievale valahe: **BOUR-ACVILĂ, și PARDOȘII, CU SPADE/SIGINI**” - în avers și-n revers! - precum **Dubla Funcție Sacrală Zalmoxiană, Cei Doi GEMENI Divini!**]...sau „*iertarea*”, oarecum naivă și anistorică, a corifeilor Școlii Ardelene, care corifei, afară, să zicem, de Petru Maior, au trădat ideea de „*valahism*”! ...etc.) - dar nu avem cum să-i negăm **CĂRȚII ACESTEIA**, în niciun fel, **TEMELIA** de idei!

Aparent, dintr-o simplă răsfoire a impozantei lucrări, cititorul este tentat să dea dreptate modestiei autorului, care-și subintitulează cartea „*monografia unui cuvânt pelasg>valah*”. De fapt, o lectură onestă descoperă mult mai mult - mai precis, descoperă, scrisă în registru aparent neutral-științific, epopeea tragic/dramatică a unui Neam - deslușită prin intermediul arheologiei (etimologice) încăpățănate (în final, **REVELATORII!**), asupra unui cuvânt: „**SĂGĂ**”!

La nivel strict formal, cartea (total: 236 pagini, format mare) are patru părți (inegale, ca întindere tipografică):

I - Arutela>Arudela>Arudéal>Ardeál (pp. 7-38);

II - Maris>Mureș, Maramar>Maramureș, Maramarisia>Marmația, sau „Țara

Dacilor de pe Mureșul Mare/Tisa” (pp. 41-56);

III - Pelasgii>Valahii - „marii anonimi, prin imperii/istorii” (pp. 59-108);

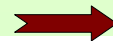
IV - La început fost-au SÂGA, SÂGETUL, SIGINII, apoi SARMISEGETUSA (monografia unui cuvânt pelasg>valah: SÂGĂ) - pp. 111-226.

SARMISEGETUSA („*CENTRUL SPIRITUAL PELASG*”, la care ajunge, în mod desăvârșit firesc, întregul demers, de reconstituire demonstrativo-etimologică, de la „*sâgă*” („*gresie, lespezi / stânci*” - cf. p. 116), până la... „*SARMISEGETUSA*”, însemnând „*FORTUL/CETATEA DE PIATRĂ-DE MUNTE A LUI SARMIS*” (Sarmis fiind „*rege-zeu-medic*” pelasgo-thrac - același cu cel ce face obiectul epico-liric al două dintre poemele eminesciene, din eposul thracic al Aminului nostru: **SARMIS** și **GEMENII**) a fost (și va rămâne, în veci, în **Cronica Akasha!** - dar și în memoria unor istorici onești, dureros și suspect de puțini, e drept!) **EPICENTRUL MARII EPOPEI TRAGICE A NEAMULUI VALAH/ROMÂNESC ȘI, DECI, AL ADEVĂRULUI UMANITĂȚII - EPICENTRU** evidențiat/vădit, de-a lungul ultimelor veacuri, **ÎN MOD INVERS/CATABAZIC** (adică, semnalul **ADEVĂRULUI MESAJULUI SĂU SACRAL** fiind tocmai... **NEGAREA** sa furibund-blasfemiatoare și, aparent, „*ocultă*”!), prin măcelul de oameni și prin pângărirea, prin distrugere sistematică, a emergențelor sacrului pelasgo-thracic:

„26) **SARMISEGETUSA - SARMIZEGETUSA - ZARMIZEGE-THUSA** (< *pelasgo-dac. compus: SARMIS- „SARMIS [aprox. 354-295 î.H., REGELE-ZEU-MEDIC-CTITORAL DAVEI-CAPITALĂ A DACIEI - v. fig. 33-a, infra]*” + **-SEGET „SÂGET”, „DROAIE DE SÂGI CIOPLITE” / „ANDEZITURI”** + **-TUSA „FORT ZALMOXIAN”, „TUSĂ**”; vectorizarea semantică a toponimului: „*fortul [Tusa] sâgetului lui Sarmis*”) - *capitala Daciei (în pereche zalmoxiană de mic - mare: 1. capitala religioasă a Daciei: Sarmisegetusa Mică [la altitudinea „blândă” de 200 m, aflată „sub protecția muntelui sfânt”, Cogaionului Mic, cel ce are - magic-religios - cea de-a zecea „terasă” frântă, spre „a fi magic-analogic” unsprezece, „căci de zece nu se trece, totul reluându-se în sacră spirală, de la unu-geminat, 11”, cunoscut astăzi sub numele de Grădiștea Muncelului]; 2. Sarmisegetusa Mare de la poalele / piciorul-de-plai și sub protecția sfântului Cogaion Mare [„cucuionul”, numit și astăzi Gugu, prin „transformarea” oclusivei postalatale surde, C- / K-, în sonora G-, prin închiderea vocalei labiale*

Pieter Bruegel cel Bătrân - Parabola orbilor

posteroare mijlocii, -o- în -u-, și prin apocopa silabei ultime -ion], munte sacru având altitudinea „sever-totală a vârfului” de 2291 m și Peștera [lui Zalmoxe Întâiul, aprox. 1630-1555 î.H.; cf. PTIR, I, 42, reformatorul Zalmoxianismului din orizontul anului 1600 î.H.], puțin mai jos, Cogaion / Kogaion [nu Kogaionon!] la care se poate ajunge pe Râul Mare; Sarmisegetusa Mare este capitala politic-administrativ-teritorial-militară a Daciei antice, redenumită, după sinuciderea regelui-erou al Daciei, Decebal, din august 106 d.H., și în cinstea cuceritorului, la puțină vreme după instaurarea puterii imperial-romane în câteva provincii ale aurului / metalelor și sării din Dacia Nord-Dunăreană: Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa).

Tradiției - ori, mai exact spus, „oralității culte” a Zalmoxianismului, grație căreia s-a transmis până-n prezent, nealterat, numele sacru al capitalei Daciei, Sarmisegetusa -, i se raliază cele mai vechi documente istorice scrise, ÎN CIUDA ORDINULUI DAT DE ÎMPĂRATUL CUCERITOR DIN ROMA, TRAIAN, CA DACIA, RĂZBOINIC-EROICUL EI POPOR PELASGO (>VALAHO)-DAC ȘI CAPITALA ZALMOXIANISMULUI, SARMISEGETUSA (MICĂ), SĂ DISPARĂ, SĂ FIE RASE DE PE FAȚA PĂMÂNTULUI, ÎN CELE MAI BARBARE CHIPURI ANTICE, DE LA JEFUIREA, INCENDIEREA ȘI DISTRUGEREA TEMPLELOR DE CĂTRE ARMATA IMPERIAL-ROMANĂ, PÂNĂ LA UCIDEREADIRIJATĂ A LIDERILOR, A ELITEI PREOȚEȘTI-MILITARE” - pp. 155-156¹. Și, după Traian, „ordinul” a fost respectat, parcă, mai abitar... - și „înăuntrul” VALAHIEI, și „...dinafară”!

Urmează, firește, argumentările, făcute de/prin cei puțini istorici onești (în paradigma și sintagma spațio-timpului!), în sprijinul afirmațiilor despre DACIA SACRĂ și despre SARMISEGETUSA-CENTRU SPIRITUAL TERESTRU (după ce a fost părăsit Centrul din Bucegi!) - prin texte antice și mai puțin antice (multe greșeli și manifestări de ignoranță, ale acestor istorici, să sperăm că sunt doar...greșeli și ignoranță, iar nu semne ale crimei blasfemice premeditate!) - texte neuitate și meticolos înșirate, cu comentariile și amendările de rigoare, de către atât de rigurosul și nelineștitul cercetător și „scornonitor” de Adevăr, Ion Pachia-Tatomirescu:

„26-b) în Istoria romană, de Dio Cassius, datând din orizontul anului 229 d. H., reîntâlnim numele aproape neschimbat, doar cu vocala maximei aperturi, -a-, închizându-se anterior în -e-: «După ce [Tra-

ian] rândui aceste și lăsa oaste la Zermizegetusa (Ζήμιεῖτλα Ὑδ' Ὑόα)... [în toamna anului 102 d. H.]] (LXVIII, 8, 3 / Fontes, I, 690 sq.);

26-c) în Cosmografia, scrisă prin secolul al VII-lea d.H., de Ravennatis Anonymi / Geograful din Ravenna, apare - într-o înșiruire de dave / orașe-cetăți din Dacia Nord-Dunăreană, cu un amendabil număr de toponime grafiate cu greșeli (datorate nu transliterării făcute de anonimul geograf creștin, ci scribilor superficiali din școlile abaților din acel secol) - și numele capitalei Daciei (...) - Geograful din Ravenna, Cosmografia, IV, 7 / Fontes, II, 580).

Autorii antologiei de sub egida Academiei Române, din 1970, Fontes Historiae Dacoromanae, II, precizează (cu privire la Cosmografia raven-niană): «În secolul al VII-lea, un autor creștin necunoscut din Ravenna a redactat o lungă operă geografică în cinci cărți, intitulată Cosmografia, care cuprinde aproximativ 5300 de nume. (...) Materialul se află în le-gătură strânsă cu cel din Tabula Peutingeriana, iar elementele vechi sunt dintr-un prototip care a stat în baza lucrării Itinerarium Antonini, din secolul al III-lea.» (Fontes, II, 575). Geograful din Ravenna secolului al VII-lea d.H. corectează într-o bună măsură numele greșit („metatezat”) al capitalei Daciei din Tabula Peutingeriana, «Sarmatege XIII» («Sarmizegethusa 14 [mile]» - Fontes, I, 740 / 741), desigur, în temeiul informațiilor / izvoarelor sale din secolul al VII-lea d. H., în Sarmazege[t] (< Salmas „Zalmas” / „Zalmoxis” + seget „sîget”, „lespezi / stâlpi de andezit”), în „sacru” toponim antic pelasgo(valaho)-dac (unde, după mai bine de o jumătate de mileniu de Creștinism, mai persista amintirea „săgetului zalmoxian”), fiind posibilă apocopa celui de-al treilea element formant, -TUSA („fort”).

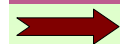
Vasile Pârvan, în admirabila sa lucrare, GETICA, din anul 1926, abordează, firește, și toponimia pelasgo(valaho)-dac; numelui purtat de capitala Daciei (așa cum se relevă atât din inscripții, cât, mai ales, din «tabele de toponime după sursele documentare care le menționează, analizate și discutate din punct de vedere topo- și geografic, ca și filologic-lingvistic» - REtn, 183) îi acordă subcapitolul Ζαρμιζεῖθουσα βασιλειον [Zarmizegethusa Basileion = Sarmizegethusa Regia], făcând o trecere în revistă a mai tuturor „istoriilor” de până în acel anotimp al cercetării, din care - pentru Distinsul Nostru Receptor - spicuim: «M[anuscrisele] lui Ptolemeu mai dau în locul lui Z inițial, ca și chiar a celui de-al doilea, un Ζαρμιζε- [Sarmize] și Ζαρμισε-

- [Sarmise]. Aceeași variație și în inscripții. Perfect cunoscut. Așezat de Ptolemaeus destul de exact ca direcție pe hartă, dar cu long[itudinea] și lat[itudinea] greșite.» (PGet, 154).

(...)Marele geograf antic din Alexandria de Nil, din orizontul anului 150 d.H., uimește prin foarte marea apropiere a coordonatelor sale date Sarmisegethusei Regale (Ζαρμιζεῖθουσα βασιλειον): 47° 50' - 45° 15' (Fontes, I, 544 sq.), de vreme ce exactitatea noastră revoluționar-geografică, datorată măsurătorilor prin sateliți, indică drept coordonate: pentru comuna Sarmizegetusa din județul Hunedoara-Dacia / România (perpetuare contemporană a Sarmisegetusei Mari): 45° 52' latitudine nordică - 22° 78' longitudine estică (altitudine: 570 m) și pentru Sarmisegetusa Mică, sau CAPITALA ZALMOXIANISMULUI, azi, în ruinele din Grădiștea Muncelului, comuna Orăștioara de Sus, județul Hunedoara: 45° 37' 23" latitudine nordică - 23° 18' 43" longitudine estică (altitudine: 1200 m).

Pelasgo(>valaho)-dacul Sarmisegetusa (Zarmizegethusa, Sarmaze-ge[tusa] etc.) este un toponim rezultat prin compunere (și - ca orice „cuvânt sacru”, de vreme ce desemna capitala Zalmoxianismului, ori a regelui-erou, Decebal - transmis cu „cea mai mare grijă” a valahofonilor autohtoni), unde distingem trei elemente: (I) „SARMIS [onomastic dacic-dinastic / regal, desemnând regele-zeu-medic-ctitor al davei-capitală a Daciei, aprox. 354-295 î.H.]” + (II) -SEGET- „SÂGET” [„locul cu multe săgi”, adică gresii, lespezi, cu „stâlpi-de-andezit”, cu „soare de andezit”, cu „temple de andezit” etc.] + (III) -TUSA „fort [zalmoxian]”, întregul toponim având o clară vectorizare semantică, atestată și istoricește, și arheologic: „FORTUL [TUSA] DE SÂGET / ANDEZITURI AL REGELUI-ZEU-MEDIC AL DACIEI, SARMIS” etc. etc. - cf. pp. 156-158. Ar fi locul de menționat și ce batjocorire înfiorătoare are loc/se produce, azi, în plin an de grație 2013, cu sacrele ruine ale FORTULUI LUI SARMIS („SÂGELE” sanctualelor devenind... TEMELII DE MOTELURI!!!) ...intenția finală fiind, evident, aneantizarea lor, dar întrebarea care stăruiește este: PRIN COMANDĂ DE LA CINE ȘI DE UNDE?!

Fiecare dintre cele patru mari capitale are, în final, zona de sigle („cifra de după siglă indică volumul - unde-i cazul - și pagina de referință”, ne previne atât de scrupulosul autor). La fel, de-a lungul lucrării se etalează, acribios, 72 de figuri (sau hărți) clarificatoare/ edificatoare pentru text.

De observat că **Ion Pachia-Tatomirescu** preferă termenul de „**pelasgi**”, celui de „**dacithraci**”, atunci când vrea să-i denumească, mai precis, pe strămoșii noștri (și, deci, ai omenirii!). Sau, și mai bine: „**pelasgo**[>**valaho**]-**daci**” - cf. p. 9). Motivul este bine întemeiat, pe știința sacră a mitologiei, dar și pe istorici străvechi și, cum altfel, pe afirmațiile inițiatului **Nicolae Densușianu** (care, la rândul său, l-a inițiat, întru Duhul Pelasgo-Thracic, pe **MIHAI EMINESCU**), autorul „**Bibliei Valahilor**” - „**Dacia preistorică**”:

„**I) Pelasg / Pelasgia** - intrare în legendă, „**plonjare**” în mit. În sacral nume al ființării, în numele „**fiitorimii**”, întemeietorul de **POPOR PELASG** - „**CEL MAI VECHI**” DIN EUROPA, IVIT „**DIRECT DIN PĂMÂNT**”, DIN **TERRA-MUMĂ**, ÎNTRU **DESĂVÂRȘIRE ȘI ÎNTRU „SECUNDE GENEZE”** - **NU PUTEA COBORÎ DECÂT DINTR-O ZEITATE**, DIN „**IREPRESIBILA**” **NIOBE**, FIICA LUI **TANTAL ȘI NEPOATA LUI ZEUS**: „**Pelasgii**, scrie **Dionysiu din Halicarnas**, și-au primit numele de la **Pelasg**, [...] **fiul Niobei**” (Lib. I, 11 și 17 / **DDp**, 582). **Marele dramaturg antic**, părintele tragediei, **Aeschyl / Eschil** (525-456 î.H.), în **Suplicii** (251 sq.), pune în gura lui **Pelasg** stihurile declinării mitice identități: **Τὸν γηγενόυς γάρ εἰμι ἐγὼ Παλαίχ-θωνος / ἱνὶς Πελασγος, τήσδε γῆς ἀρχηγέτης...**, ceea ce, grație autorului nea-semuitei **DACII PREISTORICE**, **Nicolae Densușianu** (1846-1911), se tâlmăcește cu fidelitate, din elină / greacă în limba pelasgă > valrhă: «**Eu sunt Pelasg**, **fiul lui Palaechton**, născut din **Terra (Gaea)**, **domnul acestei țări**, și, după mine, **regele său**, s-a numit, cu drept cuvânt, **Gintea Pelasgilor**, **ce stăpânește acest pământ**.»

(**DDp**, 582).

Ieșind, firește, din spațiul mitic-pelasg, din sâmburii nenumăratelor legende despre autohtonii iviți „**direct din pământul Europei**”, în realitățile arheologic-istorice despre cel mai mare / vechi popor european, ori, după cum suntem încredințați de **Herodot**, în **Istoriei** (V, 3), dacă ne raportăm la **Eurasia**, al doilea, «**după neamul indienilor**», constatăm, pe de o parte (1), că **Poporului Pelasg** îi corespunde - dintre orizonturile anilor 30000 și 8175 î.H. - o impresionantă unitate religios-culturală și, firește, lingvistic-pelasgă, de la **Atlantic / Asturia**, la **Don / Volga**, adică **Poporul Pelasg** are o inconfundabilă **Euro-pelasgie**, și, pe de altă parte (2), că seminția anticilor **Pelasgi** nu a dispărut din „istorii” și constituie blândul **Popor al Valrhilor** (> **Vlrhilor**) **Europei contemporane** din inconfundabila și bogată arie culturală / civilizatorie antică a **Pelasgiei** (de **Centru**, sau a **Thraco-Daciei**)” - cf. pp. 59-60.

Din punct de vedere conținutistic/se-mantic-problematizant, cartea lui **Ion Pachia-Tatomirescu** de **AICI** începe (chiar dacă, în logica istoriei, **ARDEALUL AURULUI UMANITĂȚII** este **LEAGĂNUL** (ființial și spiritual!) **AL OMENIRII** - „**INIMA CENTRULUI**”! - și, deci, a trebuit să-i ofere preeminență, de onoare și sacrală, în înșiruirea capitolelor: „**Desemnând provincia** / „**țara**” **aurului Daciei**, toponimul **Arutela** > **Arudela** > **Arudeal** > **Ardeal** are „**încărcătură semantic-sincritică**” aparte; **radicalul** - ca și în hidronim - **reverberează înțelesul-pivot de davă naturală**, de râu, de pământ, de ținut (țară / provincie) unde „**crește**” / „**înmugurește**” **aur**, inducția autoproiec-tându-l - dinspre multimilenare istorii - chiar și în câmpul cromatic al „**aurului**

verzui / verzuriu”, poate, pentru că „**se întemeiază**” și pe **realitatea arhicunoscută** deja: **aurul pelasgo**(>**valaho**)-**dacilor** din **Arutela** > **Arudela** > **Arudeal** > **Ardeal** - după cum ne încredințează **arheologul / istoricul Ion Horațiu Crișan** - «**conține mult argint** (în medie 25-26 la sută) și de aceea este de culoare deschisă, ușor verzuie, fapt care înlesnește recunoașterea lui». Poate și pentru că proporția aur-argint este sacră, derivată din **MONOTEISMUL TETRADIC AL ZALMOXIANISMULUI, DINSPRE PERECHEA SACRĂ SECUNDĂ, SOARE / SO-ARES („TÂNĂR / RĂZBOINIC”** - ÎN **DOMINANTĂ-YANG, CU „75 LA SUTĂ AUR”**) - **LUNĂ („SORA SOARELUI, SPUMA LAPTELUI”** - ÎN **DOMINANTĂ-YIN, CU „25 LA SUTĂ ARGINT”**), pentru că nobilul metal din **Arutela** > **Arudela** > **Arudeal** > **Ardeal** se găsește «**sub toate formele sale: în filoane - aur primar, în sedimente rezultate din dezagregarea rocilor aurifere, în diluviuni și aluviuni**» (**CS**, 335)” - cf. pp. 35-36).

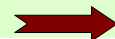
Adică, lucrarea lui **Ion Pachia-Tatomirescu** începe, esențial, de la revelarea și analiza/comentarea **CELUI MAI MARE RĂZBOI SPIRITUAL** (și, firește, ca toate războaiele spiritual - „**secret**” și infernal de crâncen, fără niciun fel de scrupule, din partea inamicilor noștri terestri, care nu se dau înapoi de la a falsifica, în mod absurd și, uneori, chiar sinucigaș! - ÎNTREAGA ISTORIE A PLANETEI TERRA, numai spre a nu-și recunoaște, ÎNCĂ, iremediabila înfrângere de Duh și... pe **FĂCLIERII PELASGO-VALAH** AI **EVOLUȚIEI SPIRITUALE A PLANETEI TERRA**!), din întreaga istorie a lumii așa-zis „**moderne**” (cu rădăcini ale răului/falsificării genocidico-antropocidice, însă, și în antichitate, și în Evul Mediu...!).

Războiul pentru **IDENTIFICAREA CORECTĂ, REALĂ, A CENTRULUI SPIRITUAL (PERPETUU, ÎNTRU SACRALITATE ȘI DINAMISM SACRAL... CHIAR DACĂ, AZI, OCULTAT/E!) AL LUMII TERESTRE...**

Și, pentru că **NUMAI** la noi, la **POPORUL PELASGO-VALAH**, se identifică, în mod corect și credibil, **DEMONSTRABIL!** - acest **CENTRU DINAMIC-SPIRITUAL...** adversarii **Adevărului**, care au trăit, în belșug și huzurind, prin imperii de jaf și de crimă, timp de **MILENII** ale **Minciunii**! - **TOCMAI** prin inducerea în eroare a **Lumii Umane**, cu privire la **CENTRULUI SPIRITUAL AUTENTIC!!!** - ...acum, acești adversar (de fapt, **Inamici ai Luminii** și ai **Evoluției Spirituale a Terrei**!) turbează/spumegă de mânie și tremură de frică... pentru că se apropie **Sorocul Revelației**, iar **Profeții** (de tipul lui **Mihai Eminescu**,

Pieter Bruegel cel Bătrân - Căderea îngerilor rebeli

Nicolae Densușianu, B. P. Hașdeu, Vasile Lovinescu ș.a.) își fac vocile auzite, peste varmacul orăcăitor al Impostorilor Lumii, care știu că, teribil de curând, toată huzureala lor ilegală, de „**Lotri**”/Tâlhari ai Duhului, se va rostogoli de-a dura, **DEFINITIV**, în **TAR-TAROS!!!**

Noi, **PELASGO-VALAHII**, n-am fost cuceriți/îngenunchiați niciodată, nici de **valurile kurganice** (despre care vorbește autorul cărții, pe îndelete, în partea a III-a a lucrării sale: „**Primul val de populații-kurgan - 4400-4200 î.H.**” - cf. p. 74; „**Al doilea val de migrator-kurgan - 3400-3200**” - cf. p. 76), nici de „**valurile migratoare luvite, nesite, hittite, aheene**” etc. - cf. p. 77; nici de romani, nici de bizantini, ori de otomani, austrieci, ruși etc. etc. Și nu ne vor putea afla și „**confisca**” Duhul nici **ORBIINEO-BABILONIENI**, ai „**GLOBALIZĂRII**” **NEO-ZARAFILOR LUMII!!!**

Noi fie i-am „**asimilat**”, pe veneticii de tot soiul, fie i-am împins în lături, precum împinge o stâncă/ „**SĂGĂ**” - apele puhoaielor trecătoare, ce-o lovesc...

Și... - **AMRĂMAS!**

Am rămas în „**Blăkia / Blăcia > Blăchia > V[al]lahia**” (cf. p. 104), mereu după neamul nostru de Sfinți și Mucenici, în **Ordinul Cavalerilor Zalmoxienii** („**Cavalerii Thraci, Ca-valerii Dunăreni / Danubieni, Cavalerii / Zeii Cabiri**” - cf. p. 84 - și întru amintirea și pomenirea veșnică a rosturilor adânci din stihul homeric al „**Iliadei**”, când Marele Orb Inspirat vorbește despre „**elita sacerdotală a abioilor zalmoxieni**”: „**Zeus «dă roată cu privirea sa scânteietoare, departe de el, și se uită în Țara Thracilor, iscusii călăreți, în Țara Dacilor, cu Mysienii ce știu să lupte piept la piept, cu acei oameni semeți, ce mulg iepele (hippamolgoi) și se hrănesc cu lăpturi (galaktophagoi), Abioii (Pelasgo > Valrho-Dacii nord-dunăreni și nord-vest-pontici) - CEI MAI DREPȚI DINTRE OAMENI»**” - cf. p. 85) - ...da, am rămas „**Blăki / Blăci > V[al]lahi și derivatele acestora, dincoace de orizontul anului 551 d.H.**” - cf. p. 104. Neam „**NEGRU**”/MISTIC, de neînțeles/nedeslușit (căci, în esența noastră, suntem **DE NEVĂZUT!!!**) pentru nimeni dintre cei ce nu au mucenicit în/întru Neamul acesta al nostru, într-o Istorie **MARTIRIC-GOLGOTICO-HRISTICĂ**, având capătul în **RAI!!!**

Suntem un neam **ÎNGRIJORĂTOR, INSUPORTABIL DE SFÂNT**, prin „**frăția**” de Duh dintre **Zalmoxe/Făt-Frumos** și... **Ileana Cosânzeana** („**Zalmoxianismul - monoteistă religie ce avea în panoul său central, după cum s-a mai subliniat, nu triada / treimea ca în Creștinism, ci tetrada**

sacrelor perechi: Samos / „Soare-Moș” - Dacia / Dochia și Soare - Lună („reverberând” în plan teluric „absolutul cuplu”, Făt-Frumos - Cosânzeana” - cf. p. 31), pentru aceste vremuri fără niciun Dumnezeu:

- „**Exista în Pelasgia din orizontul anului 1600 î.H. și o puternică „aristocrație războinic-zalmoxiană” (având ca exponenți „regii de arme” din fruntea provinciilor / „țărilor de râuri / munți” subordonate Cogaionului / Sarmisegetusei), provenind din rândurile Cavalerilor Zalmoxianismului (cunoscute și sub numele de Cavaleri Dunăreni / Danubieni, Thraci, Cabiri etc.). Acești adepți ai Zalmoxianismului de tip arhaic admiteau ca sublimă jertfă întru Dumnezeu Cogaionului a celui mai bun / cinstit, a celui mai războinic / viteaz dintre ei, Pelasgii sarmisegetusani, dar nu admiteau în vreun chip sclavia celor de aceeași credință, de același neam, CĂCI PELASGUL CĂZUT ÎN SCLAVIE NU SE MAI POATE BUCURA DE NEMURIRE. NEMURITORUL PELASGO-DAC (REPREZENTANT AL ACESTEI ARISTOCRAȚII), POTRIVIT DOCTRINEI ZALMOXIANISMULUI, SE CONSIDERA PARTE DIN SACRUL ÎNTREG COSMIC CARE ESTE DUMNEZEUL. ȘI CA PARTE PURĂ, SĂNĂTOASĂ, PRIN ȘTIINȚA DE A DEVENI NEMURITOR, AVEA DREPTUL DE A PARTICIPA LA MAREA ORDINE COSMICĂ. Raiul conferit de Zalmoxianism era desemnat prin sintagma ÎMPĂRĂȚIA / ȚARA-TINEREȚII-FĂRĂ-BĂTRÂNEȚE-ȘI-VIEȚII-FĂRĂ-MOARTE**” - cf. p. 82;

- „**PELASGII, DUMNEZEIEȘTI**” din Creta, în „**Odissea**” lui Homer (aprox. 1135-1060 î. H.)” - cf. p. 84 (...);

- „**Din vremurile homerice, Pelasgo-Abioii exercitându-se în spiritul Zalmoxianismului, și la Dunărea de Jos, și în nordul Mării Negre, și în Masagaeția (Masagaeția), sunt Pelasgo-Dacii / Geții din același spațiu, menționați, apreciați și de părintele Istoriilor: «cei mai drepți (dikaioi-tatoi) între Thraci» (H1st, I, 345). Epitetul sincretic dikaioi-tatoi, întâlnit și la Homer (aprox. 1135-1060 î.H.) și la Herodot (484-425 î.H.), după cum se știe, este un superlativ al adjectivului dikaios, cu vectorizarea semantică de „**CEL CE RECU-NOAȘTE ȘI FACE ÎNTOCMAI CE ESTE DREPT ÎNAINTEA ZEILOR ȘI OAMENILOR**” (DZal, 5). Mai mult, Pelasgo-Dacii-Abioi se făcuseră vestiți prin ținerea perioadelor de post „din porunca lui Zalmoxis”, hrănindu-se „cu miere, lapte și brânză”, și supunându-se unui „vegetarianism ritualistic / inițiativ” (cf. DZal, 3 sqq.). Apelativul **ABIOI (Abii** - cf. H1l, 284) duce**

gândul la o disimulare totală în etnonimul **Pelasgo-illyric Abroi** (ori la rădăcina antroponimică **Abre / Abrozes** - cf. REtn, 82 sqq.), fie la un semantism sincretic arhaic (vizavi de „a privativ și bios / viață”, ori de licența poetică a lui Homer, „oi ta abia pha-gontai” / „cei ce mănâncă alimente neînsuflite, lipsite de viață” - cf. DZal, 4), greu detectabil în straturile „aheiene” ale elinei / greacă, un semantism sincretic vectorizat în „**CEI MAI PRESUS DE VIAȚA OAMENILOR (OBIȘNUIȚI)**”, „**NEMURITORII**” - cf. p. 88;

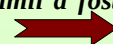
- „**Solul (Mesagerul Celest) la Samasua > Samos („Soarele-Moș” / „Tatăl-Cer”, adică Dumnezeu Cogaionului / Daciei), în interiorul scenariului misteric / inițiativ, și în afara acestuia, încă de dinainte de vremurile homerice, din orizontul anului 1600 î.H., își făcuse cunoscut „statutul de nemuritor”, de Ethicus / Aethicus („cinstitul” / „drept-dumnezeiescul”), grație „ȘTIINȚEI DE A SE FACE NEMURITOR” pe calea monoteist-tetradică a Zalmoxianismului**” - cf. p. 88.

Ion Pachia-Tatomirescu afirmă, categoric, tăind (destul de brutal, dar pe bună dreptate!) discursul emfatic și de falsă/ipocrită lamentare (vezi, Doamne, ne explică, el, nouă, pe noi și de ce ne pătimește Duhul!), al anticului „**părinte**” Herodot (care vrea „**să tragă spuza pe...turta**” neamului său, care neam, încă de atunci, darămite astăzi, și-a „**amurgit**”, de mult, Misiunea sa pe Terra!):

„**Dar nu „sinonimia regional-excesivă” a Pelasgo-Daco-Thracilor a dus la fragmentarea / fărâmițarea imensului lor spațiu de etnogeneză, a spațiului Pelasgic > V[al]lahiei Mari, ori la „dezbinarea”, la „lipsa de unitate” a Pelasgimii > Valahimii (cum s-ar putea crede fără o atență analiză a aserțiunilor lui Herodot - «dacă ar avea o singură conducere [...] și ar fi uniți în cuget...» / «dar unirea lor e cu neputință și...» / H1st, II, 29), ci politicile primitive ale imperiilor antice, evmezice și contemporane (căci n-au încetat nici în acest secol al „rafinăriilor de jecmănit nații”), axate pe principiul dezbină și înrobește / împărățește**” - cf. p. 92.

Explicația „**fărâmițării**” noastre, ca ființă istorică a Neamului Metafizic al Pelasgo-Valahilor - este mult mai „**pragmatică**” și extrem de cinic gândită, de către Centrele Oculte ale Lumii („**de azi, de ieri, dintotdeauna**”... lumea impostorilor, foc de invidioși și de furioși pe meritele divine și umane ale unor semeni de-ai lor, aleși de Dumnezeu/Zalmoxis, pentru **Terestră și Celestă Misiune**:

„**Marea sfârșecare / fragmentare (fărâmițare) a Pelasgimii > Valahimii a fost**

➔ „MINUȚIOS” PREGĂTITĂ ȘI DIRIJATĂ DE IMPERII, din două direcții:

(a) direcția politică, prin care împărații / cancelariile au „fixat”, ori, mai exact spus, au „plantat” / „întrădăcinat” popoare (triburi / neamuri) migratoare euroasiatice cu statutul de foederatus („aliat”, „confederat”, „asociat” - gdlr, 489) / federat („populație așezată la granițele imperiului roman, angajată să apere un segment de graniță în schimbul unor avantaje” - cf. dex-98, 372), îndeosebi, în Valea Dunării, dacicul fluviu sacru și „coloană vertebrală” a Pelasgo-Daciei;

(b) direcția schismatic-religioasă, prin care - pe de o parte - Catolica Biserică (Papa de la Roma) / Vaticanul „angajează regi apostolici maghiari / unguri” spre a extinde aria Catolicismului în spațiul marii Dacii Ortodoxe (DACIE AL CĂREI ORTOXISM A DESCINS DIRECT DIN ZALMOXIANISM, ÎN FORMA DESEMNATĂ SUBTIL DE MIRCEA ELIADE PRIN SINTAGMA „CREȘTINISM COSMIC”) și - pe de altă parte - Biserica Ortodoxă / Patriarhia din Constantinopol (prin lucrarea subtil-acribioasă a patriarhilor greci, prefăcându-se a da replică și la „sacra limbă latină” a Catolicismului, inventând „limba sacră slavonă”, a Ortodoxismului), declanșează și realizează slavizarea „de cancelarie” a Valahimii Pelasgo-Thraco-Daciei” - cf. p. 92.

Da, se tem de Neamul nostru, de spiritualitatea divină, care plutește, aureolant, în cerul nostru, deasupra capetelor noastre, năucite (la nivel strict cerebral!), de iminența momentului când conștiința noastră, azi aburită de manipulările intense (și disperate!) la nivel de cerebrum, va lua contact DIRECT CU DUHUL NEAMULUI METAFIZIC... da, atunci se va isca o SCÂNTEIE REVELATORIE IMENSĂ, CÂT TOT CERUL PĂMÂNTULUI - ... și, da, ei, adversarii incorecți se îngrozesc de această SCÂNTEIE A REVELĂȚIEI, ca și de viitoarea solidarizare spirituală a celor ALEȘI, contra Imposturii Mondiale/Mondialiste, se tem TOȚI BANDIȚII („imperiali” și „regali” și „falși aleși/hristoși mincinoși” și... sinucigaș de mincinoși!) ai ISTORIEI TERESTRE!!! - ...pentru că acești infractori „globaliști” (care au ajuns unde au ajuns NUMAI prin crimă și jaf, de-a lungul unei întregi istorii, involutive spre „Epoca de Fier/Întunecată/KALY YUGA” - și care știu, neliniștitor și supărător de bine, că DUHUL IMERGENT este făuritorul pojghiței formale a existenței vizibil-emergente, iar nu invers!) - ... și mai sunt conștienți (perfect conștienți!) de faptul că NU POT DECÂT SĂ AMÂNE, IAR NU

SĂ ANULEZE PLANUL EVOLUȚIEI SPIRITUAL-DIVINE ALUMII TERESTRE:

„DE ACEASTĂ CONȘTIINȚĂ NAȚIONALĂ VALAHIMII, DE SETEA DE REUNIRE A VALAHIMII ÎNTRE FOSTELE HOTARE ALE ANTICEI NOASTRE DACII SE TEM SCURSORILE IMPERIILOR EVMEZICE / „MODERNE” DE AZI, SE TEM IMPERIILE CONTEMPORANE, SE TEM PROPAGANDIȘTII „GLOBALIZĂRII” / „MODIALIZĂRII”.

Fără a fi prilej de împănare cu faptul că nu a existat vreun imperiu care să supună Pelasgimea > Valahimea în întregul ei, este bine să se știe:

a) SECOLUL AL XXI-LEA ESTE AL DEPLINEI CRISTALIZĂRII A CONȘTIINȚELOR NAȚIONALE;

b) UNIUNEA EUROPEANĂ NU ARE ȘANSE DE IZBÂNDĂ: (1) NICI APELÂND LA „TĂVĂLUGUL GLOBALIZĂRII”, (2) NICI CONSTRUIIND ȘI „EUROREGIONALIZÂND” PE TEMELIILE ȘUBREDE ALE FOSTULUI IMPERIU AUSTRO-UNGAR;

(3) „Uniunea Europeană va reuși să devină un puternic / modern stat numai dacă își recuperează istoria veridică a spațiului în care se dorește ivirea sa și numai dacă își așază bazele pe Euro-Pelasgia (pe unitatea geografic-spirituală din debutul holocenului, de la Atlantic la Don / Volga)” - cf. p. 104. O, nu: cei ce s-au înălțat, la ranguri nemeritate, NUMAI prin minciună - nu vor putea și nici voi a renunța niciodată, la acest factor motrice neprețuit (interconectat cu lăcomia lor bestială), care i-a propulsat în mijlocul MATERIEI/PRAKRTI (de fapt, în toiul de putoare al BORBOROS-ului)!

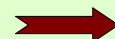
...O, cât se mai străduiesc Bandiții Istoriei, de sute și mii de ani (ieri, prin imperialii romano-bizantini, apoi prin cei austrieci, ori otomani, ori... „papali” ..., apoi, prin comisarii sovietici, iar azi, prin obraznicăturile de comisari ai Uniunii Europene! - „ejusdem farinae”!!!) să inventeze fel și chip de tertipuri, doar-doar ne vor umili atât de mult, încât să nu mai îndrăznim a asculta nici măcar Vocea Lui Dumnezeu-ADEVĂRUL, și ei să rămână cu prada în brațe, iar cu noi...întru distrugere, pustiu, mancurtizare - ...și, desigur, „sub cnut”:

- „...ori la limba pelasgă din Dacia situată în afara granițelor imperiului, rebotezată Scythia [Magna] / Sciția [Mare], în spiritul ORDINULUI DAT DE ÎMPĂRATUL TRAIAN ÎN ORIZONTUL ANULUI 106, CA DACIA ȘI POPORUL EI EROIC SĂ DISPARĂ DIN ISTORII / DOCUMENTE)” - cf. p. 95;

- „Dacă - prin absurd - toponimul pelasgo(>valaho)-dac Arutela > Arudela >

Arudeal > Ardeal ar fi fost zămislit în limba maghiară (oficială / de cancelarie, ori dialectală), rămâne de neînțeles efortul cancelariilor ungare / maghiare de a prepara - fie și în limba latină - o sintagmă care să-l substituie, ca, de pildă: Ultrasilva, Transalpina, Transilvania etc. (în esență, semnificativul fără semnificat, cu „stranii” reactivări de factură imperial-austro-ungară și prin nejustificata „politică de euroregionalizare” impusă / dictată de Uniunea Europeană României de astăzi; toponimul pelasgo>valaho-dac, ARDEÁL, încărcat cu istoria multimilenară a Daciei, desemnând - în Dacia ca și în România contemporană, moștenitoarea anticului nucleu al Daciei - faimoasa regiune intracarpatică a aurului - inclusiv cel de Roșia Montană ce a intrat în „vizorul” canadiano-englez -, nu trebuie substituit de toponimul Transilvania, numele statului valah-evmezic dat de cancelariile budapestano-vieneze). Dar, după cum s-a mai spus, ungurii / maghiarii (sub Arpad, vreo șapte-opt triburi ce-și aflaseră salvarea, în anul 895 d.H., din „menghina” pecenego-bulgaro-moldavă ce le-a zdrobit „țara” lor de la Atelkuz, dintre Volga și Don), întrădăcinându-se în Dacia de Vest (provincia Pannonia, în anul 896) - nu prin „cuceriri” (fabricate de tardiv-evmezice cancelarii ale regilor unguri), ci prin voința împăratului bizantin, Leon al VI-lea, prin încuscri / înrudiri cu „duci” valahi (fiul lui Arpad, Zultes, se căsătorește cu fiica lui Monu Măruț / Menumorut, primind și un teritoriu nord-dunăreano-tisian ca zestre), ori cu puternici regi / împărați valahi (regele ungar, Bela al IV-lea, în calitate de socru al împăratului valah Ioan al II-lea Asan, primește „în grijă” Ardealul / Transilvania), prin papii de la Roma și Catolica Biserică („încoronatoarea” multor „regi apostolici” din Ungaria, inclusiv a valahului Matei Corvin) etc. -, au preluat de la autohtonii pelasgi > valahi dunăreano-tisieni majoritatea hidronimelor, toponimelor etc. (v. supra, III-f, 2)” - cf. pp. 29-30;

- „...se cristalizează conștiința națională a Pelasgimii > Valahimii, se afirmă „irepresibil” dorința acestora de re-Unire a sfârtecătuului și imensului său spațiu de etnogeneză, spațiul Pelasgo-Daco-Thraciei, dintre roțile dințate ale imperiilor antice și evmezice, măcar între hotarele Daciei lui Burebista (82-44 î.H.), ori ale Daciei lui Regalian (258-268 / 270 d. H.), impunând „istoriilor lumii” un puternic stat evmezic (constituit atât din părți ale Daciei Nord-Dunărene cât și din Dacia Sud-Dunăreană, din Thracia, din Macedonia

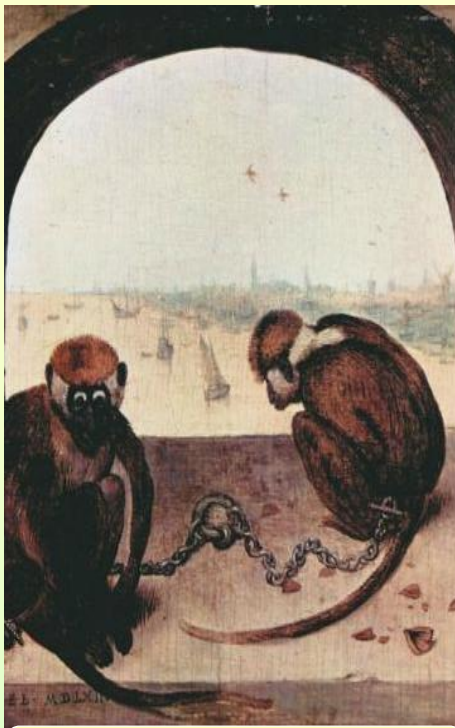
și din alte „Valăhii mari / mici”), stat cunoscut epocii respective sub numele firesc de Blăchia > Valăhia Mare, toponim / sintagmă cu tâlmăcire în limba franceză a documentelor evmezice drept La Grande Blâquie (după cum certifică Geoffroy de Villehardouin - «care luptase în persoană contra lui Ioniță [Ioan cel Frumos] în armata nenorocitului Balduin» - și Henri de Valenciennes, în Conquête de Constantinople... - XIRD, II, 330 / XIRD-b, I, 466), NICIDECUM - CA ÎN FALSIFICATELE ISTORII STALINISTE - ȚARATUL BULGAR / VALŔHO-BULGAR” - cf. p. 95;

- „Din această conștiință național-valahă din fosta Dacie a lui Burebista / Regalian, se relevă, evident, dincoace de a patra re-Unire parțială a Valahimii din vremea Dinastiei Fraților Valăhi Petru și Ioan I Asan (1185-1280 / 1300): a șaptea re-Unire Parțială a Valahimii sub sceptrul lui Mihai Viteazul din anul 1600, a opta re-Unire Parțială a Valahimii sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza din anul 1859, a noua re-Unire Parțială a Valahimii din anul 1918 etc. La re-Unirea Valahimii din 24 ianuarie 1859, „noul stat” trebuia să se nu-mească Dacia (în acest sens Mihail Kogălniceanu, încă din ianuarie 1840, prin revista DACIA LITERARĂ, „pregătise terenul”); dar imperiile aceluia anotimp n-au admis așa ceva; s-a propus apoi (și chiar a avut un oarecare „circuit”) ca respectivul stat desprins din Imperiul Otoman, să fie desemnat prin sintagma Principatele Unite ale Valahilor, dar Imperiul Otoman / Turc, Imperiul Habsburgic / Austro-Ungar și Imperiul Țarist / Rus n-au fost de acord, desigur, spre a nu se trezi conștiința națională a valahilor din Dacia Nord-Dunăreană și din Dacia Sud-Dunăreană, ceea ce ar fi dus la reunirea celorlalte provincii din antica Dacie, încât Valahimea ar fi devenit o putere considerabilă în Europa, periclitându-le „cuceririle”; în ultimă instanță, imperiile au admis ca statul valah să fie desemnat prin toponimul România. Scursoarele de azi ale celor trei mari imperii evmezice, Imperiul Sovietic (U. R. S. S.), îndeosebi, propagandistii staliști / neostaliști și so-roșiști, cu meschine interese, din statele interesate (ce și-au aflat ogor de întemeiere în Dacia), au deschis două „fronturi războinic-semantic” încât conștiința națională a Valahimii să fie permanent „dimitată” / „terorizată”: (a) „frontul” anti-Pelasg > Valah având în obiectiv „bruiajul polidimensional-mediatic” al profundeii sinonimii, Pelasg > Valah - Român (Moldovean, Aromân / Macedoromân, Meglenoromân, Istroromân), „deturnarea” /

„haotizarea” sensurilor etnonimului; (b) „FRONTUL” MANCURTIST-DETURNĂTOR DE IDENTITATE, AVÂND ÎN OBIECTIV „ÎNDEPĂRTAREA DE ETIMON” ȘI CULTIVAREA / SEMĂNAREA DE CONFUZII PE TOATE CĂILE OFICIALE / NEOFICIALE (CORUPT, ORI „MANCURTE”) ÎNTRE ROMÂNI (cei mai vechi locuitori ai Europei din România de după Revoluția din Decembrie 1989) ȘI AȘA-ZISII RROMI (ȚIGANI), creându-se impresia că România, nu India, ar fi „țara-mumă” a acestei etnii migratoare. SISTEMATIC „PROFANATE” DE VREO DOUĂ TREI DECENII, TOPONIMUL ROMÂNIA (IMPUS DIN 1859 ÎNCOACE, DE CELE TREI IMPERII „MODERNE”) ȘI ETNONIMUL ROMÂN RECLAMĂ, SOLICITĂ IMPERIOS REVENIREA LA ADEVĂRATA ISTORIE A VALAHIMII, LA ETNONIMUL NOSTRU PUR, PELASG > VALAH, ȘI LA SACRUL NOSTRU TOPONIM ANTIC, DACIA” - cf. pp. 101-102.

...Lăsați-o baltă, nevolnicilor, care vă dați, ieri ca și azi, azi ca și ieri... (într-o istorie pe care o manipulați, tremurând de groaza sfârșitului de lume... A VOASTRĂ!) - drept „stăpânii lumii”! Împlinirea sorții (și a) voastre va fi prin POPORUL PELASGO-VALAH - care, așa cum spune Aminul-Eminescu, are Misiune de Candelă a Lumii, care să re-aprindă Paștele, după ce se vor fi stins toate luminile... „Vestului/AMURGULUI SPIRITUALITĂȚII UMANE / Apusului”!

Da, așa se cheamă poporul muceniei și al izbăvirii: PelaSG! De la „SĂGĂ” - „PIA-

Pieter Bruegel cel Bătrân -
Maimuțe înlănțuite

TRA MUNTELUI” (despre care își amintește până și un scriitor minor și ne-inițiat întru fălnicile fâstăcitoare ale academicilor dicționare, ca Alexandru Vlahuță, își aduce aminte, în frumoasa, dar, astăzi [din pricina atât de „avântatului” proces de mancortizare prin... învătământ!], uitata sa „Românie pitorească”: „Urcăm din greu tihăraiele umbrite ale Cireșului, maluri de SIGĂ, sparte de puhoai” - cf. p. 113) - și de la „SIGINI” - „PURTĂTORII DE LĂNCI” ai Pelasgo-Valahilor, vă va veni și vi se va împlini, Orbilor Impostori ai Istoriei Terestre, destinul vostru implacabil... - ...pentru ca, apoi, pe Planeta Terra, să se re-instaleze Lumina de Duh a AURULUI/ARDEALULUI NEAMURILOR!

Astfel, re-echilibrată întru Divina Thule, Lumea terestră autentică, a „SĂGILOR” - „SĂGINILOR”/MUNȚILOR SPIRITUALI ȘI ÎNVIAȚI CA EROI IZBĂVITORI DE NEAM ȘI LUME - va re-începe să respire aerul curat al Învierii Duhului, iar nu hleul mlaștinii amorale, poluată cu sufocantele minciuni și putori ale „vulpilor și leilor” machiavelici!!!

...Cât de revigorant este vizionarismul, mai ales când se bazează, în același timp/în paralel, pe „SĂGA” (PIATRA) FILOSOFALĂ a Științei Autentice, a unui inițiat întru Logos, cum trebuie că este Ion Pachie-Tatomirescu - cel care, prin cartea sa, chiar dacă tendința Orbilor Lumii este aceea de a ne orbi jalnic, pe toți, întru analfabetism, existențial și moral! - întru ne-citare, din ne-curiozitate DE NIMIC! (nici măcar de ființa/soarta noastră! - iată unde s-a ajuns cu experimentele laboratoarelor satanice ale Bandiților Lumii: PÂNĂ LA ANULAREA INSTINCTULUI DE AUTOCONSERVARE!!!) - tot va deveni Făclierul cu LANCE/„SIGINĂ” al celor care (îi vedem, îi știm, îi presimțim!), încetul cu încetul, pe dedesubtul „parezei” simțirii noastre și pe deasupra simțurilor grosolane ale Bandiților Lumii, se vor reface, ca ELITE COMBATANTE, ÎNTRULUMINĂ-LUMINARE DE DUH.

Tragica/Dramatica² Epopee Valahă va deveni (cu voia ori fără voia Impostorilor Lumii!), prin semnele cărții lui Ion Pachie-Tatomirescu - Epopeea Învierii Neamului PELASGO-VALAHIOR. A Neamului Mistic/„LAH” al lui Făt-Frumos și al Ilenei Cosânzene....!!!

Amin!

¹ - Sublinierile din citate ne aparțin (notă A.B.).

² - Nu insistăm pe cuvântul „tragic”, pentru că, astăzi, sacralitatea/ritualistica/culturalitatea (ca mod de A FI/A EXISTA!) fiind în mare suferință (pe toată Planeta Terra!), trăirea sacrală /simțământul tragic s-au estompat, până la cvasi-dispariție....!

Valentin NICOLIȚOU

Probleme ale poemului haiku contemporan

Ca și poemul într-un vers românesc, poemul haiku este unul dintre cele mai mici care există, compus, de obicei, din 17 silabe (5-7-5), care conține o referință despre natură (kigo) și o cezură (kireji), după primul sau al doilea vers. Miracolul poemului haiku vine din concizia sa, spunând multe în cuvinte puține. Libertatea de formă și cea de fond se aliază în haiku pentru a obține o poezie pură a momentului. Haiku-ul cultivă inteligența și sensibilitatea fiecărui cititor, reprezentând un adevărat moment de libertate pentru spirit. Poeții români de haiku au talent, ei transferă vitalitatea lor, un adevărat lirism, o melancolie specifică în domeniul poeziei haiku. Descoperind, pe măsură ce aflau tehnica haiku, o nouă formă de exprimare, românii au descoperit o altă cultură, cu un alt mod de gândire. Totodată, pe măsură ce tot mai mulți poeți s-au familiarizat cu scrierea poemului haiku, au apărut, inevitabil, mai multe întrebări: Poemele pe care le scriau erau haiku-uri veritabile? Puteau renunța la kigo? Se poate scrie haiku la comandă? Ce rol are critica de haiku la noi? Care sunt dificultățile pentru traducătorii de haiku? Există o pedagogie haiku, un mod de a învăța să scrii haiku din copilărie, de la ce vârstă se poate practica haiku-ul? Ce deosebiri există între haiku-ul clasic și cel modern?

Acestea sunt întrebări care animă și mișcarea haiku din România. La câteva dintre ele vom încerca să dăm un răspuns în acest material.

Care este structura unui poem haiku?

Se presupune că poetul budist Yamazaki Sokan (1464-1552) a compus primul tristih ce va fi denumit mai târziu *haiku*, că Matsuo Basho (1644-1694) i-a dat strălucire exprimând teme universale în imagini simple, preluând din filozofia zen calea eleganței (*fuga no-michi*) și transformând un gen ușor, comic,

uneori frivol, într-un gen major. Efortul său a fost apoi continuat de Buson (1714-1781) și de următorii poeți, dar denumirea de *haiku* a fost stabilită abia de Masaoka Shiki, la începutul secolului XX, care a arătat că prima strofă, *hokku*, din poezia *renga* și *haikai-no-renga* trebuie salvată datorită calității sale literare, fiind compusă în exclusivitate de un maestru. Astfel, din opera lui Matsuo Basho și a celorlalți poeți care i-au urmat, s-au salvat câteva mii de capete de renga, texte recuperate într-o altă viziune asupra poeziei, fiind denumite ulterior *haiku*.

Majoritatea autorilor cunoscuți de noi sunt de acord că un haiku trebuie să respecte următoarele reguli:

- *Reguli clasice de prozodie* - 17 silabe dispuse în trei versuri, după regula 5/7/5.

- *Reguli structurale* (kigo, kireji și triada loc-timp-subiect, adică unde-când-cine?)

- *Reguli estetice* care guvernează spiritul haiku pe baza unor categorii estetice importante (fueki/ryuko-etern/efemer, karumi-simplitate, sabi-tristețe în singurătate, wabi-frumusețe austeră, aware-stare de bucurie, mono no aware-patosul lucrurilor etc). Nu mai insist, le cunoaștem cu toții, trebuie doar aplicate consecvent, fiindcă fără aplicarea lor nu există poem haiku adevărat.

Maestrii japonezi menționează câteva principii de alcătuire a unui haiku: orice cuvânt folosit să nu poată fi înlocuit, limbajul să fie ambiguu pentru a lăsa loc puterii de sugestie, versurile să aibă un aspect discret, nu prea vii, gândurile să fie reliefate cu finețe, să se păstreze atmosfera de mister etc.

În legătură cu regulile estetice aș aminti cele două exemple clasice de micropoem ale lui Matsuo Basho, care au avut o influență covârșitoare și asupra poezilor noștri.

Primul exemplu.

Pe înserat/un corb/pe creanga uscată//

Două substantive, nici un verb, însă înțelminim mai multe elemente simbol: *Corbul* - înțelepciunea de-o viață, *Creanga uscată* - semnul trecerii timpului, *Înserarea* - momentul

de cumpănă dintre zi și noapte. Deși corbul pare înțepenit în liniștea asfințitului, prin forța de sugestie a elementelor utilizate autorul ne arată că se întâmplă ceva în acest poem: a mai trecut o zi, încă un anotimp, este chiar viața noastră care trece clipă de clipă.

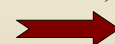
Al doilea exemplu.

Vechiul iaz/-o broască sare/zgomotul apei//

Universul are aici două componente distincte, dar opuse: vechiul iaz - care reprezintă eternul, *fueki*, locul neschimbat, iar săritura broaștei - *efemerul*, *ryuko*, clipa trecătoare care sparge liniștea dinainte, strică echilibrul. Acest poem a generat o efervescență creatoare printre toți poeții de haiku care și-au ales broasca drept simbol, ba chiar au fost scrise numeroase studii în diferite țări ale lumii despre modul cum a fost abordat acest subiect în spirit haiku. La noi, deși mulți poeți au scris poeme despre broască, aș aminti doar un poem al lui Eduard Țară (*În urma broaștei/un plesăit în noapte-/și luna țândări*), care prezintă, pe lângă zgomotul apei, o imagine vizuală suplimentară, oglinda lacului care se sparge în țândări, și această imagine o completează în mod fericit pe cea auditivă (plescăitul). Poemul a fost premiat și peste hotare.

Suichi Kato, autorul unei *Istории a literaturii japoneze* în trei volume, care ne-a vizitat țara cu ocazia lansării cărții, a expus o părere clară despre cum trebuie scris poemul haiku. Poemul trebuie să fie raportat la clipa prezentă, fiindcă timpul istoric este o sumă de clipe prezente ce fac parte din timpul absolut. Singura realitate tangibilă este clipa imediată, viața așa cum este ea, familia, prietenii. Constează doar clipa prezentă pe care o trăim; haiku-ul este un poem al clipei. Poeții ne-japonezi trebuie să scrie despre existența lor reală în orașele occidentale și nu să imite poezii clasici din Japonia pentru a scrie un haiku de calitate.

Practica haiku crește sensibilitatea fiecăruia, îi accentuează sentimentul de tandrețe

care este un sentiment dulce, de simplitate și înțelepciune misterioasă, ce acordă atenție ființelor cele mai umile, păsărilor, florilor, insectelor. Filozofia Zen, care proclamă iubirea de toți și de toate, toleranța, solidaritatea cu cei de lângă tine, își găsește o expresie strălucită în haiku, un poem simplu, dar profund, un exercițiu spiritual pentru inimile sensibile, un răgaz acordat liniștii, farmecului, misterului din fiecare clipă, eternității, care îți dă șansa ca în trei versuri să afli și să înțegi atât de multe.

Putem desprinde haiku-ul de natură, de anotimpuri?

Părerile sunt împărțite. Japonezii, care au o sensibilitate dusă la extrem, sunt și acum mari iubitori de natură, tineri sau bătrâni, bogați sau săraci, orice fenomen natural îi impresionează în mod deosebit: Fac picnic-uri sau organizează excursii tematice pentru a admira plantațiile cu cireși înfloriți, stau noaptea pe malurile râurilor așteptând să apară licuricii, se plimbă cu barca seara ca să vadă cum răsare luna plină și cum se oglindește în apa lacului, admiră pădurile toamna, când frunzele capătă nebanuite culori, sau își cumpără de la piață o mică colivie din pai de orez ce conține un greiere și-l duc acasă pentru a-l asculta seara cântând pe balcon. În concluzie, atât poezii japonezi, cât și cei occidentali sau americani, nu renunță prea ușor la kigo (unii chiar mai fac liste cu kigo pentru poezii din mai multe țări sau folosesc unele asocieri sezonale, preluate din almanahul poetic japonez *Saiki*). Mai nou, în urma dezbaterilor la colocviile mondiale de haiku de la Brest din 1998 și de la Tokyo din 1999, dar și de la conferințele mondiale de haiku ale World Haiku Association ținute în perioada 2005-2011, la care au participat și poezii români de haiku, s-a stabilit de comun acord ca poezii care vor să renunțe la kigo să poată folosi unele cuvinte cheie care pot face poemul haiku mai ușor adaptabil la orice limbă europeană. Se vorbește tot mai mult despre modernizarea haiku-ului arătând faptul că poetul modern nu mai are timp să admire natura, trecerea anotimpurilor, căldurile de cocori, ci trăiește în ritmul trepidant din marile orașe și trebuie să scrie despre realitatea din jurul său. Acest lucru este posibil numai dacă va respecta regulile estetice ale poemului haiku care generează spiritul haiku și asigură o putere de sugestie deose-

bită, altfel va scrie doar o banalitate în 17 silabe.

Curente în haiku-ul mondial

Primul este curentul clasic cunoscut, instaurat din secolul XVI, curent tradițional care are încă cea mai mare influență în Japonia și în multe țări din lume, pe care îl practicăm și noi de 21 de ani. Acest curent este practicat în multe țări europene începând cu Franța, Țările de Jos, Italia etc. Chiar și un ambasador cultural al Japoniei pentru Europa, cum este poeta Madoka Mayazumi, care ne-a vizitat țara în august 2010 și ne-a vorbit despre poemul haiku la Casa oamenilor de știință din București, ne-a demonstrat că practică atât poemul haiku clasic cât și cel modern. Am publicat câteva poeme de-ale sale în revista Haiku nr. 44/2010.

Al doilea este haiku-ul liber, care a apărut în era Meiji, după 1867, ca o dorință a japonezilor de a elibera poemul de regulile clasice pe care le-au considerat în mare parte perimate, desuete, provenind din vremea feudală când Japonia era închisă oricărui contact cu alte țări din lume. Acest curent a fost îmbrățișat după japonezi și de poezii anglofoni, de cei din America mai ales. Acest curent a mers mai departe și în prezent susține că fiecare civilizație poate scrie un haiku propriu, fiecare popor își poate inventa propriile reguli de exprimare în haiku-ul modern.

În România, haiku-ul cunoaște ambele forme de scriere, de la forma fixă de 17 silabe (5-7-5) până la haiku-ul liber, modern, unde aluzia sezonieră nu este precizată și numărul de silabe este mai mult sau mai puțin exact. Ambele curente au în comun ideea că structura din poemul tanka se poate păstra în continuare și în haiku, adică să fie compus din cele două părți, una care exprimă o legătură cu natura în general și a doua cu aspect particular, o acțiune în natură, ce sunt separate de *kireji* (cuvântul care taie, desparte). Conexiunea inițială cu natura reprezintă universalul, iar cea secundară are legătură cu natura umană sau cu o acțiune în natură și reprezintă particularul. Această pendulare între universal și particular dă poemului o profunzime enigmatică ce induce spiritul haiku.

Deci poemul haiku poate fi scris atât în stil clasic cât și modern. Ambele stiluri păstrează prozodia clasică, dar pot apărea mici abateri de una sau maxim două silabe de la cele 17 silabe consacrate și de la așezarea silabelor în cele trei versuri (în loc de 5-7-5, pot apărea 5-5-7, 7-5-5), sau chiar în două versuri, 12-5, 5-12, mai ales la autorii de limbă engleză.

Haiku-ul modern, fără kigo, este asemănat de mulți cu spotul publicitar, care conține cuvinte foarte puține, concentrate, timpul cât se derulează fiind de ordinul secundelor. Și poemul haiku se întinde pe parcursul unei singure respirații timp de câteva secunde. Spiritul haiku reprezintă o manieră deschisă și intuitivă de a apropia o realitate pe care cititorul o cunoaște. Unii poezii anglofoni confundă poemul haiku cu poemul senryu păstrând doar latura ironică a acestuia.

În schimb, în ambele stiluri, clasic sau modern, nu se face rabat de la calitățile estetice de baza ale poemului haiku arătate. Iată câteva poeme scrise de străini și de români care cred că păstrează calitățile enumerate.

Haiku-ul de tip clasic:

Fluturile/ adormit pe marele clopot/ al templului// (Buson)

Sălaş sărman/schelălăitul câinelui/ noaptea, pe ploaie// (M.Basho)

Și replicile sale actuale care se aseamănă foarte mult ca spirit haiku și putere de sugestie:

Spital, ploaie, frig./Un câine lângă poartă/ne privim tăcuți// (Florin Vasiliu)

Gard de cimitir-/ florile salcâmului/ între două lumi// (Florin Grigoriu)

Viscolește/fața tinerei târfe/ luminată de felinar// (poet din Canada)

Se sparg valurile/ se ceartă pe dig/ emigranții// (poet din SUA)

Febra Genovei/ poezie, fotbal/ și ambulanțe// (Ban'ya Natsuiishi)

Bufetul gării/fum, vodcă, ochi înroșiți/ și gălăgie// (Valentin Nicolaițov)

Poemul haiku poate exprima și un contrast puternic între starea sufletească a omului aflat într-un moment de grea cumpănă și seninătatea lumii înconjurătoare:

Chiar în clipele/ nenorocirii noastre-/ ciocârliei cântând// (Șerban Codrin).

Același contrast între starea sufletească a celui venit la mormântul celor dragi și cântecul de dragoste al păsărilor neștiutoare din cimitir:

O cruce nouă/ lângă una putredă./ Și trilul mierlei...// (Valentin Nicolaițov).

Deși majoritatea poezilor a căzut de acord asupra structurii cunoscute de 17 silabe în formula 5-7-5, sunt tolerate în haiku-ul modern și structurile amintite mai sus, 5-5-7, 7-5-5, sau chiar 5-12 sau 12-5. Chiar și la poetul clasic Issa întâlnim des astfel de structuri modificate. Sunt tolerate de asemenea, una sau cel mult două silabe în plus sau în minus față de cele 17 consacrate.

Din păcate, se publică astăzi multe banalități care respectă doar regula celor 17 silabe așezate 5-7-5, dar nu au nicio legătură cu spiritul haiku sau cu puterea sa de sugestie, fiind simple pasteluri despre natură, sau me-

datății, sau chiar aforisme uneori. Regula ar fi să nu fie catalogate sau denumite ca poeme haiku ci doar *poeme în stil haiku*.

Așa cum arătam mai înainte, lucrul cel mai important la realizarea unui poem haiku este să ne ferim de platitudine și de banal. Iată și un exemplu de micropoem de o banalitate deosebită, care nu are nimic în comun cu spiritul haiku, un poem care îmi vine acum în minte:

Tunet de vară/ oaia părăsește turma/ să pască singură / (Ion Codrescu)

Am găsit mai multe poeme banale ale multor autori, dar nu este cazul să le mai expun aici. Nu vreau să mai insist pe astfel de exemple negative, deși la o lectură atentă ele pot fi găsite din abundență.

Ar mai fi totuși de menționat unele aspecte privind copierea de către unii poeți diletanți a unor poeme haiku de calitate ale altor poeți cunoscuți și publicați. Cunoscut puțin șapte sau opt exemple de autori care au împrumutat multe poeme haiku întregi sau doar părți de poeme de la alții, fără nicio jenă. Pe unele falsuri le-am semnalat în revista *Haiku* și, drept urmare, mi-am atras antipatia celor menționați, pe alții nu i-am semnalat încă și nici nu cred că o voi mai face în viitor, deși îi am pe toți strânși într-o mapă și aş putea publica chiar o plachetă cu „operele” lor de împrumut. Dar nu mi-am propus să deschid o astfel de polemică ci numai s-o semnalez, vreau să amintesc faptul că acest fenomen negativ încă persistă printre unii poeți, mai ales începători, și trebuie înlăturat. Toți cei care întâlnim aceste falsuri trebuie să le arătăm colegilor în cenaclurile proprii de haiku, mai ales atunci când autorii respectivi nu înțeleg să se îndepărteze de asemenea obiceiuri. Nu doresc să deschid niciun fel de polemică pentru că nu cred că asta este calea spre perfecțiune. Nu mă consider o somitate în această materie ci doar un poet la fel ca oricare altul. Doar că fac efortul de a mă documenta și am obiceiul să citesc cam tot ce-mi cade în mână și să analizez cu atenție ceea ce am citit. Trebuie să citim mai mult, să colaborăm mai mult unii cu alții și rezultatele bune se vor înmulți. Și să fim mai atenți la calitatea poemelor pe care le publicăm, pentru a nu semăna confuzie mai ales în rândul celor care vor să abordeze scrierea acestui poem și nu au stabilite încă niște criterii de calitate, deoarece ei vor încerca să-și stabilească singuri aceste criterii citind poeme din diverse volume apărute.

Și aici doresc să mă refer la **lipsa unor analize critice amănunțite** asupra volumelor de poeme haiku, lipsa criticii de haiku.

Înainte de 1989, poemul haiku era consi-

derat o poezie prea intelectuală, neînțeleasă de politrucii agramați ai fostei puteri care o exilasera în afara literaturii. Dar și acum, după 22 de ani, sunt destui literați care nu acceptă această formă de poezie, din inerție sau poate din necunoaștere. Ei consideră că acest poem nu este poezie și nu trebuie luat în seamă mai ales din cauza a două caracteristici ale sale: lipsa rimei și a ritmului propriu unei poezii clasice și simplitatea sa, poemul haiku nefolosind figurile de stil cunoscute în poezia clasică cum sunt metafora, comparația, personificarea, adjectivele de tot felul etc. Acești critici se comportă, din păcate, la fel ca și ciobanul venit de la țară care, ajuns la grădina zoologică din oraș, vede o girafă, se uită lung la ea buimăcit și spune că „animalul ăsta nu există”, fiindcă în viața lui de cioban de până atunci nu l-a văzut și nu l-a păscut. Așa cred că privesc consternați unii critici și poemul haiku. Dar nu au dreptate: există în literatură multe poezii fără rimă, cu versuri albe, însă pentru a înțelege poemul haiku cred că ar trebui mai întâi să dorească să-l cunoască. Mai sunt și critici care mai cunosc câte ceva despre particularitățile din limba japoneză. Aceștia afirmă că poemul haiku nu poate fi scris și înțeles în alte limbi datorită acestor particularități. Ei fac referire mai ales la faptul că în limba japoneză poemul conține 17 sunete denumite onji, care nu sunt echivalente cu cele 17 silabe de la noi.

Din aceste câteva motive, expuse mai înainte, în prezent nu avem comentarii despre haiku în literatura română care să ofere niște criterii solide de apreciere a calității acestui poem. Majoritatea celor care s-au încumetat să prezinte și să analizeze cărțile de haiku apărute la noi au avut aprecieri de tipul citit-plăcut. A făcut excepție doar eminentul profesor Ion Rotaru, care în *O istorie a literaturii române de la începuturi și până în prezent* a acordat mai multe pagini mișcării haiku din România.

Există așadar puține studii de analiză a poemului haiku, de identificarea componentelor sale pe cele două planuri, în cele două sau chiar trei momente distincte ale sale. Tot din necunoaștere nu se fac analize specifice pentru identificarea puterii de sugestie, a spiritului haiku, a categoriilor estetice utilizate pentru a aduce în cele trei versuri spiritul haiku. Nimeni nu analizează contrastele, nici simplitatea, firescul, grația, atitudinea de desprindere din materialitatea lumii. Ba mai mult, unii poeți confundă de multe ori firescul și simplitatea cu banalul făcând exces de banalități. Nici simțul simplității nu trebuie exagerat, căci dacă este utilizat prea des reduce poemul haiku la o simplă expunere de banalități. Și există, din păcate, sumedenie de autori și de cărți cu zeci sau sute de tri-

stihuri banale care sunt denumite pompos poeme haiku. Am dat mai înainte un singur exemplu. Trebuie să recunoaștem că nici revistele literare sau editurile care le publică nu reușesc să facă distincție între un poem despre natură, un simplu pastel în 17 silabe și un poem haiku autentic. Există, în schimb, mulți autori, începători, mai modești, care-și cunosc limitele și-și întitulează micropoeemele scrise drept „poeme în stil haiku”.

Traducerea poemului haiku

O întrebare importantă pe care și-o pun poeții de haiku: ce dificultăți apar când se traduce un poem haiku original, din limba japoneză, trecând prin traduceri succesive în mai multe limbi europene până ajunge să fie citit în românește? Cine poate traduce cel mai bine un haiku? Fără traduceri bune poemul haiku nu poate fi cunoscut dintr-o țară în alta, nu se poate mondializa, iar o traducere proastă poate altera mult înțelesul poemului original. Este concluzia mai multor conferințe internaționale de haiku la care au participat și poeți români de haiku. Ban'ya Natsuishi, președintele WHA, se întreba același lucru într-un articol intitulat *Pot să se întâlnească Orientul și Occidentul în haiku?* El răspundea: și da și nu. Nu, pentru că prin traducere poemul haiku își pierde înțelesul primar, traducătorul fiind concentrat mai mult pe formă, pe înțelesul fiecărui cuvânt și nu pe înțelesul întregului. Da, atunci când va fi bine cunoscut și corect tradus în cât mai multe țări, în mai multe limbi și va putea să dea naștere la micropoeeme în stil haiku.

Atât antologia anuală a WHA cât și revistele românești de haiku practică de mai mulți ani traducerea poemelor și în limbi de circulație internațională, franceza sau engleza. Revista *Albatros* le traduce în engleză, încă de la înființarea ei, din anul 1992, iar *Antologia anuală a WHA*, de la înființare, din anul 2005, prezintă poemele traduse în mai multe limbi (în limba natală a fiecărui poet publicat, într-o limbă de circulație internațională, dar și în limba japoneză). Și revista *Haiku* a Societății Române de Haiku (S.R.H) a trecut de câțiva ani la traducerea poemelor și a multor materiale publicate în limba engleză sau franceză, în acest fel putând fi trimisă prin poștă unor colaboratori din alte țări. De asemenea, autorii români au publicat în ultimii ani multe volume sau antologii de haiku, tanka, poeme într-un vers sau poeme în lanț în două sau trei limbi. Colaborăm cu mulți poeți care sunt și traducători buni.

Se poate vorbi de o pedagogie haïku?

Pe lângă talentul poetic pe care trebuie să-l aibă toți cei care încearcă să scrie haiku, se poate vorbi de un mod specific de a învăța să scrii haiku? Ar fi mai bine ca haiku-ul să înceapă a fi scris chiar de la vârstele copilăriei sau ale adolescenței? Experiențe de introducere a poemului haiku în școli, chiar în programa școlară, există în multe țări. De mai mulți ani au fost astfel de preocupări la Constanța. Mi-amintesc faptul că la *Festivalul de haiku de la Constanța* din anul 2005 tema principală dezbătută a fost *Haiku-ul și educația*, această temă fiind lansată de *Clubul Mondial de Haiku* de la Londra încă din anul 2000. Doamna Profesoară Văceanu a prezentat un material interesant pe această temă și la simpozionul S.R.H. din anul 2011.

S.R.H. a început mai timid această activitate în domeniul pedagogiei haiku; prin efortul depus de doamna profesoară Adina Enăchescu s-a constituit o filială a S.R.H. la Rm. Vâlcea, care cuprinde profesori și elevi din mai multe școli din județ ce au început să practice haiku-ul. Trebuie să ne gândim cum putem să sprijinim mai bine activitatea lor, să ne întâlnim și să discutăm împreună despre haiku și să-i ajutăm să se documenteze.

Dialogul internațional

Cu toții suntem de acord că fără un dialog intercultural haiku-ul nu se poate mondializa. Pe lângă traduceri corecte, făcute cu talent poetic, un rol important în circulația internațională a poemului haiku îi revine dialogului cultural realizat prin participarea la conferințele și festivalurile internaționale de haiku organizate în diferite țări ale lumii și în Japonia. La acestea s-au discutat problema haiku-ului ca mijloc de expresie planetar, modificarea regulilor haiku pentru a-l face adaptabil mai ușor în alte limbi, folosirea cuvintelor cheie, *kigo*-ul nemaifiind obligatoriu pentru europeni sau americani. Un rol important l-au avut și consfătuirile și simpoziioanele organizate și desfășurate de Societatea de Haiku din Constanța în ultimii zece ani. Un alt rol important în dialogul mondial revine Internetului și participării poezilor români la concursurile internaționale de haiku. Avem mulți poeți români participanți și câștigători de zeci de concursuri internaționale, un recordmen fiind domnul Eduard Țară din

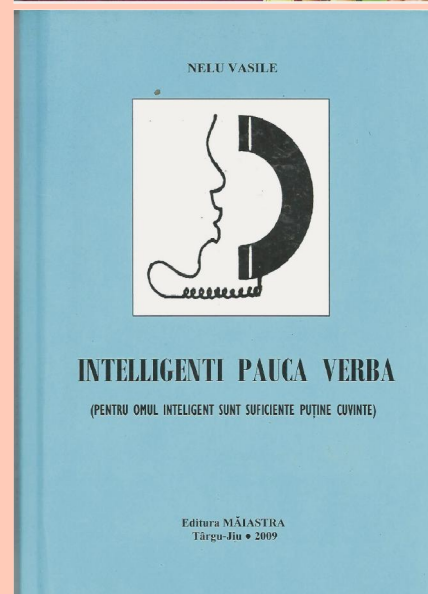
Iași care a câștigat peste 100 de concursuri până acum. Ultimul premiu de valoare l-a primit în vara lui 2010 odată cu câștigarea *Concursului de haiku Japonia-Europa* când a fost premiat de Ambasadorul Japoniei în prezența Președintelui în exercițiu al Consiliului Uniunii Europene, Dl Herman van Rompuy, și el un binecunoscut poet de haiku. În revista *Haiku* nr.44/2010 am publicat o prezentare a cărții sale de haiku. Drept urmare, am primit o scrisoare din partea Consiliului Uniunii Europene, a domnului Herman von Rompuy, prin care ne mulțumea și ura poezilor români de haiku succes în activitatea lor.

Ceea ce este important, atât la haiku-ul în stil clasic cât și la cel modern este respectarea categoriilor estetice care îl definesc și care generează adevăratul spirit haiku. Fără spiritul haiku și fără puterea de sugestie adevăratul poem haiku nu există, rămâne doar un micropoem în stil haiku ce păstrează doar numărul de versuri și de silabe și, uneori, *kigo*-ul și *kireji* (cezura). Spiritul haiku reprezintă o manieră deschisă și intuitivă de a apropia o realitate la care cititorul este asociat, pe care o cunoaște. Aceste probleme au fost dezbătute în numeroase conferințe și congrese internaționale de haiku. Ele au continuat să fie dezbătute de World Haiku Association la *Conferința de haiku de la Sofia* din anul 2005, la conferințele de haiku din Suedia, Japonia și Germania precum și la *Festivalul Mondial de Haiku de la Pecs* din Ungaria în august 2010. La multe dintre aceste manifestări internaționale au participat mai mulți poeți români de haiku membri ai SRH. Pe aceeași temă Banya Natsuishi a scris eseul menționat anterior intitulat *Pot să se întâlnească Orientul și Occidentul prin haiku?*, iar în luna octombrie 2010, poetul breton Alain Kervern a publicat la Rennes, în Franța, un alt studiu interesant intitulat *De ce nonjaponezii scriu haiku? (Pourquoi les non Japonais écrivent-ils des haiku?)*

Lumea haiku este în continuă mișcare și transformare. Trebuie să ținem pasul cu ea, dar în același timp să scriem poeme haiku inspirate din realitatea de fiecare zi. Deși poezii din multe țări au scris chiar și haiku-uri erotice, noi, românii, până nu demult, credeam că nu putem scrie poeme haiku de dragoste, haiku-ul fiind un poem auster. Iată că un poet din Republica Moldova a reușit să scrie un poem haiku de dragoste excepțional, care exprimă acea dragoste calmă, senină, care există între sufletele pereche. Este vorba despre poetul Vasile Spinei și vă amintesc în încheiere acest haiku atât de frumos:

Pisica toarce/ și iubita doarme./ Mai pun un lemn pe foc//

Cărți primite la redacție

Stelian COMBOȘ

„Iisus Hristos este Același, ieri și azi și în veac”*

Apărută în condiții grafice deosebite, cartea ÎPS Irineu Popa, arhiepiscopul Craiovei și mitropolitul Olteniei, constituie o veritabilă sinteză teologică a hristologiei, începând cu profețiile mesianice vetero-testamentare, cu anticipări ale tainei Logosului în filosofia greacă, cu istoricitatea înomenirii Cuvântului veșnic în Noul Testament, și mergând până la sintezele patristice ale sfinților Ioan Damaschin și Teodor Studitul.

Cap. I, „Teologie și iconomie în întruparea Fiului lui Dumnezeu” (p. 10-151), pornește de la lucrarea treimică „în marea taină a teologiei și a iconomiei Cuvântului lui Dumnezeu”, subliniază relația intrinsecă dintre Logosul divin și umanitate (care stă la baza Întrupării Fiului și nu a altei Persoane din Sfânta Treime, Tatăl sau Duhul Sfânt, profeția și prefigurarea acestei mărețe Taine în Vechiul Testament și în filosofia antică grecească, prezentarea înomenirii Logosului și a lucrării Sale mântuitoare în Noul Testament (cu accent pe prologul Evangheliei de la Ioan), cum ar fi Schimbarea la Față, Răstignirea

și Învierea - lucrări cu caracter mântuitor pentru toți oamenii, și de care putem să ne împărtășim toți prin lucrarea harică a Duhului Sfânt, pentru ca în final să fie expuse câteva denumiri ale Fiului, „al doilea Adam” sau „Adam cel nou”, în textele scripturistice: „Fiul Omului”, „Fiul lui David” și „Fiul lui Dumnezeu”, Osana, Mesia, Emanuel, Kyrios și „Mielul lui Dumnezeu”.

Cap. II, „Formarea vocabularului și a terminologiei hristologice” (p. 152-187), atestă dificultatea întâmpinată de Sfinții Părinți în a păstra echilibrul și corectitudinea formulărilor învățaturii despre Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Ca și la Sinodul I ecumenic, unde s-a formulat termenul homoousios, Părinții ulteriori au încercat să-și expună credința cu ajutorul unor termeni filosofici, cum ar fi ousia, hypostasis, physis, prosopon sau hyparxis, dar dându-le un conținut revelat, creștin. Așa au procedat Părinții Capadocieni - iar analiza se axează pe gândirea teologică a Sfântului Grigorie de Nyssa, care a receptat metafizica aristoteliană a ființei -, dar și alți Sfinți Părinți, cum ar fi Chiril al Alexandriei sau Ioan Damaschin.

Cap. III, „Persoana Mântuitorului Iisus Hristos în gândirea Părinților și dascălilor Bisericii” (p. 188-262), face scurte incursiuni în înțelesul teologic al Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos la câțiva autori eretici și ortodocși: Origen, Arie, Sf. Atanasie cel Mare, Apolinarie, Eunomiu,

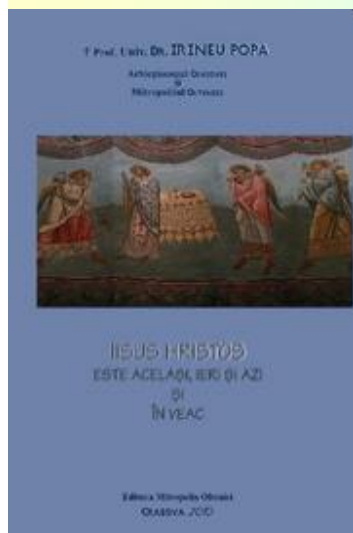
Părinții Capadocieni, Nestorie și Sf. Chiril al Alexandriei.

Cap. IV, „Hotărârile sinoadelor ecumenice de la Efes și Calcedon privitoare la definirea dogmei hristologice” (p. 263-307) nu se referă strict la horos-ul Calcedonului, ci analizează și tomosul papei Leon, adresat Patriarhului Flavian, și consecințele istorico-teologice ale sinodului al IV-lea ecumenic. Tomosul lui Leon, care „n-are nimic original față de înaintașii săi”, cuprinde patru capitole: 1) Persoana Dumnezeului-Om este identică cu cea a Logosului divin. Întruparea, deși este o kenoză, nu implică nicio schimbare sau diminuare a atotputerniciei Cuvântului; 2) naturile divine și umană coexistă în această Persoană unică, fără schimbare și fără confundare (fiecare dintre ele păstrează proprietățile fără alterare); 3) naturile sunt principii distincte de operare, deși lucrează întotdeauna împreună; 4) Unitatea persoanei constituie fundamentul comunicării însușirilor naturilor, și pe baza ei putem, de exemplu, să spunem că Fiul lui Dumnezeu a fost răstignit și îngropat, respectiv că Fiul omului S-a coborât din cer. Referitor la acceptarea sau respingerea hristologiei Calcedonului, ÎPS Irineu va evoca partidele teologice favorabile sau adverse acestuia, precum și unele încercări de compromis între ele: Henoticon-ul lui Zenon, gruparea din jurul patr. Alexandriei, Timotei Elurul, sau din jurul patr. Antiohiei, Sever, călugării sciți,

Leonțiu de Bizanț și Leonțiu de Ierusalim.

Cap. V, „Hristologia împăratului Iustinian și a sinodului al V-lea ecumenic” (p. 308-336), expune și Edictul împăratului Iustinian despre Adevărata Credință Ortodoxă. Tratatul pornește de la teza că politica bisericească a lui Iustinian s-a fundamentat pe principiul armoniei între stat și Biserică. Sinodul al V-lea ecumenic atestă acest fapt prin condamnarea celor Trei Capitale. Sunt apoi redată principalele învățături din Edictul amintit (551), din care putem constata că împăratul Iustinian era preocupat de mărturisirea adevăratei credințe și de combaterea ereziilor - un mijloc de păstrare și al păcii nu doar în Biserică ci și în Imperiu.

Cap. VI, „Învățătura hristologică a Părinților după sinodul V ecumenic” (p. 337-455) trece în revistă învățătura Sf. Sofronie al Ierusalimului, al Sf. Maxim Mărturisitorul, precum și al Părinților

* ÎPS Prof. Univ. Dr. Irineu Popa, *Iisus Hristos este Același, ieri și azi și în veac*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2010, 485 pagini

ÎPS Irineu

iconoduli, Sfinții Ioan Damaschin și Teodor Studitul. Fără a putea intra aici în detaliu, amintim doar cele cinci medieri pe care Sf. Maxim Mărturisitorul învață că Logosul înomenit le-a realizat: între bărbat și femeie, între Paradis și lumea locuită, între cer și pământ, între cele inteligibile și cele sensibile, între natura necreată și Dumnezeu Însuși. Scopul final al acestor medieri nu este altul decât „cuprinderea omului în Iisus Hristos, în vederea îndumnezeirii lui și a sfințirii cosmosului”. În ceea ce privește criza iconoclastă, este un merit al autorului să accentueze că, în ultimă instanță, aceasta este tot o dispută hristologică. Atât Sf. Ioan Damaschin, cât și Sf. Teodor Studitul, au crezut că refuzul cinstirii icoanei Mântuitorului este echivalent cu negarea firii Sale umane. Dimpotrivă, pentru teologia icoanei subiectul este Fiul, „Chip desăvârșit” al Tatălui, care reprezintă conceptul cu totul paradoxal al unui „chip consubstanțial și desăvârșit” (Chr. Von Schönborn). Astfel, deși Dumnezeu este transcendent și de nezugrăvit, totuși El poate fi reprezentat în icoană tocmai datorită Întrupării, asumării naturii umane de Fiul veșnic al lui Dumnezeu. În fine, nu trebuie uitat că în icoană nu este reprezentată o natură, ci o persoană - și de aceea o Persoană, Iisus Hristos, este prototipul icoanei (care este un „concept analogic”, în sensul în care determină o „asemănare” și nu o „identitate” cu Cel reprezentat).

În concluziile cărții se arată că hristologia a realizat și exprimat unitatea creștină, dar în același timp uneori a produs și cele mai mari divergențe în istoria creștinismului. Într-adevăr, cu acrvie și atenție la detalii, folosind la maxim bogata bibliografie și manifestând deopotrivă o mare capacitate de sinteză, ÎPS Mitropolit Irineu Popa a ilustrat ceea ce dreptul Simeon profețise despre pruncul Iisus Hristos - că în-vățătura despre Acesta va fi „spre căderea și spre ridicarea multora” (Lc. 2, 34).

George FILIP
(Canada)

versuri

Umbre

nu călcați pe umbre, umbra
e a voastră temporar
umbra-ți șade la picioare
cât ești viu prin calendar
credincioasă ca un câine
stă în lanțul nevăzut
cine ne-a legat de umbre
niciodată n-am știut
caii și stejarii-au umbre
florile de pe mormânt
gâzele, copiii, dorul
stau la umbra unui sfânt
umbra Lunii - șarlatană
tăinuie poezi și hoți
și-n eclipsele-i arare
ea ne dă umbră la toți
marea, cât e ea de mare
poartă umbre-n orice val
uneori prin naufragii
strigăm umbra unui mal
umbre, umbre infinite
ce ne pasc nedomoliți
iar de supărăm destinul
stăm la umbra lui umbriți
doar Hristosul n-are umbră
umbra lui și-a nimănuia
dar creștinii-i cerșim umbra
în amin și aleluia...

DUMNEZEU

când răsare Soarele pe lumi
și zâmbește-n orice elesteu
gâzele planetei cunosc semnul:
își deschide ochiul Dumnezeu

dacă Luna trece-n cer mireasă
căutându-și mirele mereu
stelele stau în genunchi pioase
își deschide ochiul Dumnezeu

apele și munții când dansează
când poetul plânge sub trofeu
cataclismul lumii dacă-ngheață
își deschide ochiul Dumnezeu

dar când pulsul lumii încetează
sub multicolorul curcubeu
și plecăm cu smirna-n veșnicie
își închide ochiul Dumnezeu?

Să ning

De unde venea șoapta înțeleaptă
nu știu, poate din vraja unui mit
parcă ardea o flăcără pământul
și-un bici ne biciuia la infinit.

Atunci simțeam nevoia-ntâia oară
de liniște, de aer și de pace
de sus în jos, de jos în sus, sicriul
ne-ademenea pe toți în carapace.

În clipele prea repezi n-aveam suflet
eram coșciugul ucigaș și mut
ce dezmiardam în zvonuri vagi mulțimea
care s-a dus, dar unde, n-a știut.

Ce adieri de seară spală fruntea?
pășuni de paradise ne smulg dinții
și-n hibernarea lungă cât o iarnă
vedem că ne lipsesc din trib părinții.

Poate gândesc aiurea, ars de patimi
dar nu mă văd pe bliduri cu nectar
eu cred că gravitația și cerul
sunt epicentrul marelui coșmar.

Zburăm în jos? cădem în sus? misterul
se-ascunde într-un drog de-nțelepciune
iar nouă ne rămâne să-nțelegem
că totul e minune din minune.

Și credincioșii cred, pe pretutindeni
au dus pe laviți, lăncile de pace
respiră timpul lacrimi, viață, moarte
că drumul înapoi nu-l mai pot face.

Mi se mai duce sufletul de-acasă
e liber și nu vreau să mi-l subjug
și-i prea creștin, iar de-i clintesc credința
s-ar mistui în flăcări mari de rug.

Vin lampagii cerești s-aprindă noaptea
privește către stele ca spre magi
și ai să vezi ființă trecătoare
în stele, ochii blânzi ai celor dragi.

Când scriu mă ia nesomnul câteodată
prea multe taine nu mi le disting
și până mâine seară voi fi înger
în arșița-ntrebărilor să ning...

Grădinar

lângă o cruce din cimitir
zâmbea în aer un trandafir

nimeni vreodată nu a aflat
cine îl udă sau l-a plantat

va arde smirnă până să știm
de ce ne naștem, cui îi murim

până deschidem tainele firii
îmi văd de treabă:
ud trandafirii.

Popas in delir

E seară - pe planetă ning fiori
Din sfincșii minții
înfricoșători

Când oamenii nebuni, deci
oameni buni
Cad în delirul de confesiuni.

Afară urlă gerul printre grinzi.
Vibrezi și parc-ai vrea să te
desprinzi

De lacătele tale fermecate,
Pe trupul tău... atât de
încercate

Dar nu te-neacă lumea în
păcate
Cu șișuri aurii, verleniene

Ce vor un hoit plâpând pe lanșerate,
Un prinț nebun al marilor
migrene.

...Dar ia și bea răcoare spre
amurg,
Nu te hlizi la secolii ce curg.

Se-ntorc hamleții înfricoșători.
E noapte - pe planetă ning
fiori.

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Renașterea flamandă

Pieter Bruegel cel Bătrân

**Pieter Bruegel cel Bătrân -
Secerarea grâului**

În Țările de Jos, Renașterea a pătruns la început aproape pe nesimțite. O serie de pictori, mai puțin sau mai mult nuanțați, precum Gerard David, Joachim Patenir, Jan Gossaert, Quinten Metsys, Marinus van Reymerswaele, Lucas van Leyden, Bernard van Orley, Jan Scobel participă, cu influențe mai mult sau mai puțin străine, la definirea picturii renaștentiste din Țările de Jos și așezarea ei pe trăirile și modul de viață de acolo și de atunci.

Cel mai de seamă pictor flamand este Pieter Bruegel cel Bătrân, născut în Kemer (cca. 1525). Datorită unicității

lucrărilor sale, ocupă un loc excepțional în istoria picturii. Pentru dezvoltarea propriului stil, artistul renunță la tradițiile și tiparele Renașterii și profită la maximum de experiențele predecesorilor săi flamanzi.

Își face ucenicia la Pieter Coecke van Alost, pictorul curții lui Carol Quintul. În anul 1551 este admis ca maestro în „Breasla Sfantului Luca” și pleacă în Italia, desenând pe drum, cu o măiestrie de pe acum deplină, peisajele alpestre pe care le străbătea. A reintrat apoi în slujba lui Hieronymus Cock, pentru care lucrau o mulțime de desenatori și de gravori de toate tendințele

după desenele unor artiști foarte diferiți.

Întors la Antwerpen, își mută preocupările în cu totul altă direcție: începe să studieze obiceiurile locale, frecventează cârciumile flamande și ia parte la petreceri populare. Lumea țăranilor devine pentru Bruegel sursa principală de inspirație. Multă vreme reputația i s-a întemeiat pe o eroare parțială dovedită de cele două porecle ce i s-au dat: Bruegel al țăranilor și Bruegel cel ghiduș, ghidușie regăsită în multe din lucrările sale.

Din cauza tulburărilor

politice care cutremură Olanda acelor vremuri, Bruegel se mută în anul 1563 la Bruxelles, unde are loc căsătoria cu Marieke Cocke. În această perioadă, Bruegel începe să creeze cea mai mare parte a operei sale.

Deoarece Inchiziția teroriza întreaga Flandră, pictorul, aflat pe patul de moarte, pune să fie arse câteva dintre cele mai compromițătoare pânze, pentru a-și proteja familia. Moare la 18 septembrie 1569.

Astfel, istoria picturii din Țările de Jos, în secolul al XVI-lea, se încheie cu un nume prestigios: BRUEGEL.

**Pieter Bruegel cel Bătrân -
Zi întunecată**

George PETROUAI

Relativitatea cunoașterii și certitudinea neștiinței omului

Dacă ar fi să-l caracterizăm pe omul modern, atunci din trăsăturile lui definitorii nu-i cu puțință să lipsească trufia. Căci acesta se fălește nevoie mare cu cunoștințele sale teoretice și practice, implicit cu poziția sa de cuceritor, pe care - afirmă el cu nedisimulată mândrie - a dobândit-o cu tenacitate și imense sacrificii în lupta cu natura. Sigur că da, recunoaște cu falsă smerenie omul nostru, cu toate astea n-a devenit nici pe departe atotștiutor, nici măcar în domenii restrânse și învecinate cu condiția sa de „trestie gânditoare” (Pascal), pentru că - nu-i așa? - cunoștințele omului căutător și perseverent sunt într-o continuă expansiune.

Strâns cu ușa evidenței acuzatoare, el va recunoaște de asemenea că uneori s-a pripit peste fire (cu agresivitatea industrializării, chimizarea solului până la îmbolnăvire, secătuirea resurselor, în general cu construirea unui model de civilizație hiperpoluant), că alteori a dat dovadă de prostie crasă (declanșarea războaielor, fabricarea armelor de distrugere în masă) și că niciodată până în clipa de față n-a luat în calcul cu responsabilitate teribilele reacții ale naturii (inundații, uragane, alunecări de teren), care de-atâtea și atâtea ori fusesse necinstită de trufașa nesimțire a „bipedului fără pene”, așa cum îi plăcea lui Frederic cel Mare să-l definească, în bășcălie, pe om.

Dar, mă rog, de ce-ar fi altminteri, când atât de puțini dintre semenii noștri își mai amintesc de celebra spusă socratiană *știu că nu știu nimic* și când și mai puțini dintre ei au idee de existența înțelepciunii taoiste, care, cu mii de ani în urmă, îi îndemna pe oameni să fie modești: „A ști, spun taoiștii, dar a te crede neștiutor, este cât se poate de bine; a nu ști, dar a te crede atotștiutor, este o adevărată boală”.

Căci oamenii înțelepți, întrucât creează disconfort și neliniște în rândul semidoctilor cu ifose, au fost din totdeauna priviți de grosul semenilor lor ba cu indiferență, ba cu suspiciune, ba cu teamă. (Se spune, și pe bună dreptate, că a ști este o binecuvântare, dar a ști prea multe este un adevărat blestem...)

Vai mie, și cât de binevenite ar fi aseme-

nea învățături pentru omul zilelor noastre! Dar cine să ia aminte la aceste vorbe cu miez, într-o lume cuprinsă de febra căpătuielii cu orice chip, o lume în care înțeleptul este taxat drept nebun și șarlatanul descurcăreț este făcut erou, o lume în care preacrestinescul *Servus servorum Dei* (Robul robilor lui Dumnezeu) este disprețuit cu eleganță și călcat în picioare cu vrednicie democratică de către atât de plăcutul *Carpe diem* (Trăiește-ți clipa) și atât de pragmaticul *Time is money*!?

Poate tocmai de aceea, afirmă gânditorul Petre Țuțea, științificul om de azi ar trebui să știe două lucruri esențiale:

1) Inteligența ne-a fost dată nu pentru a căuta, ci pentru a primi Adevărul;

2) Calea omului trebuie să se dea la o parte din fața căii Domnului, care cunoaște două forme: *inspirația* sau favoarea divină și *revelația* sau acțiunea directă a divinității asupra omului căutător.

*

După această introducere, în care am căutat să scot în evidență câte ceva din trăsăturile reprobabile ale omului modern, în continuare voi încerca să aprofundez prin argumente sugestive ideea încorporată în titlu. Cu mențiunea că puținătatea cunoștințelor din unele domenii, ca și hazul aceloră extrem de alambicate (din alte domenii), ilustrează mai degrabă certitudinea neștiinței omului decât relativitatea cunoașterii lui.

Se știe că, pentru a fi mai lesne cunoscută și parcursă cu avionul sau vaporul, planeta noastră a fost cu grijă parcelată prin linii imaginare numite paralele și meridiane. Tocmai pentru asta există un ecuator care împarte Pământul în două emisfere (nordică și sudică), există cei doi poli și există meridianul zero.

De la acest meridian, ce trece prin Greenwich, continuă numerotarea celorlalte meridiane, așezate din grad în grad, căci ecuatorul, fiind cerc, are taman 360° (180° longitudine estică și tot pe atâtea longitudine vestică).

Astfel împărțit și cu atenție răscolit de radare și sateliți, s-ar părea că Terra nu mai are secrete nici pentru navigatori și nici pentru oamenii de știință ai zilelor noastre. Dar lucrurile stau așa doar dacă facem abstracție

de unele pete albe de pe uscat, care le cam taie pofta de aventură până și celor mai temerari exploratori (ex. petele albe din Amazonia), precum și de fenomenele misterioase (deocamdată fără o explicație științifică unanim acceptată), unde zice-se că dispar fără urmă nave maritime și flotile întregi de avioane...

Dar să revenim la parcelarea Pământului. Pe măsură ce ne îndepărtăm de Marea Britanie și intrăm mai adânc în Europa continentală, se cheamă că mergem spre Est, adică spre Orient. Procedând invers, ne adâncim în Apus sau Occident.

Respectiva orientare are în vedere mișcarea Pământului în jurul axei sale, deci modul în care el este scaldat de razele Soarelui. Căci de la Soare așteptăm lumină și căldură și tot el este reperul cu ajutorul căruia marcăm timpul nostru calendaristic, altfel spus ne orientăm în acest fragment de Univers.

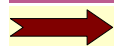
Cuvântul orient este deosebit de frumos și sugestiv, deoarece în componența lui intră franțuzescul *or* (aur), splendidă sugerare a culorilor aurii ale răsăritului de soare.

Cuvântul occident nu deține atari comori lăuntrice. Ba mai mult, prin omofonie, termenul occident te duce cu gândul la... accident. Iar dacă luăm istoria la puricat, apoi într-adevăr că au fost o serie de accidente, extrem de binevenite pentru apuseni. Amintesc doar câteva dintre ele:

a) Toate cruciadele organizate cu sprijinul și binecuvântarea papilor, au reprezentat inclusiv modalități eficiente de jefuire a culturii și civilizației Bizanțului de către barbarii cavaleri ai Apusului de-atunci;

b) După secolele adjudecate de popoarele migratoare, cu preponderența absolută a popoarelor germanice în apusul, centrul și nordul Europei, occidentalii n-au mai avut de înfruntat și urgia ordiilor asiatice (turci, tătari, muscali, unguri), trâmbe eminamente pustiitoare și aculturale. Popoarele occidentale, într-un rapid proces de cristalizare și consolidare, s-au putut dezvolta în voie, valorificând fondul cultural moștenit de la Imperiul Roman de Apus și, cum spuneam,

comorile smulse de la alții, căci de strajă la porțile Orientului erau creștinii de serviciu până la sacrificiul suprem, în principal românii, care secole la rând au apărut întreaga creștinătate (inclusiv cultura și civilizația europeană) de furia lacomă și devastatoare a islamilor;

c) Tot cam pe-atunci, printr-o fericită combinație a evenimentelor istorice de la sfârșitul secolului al XV-lea, ori poate că printr-un capriciu al istoriei, a început epopeea marilor descoperiri geografice, adică expansiunea țărilor din vestul Europei, constituirea imperiilor lor de peste mări și - desigur - demențialul jaf al teritoriilor supuse cu sabia într-o mână și crucea în cealaltă, îndeosebi în campaniile duse de către conchistadorii spanioli. De notorietate și neștearsă aducere aminte rămân oribilele crime săvârșite de aceștia împotriva aztecilor și incașilor, procedee barbare prin care au fost pentru totdeauna curmate civilizații superioare celei europene.

Împotriva acestor atrocități inimaginabile s-a ridicat doar vocea curajoasă a lui Bartolomeo de Las Casas, episcop de Chiapa (Mexic), dar, venind în Europa și protestând la curtea regală din Madrid, el a sfârșit prin a fi tratat drept nebun...

Mutarea centrului de greutate al comerțului european în Atlantic a dus la îmbogățirea țărilor riverane, concomitent cu ruinarea comerțului pe Marea Neagră, mai ales după ce aceasta devine un lac turcesc.

Dar iată o nostimă mostră de relativitate spațio-geografică, care se datorează rotundului planetei. Pentru englezi și francezi, iar pentru americani cu atât mai mult, românii sunt orientali. Să nu uităm că mai avem de-a face cu un Orient Mijlociu, care - firește - este la răsărit de România, și cu un Orient Îndepărtat (China, Japonia) din capătul Asiei.

Deci, așa orientali precât suntem, pentru turci sau iranieni apărem oleacă de occidentali, iar pentru indieni sau chinezi suntem din plin occidentali. De altfel, unele ținuturi din Oceanul Pacific, de exemplu, sunt într-atât de orientale, încât la limită pot fi considerate... occidentale.

La un joc tot așa de poznaș se pretează și timpul: după ora 24 (ora zero), putem spune fără a părea cătuși de puțin ridicoli, că-i atât de târziu încât este extraordinar de devreme! Dovada elasticității timpului ne este oferită atât de trecerea la ora de vară, iar apoi la cea de iarnă, cât și de adaptarea organismului uman la noul fus orar în urma deplasării fie spre Vest, fie spre Est. În ambele cazuri se constată că timpul este imuabil doar în scurgerea sa ireversibilă dinspre viitor înspre trecut, nu și în manifestările sale punctuale, respectiv neesențiale.

Căci, deși oamenii au devenit sclavii timpului, el este doar o convenție admisă de noi toți. Ba mai mult. Timpul nu-i oferă omului nici o evidență sesizabilă, cu dreptate spunându-se că nimeni dintre muritori nu poate contempla timpul din exterior și nu poate exercita vreun control asupra acestui flux inefabil. Iar dacă tradiția aristotelică susține că *timpul este inseparabil de mișcare*, merită atunci să ne întrebăm: De fapt ce măsurăm atunci când pretindem că măsurăm timpul?

Timpul, prin urmare, este acea coordonată elastică pe care se mulează existența noastră și care se lasă modelată de noi doar până la atingerea unui optim între timpul interior și cel exterior, respectiv până la reglarea ceasornicului biologic al celulelor după timpul astronomic.

Timpul și spațiul sunt cele două categorii fizico-filosofice despre care știm că există (că doar materia există și se mișcă în timp și spațiu) și pe care, până în clipa de față, nici un gânditor nu a reușit să le explice, dacă nu complet și definitiv, măcar mulțumitor: Sunt ele realități obiective, ori au doar o existență pur subiectivă?

Iar atunci când opiniile sunt împărțite, înseamnă că adevărul rămâne în continuare o taină neliniștitoare, de a cărei dezlegare (încă) muritorii nu se arată vrednici...

*

Oamenii își târâie destinele între paralelele lui Euclid, ce se întâlnesc doar la infinit, destine modelate de un spațiu tridimensional și de un timp unidimensional și ireversibil (*Fugit irreparabile tempus*, spunea Vergiliu).

Funcție de temperament și educație, purtăm povara timpului cu curaj sau nepăsare, cu bucuria credinciosului sau cu disperarea ateului.

Oricare este condiția omului, nimic nu-l împiedică să-și imagineze alte coordonate spațio-temporale pentru actuala existență a sa și a materiei, respectiv - prin credință și iubire - pentru cea viitoare.

Neîndoios că din atari plâsmuiri s-au născut geometriile neeuclidiene, geometrii în care spațiile au n dimensiuni ($n > 3$), paralelele se intersectează fără a se sînchisi de infinit, iar triunghiurile se abat de la regula de fier a celor 180° , căci suma unghiurilor într-un asemenea *triunghi convex* sau *concav* poate fi mai mare sau mai mică de 180° .

Nota 1: Numesc triunghi convex aceluia triunghi ale cărui laturi au curbura spre exterior și concav aceluia triunghi ale cărui laturi se curbează spre interior. De aceea, suma unghiurilor din triunghiul convex este mai mare de 180° , pe când în cel concav este mai mică de 180° .

Cât privește timpul, se știe că în afara de timpul solar (calendaristic), care a dat multă

bătaie de cap tuturor civilizațiilor (nu și mayașilor!), există și alte forme de timp: timpul psihologic, timpul biologic (de care deja am amintit), timpul fictiv (mănuit de scriitori), timpul sau timpii macrocosmosului, respectiv cei specifici microcosmosului.

Dar noi, oamenii, ce putem pricepe din măreția copleșitoare a Universului, cu toată bunăvoința astronomilor și a teoriei relativității? Teoria relativității este valabilă pentru viteze apropiate de viteza luminii ($c = 300.000$ km/secundă). Dar peste această viteză ce se întâmplă? Căci este de presupus că nu doar (încă) nedovediții *tahioni* se pot deplasa cu viteze mai mari decât viteza luminii, ci și alte forme ale materiei din macrounivers și micro-univers. În plus, teoria relativității mai susține că la viteze apropiate de viteza luminii, spațiul se contractă și timpul se dilată, adică apar fenomene subtile, imposibil de surprins și de explicat cu actualele cunoștințe și cu actuala tehnologie.

Poate că o viteză egală cu cea a luminii este nu doar pragul de schimbare al materiei accesibilă nouă în ceva inaccesibil (antimaterie), ci și punctul limită la care spațiul se contractă până la resorbția sa totală (golul sau neantul nu are nevoie de spațiu pentru a găzdui inexistentul), iar timpul se dilată până ce redevine eternitate.

Este de presupus că antimateria se poate deplasa cu orice viteză, chiar și cu viteza gândului, și că atunci mișcarea ei se petrece într-un timp care curge în sens invers (dinspre trecut înspre viitor) și într-un spațiu fără dimensiuni (spațiu inexistent), ori într-un spațiu configurat, cu oricât de multe dimensiuni cuprinse în intervalul $[4, \infty)$.

Nota 2: Trecerea de la materie la antimaterie și viceversa are loc la scară cosmică doar prin voința Atoatefăcătorului. Acel Fiat lux! al creației primordiale a însemnat înfăptuirea simultană a două colosale procese: a) Limitarea atotputerniciei neantului prin explicita formulare a vrerii de-a se naște existentul și ființa; b) Ieșirea materiei din antimaterie și așezarea acesteia în sistemul spațiu-timp, sistem prin care creatul dobândește „conștiința” superiorității sale în raport cu necreatul și-și afirmă supunerea în fața autorității supreme.

Judecata de Apoi va însemna procesul invers - trecerea de la materie la antimaterie, de la efemer la etern, de la temporal la atemporal...

Cu toate instrumentele ultraperformante pe care le utilizează, astronomii zilelor noastre încă n-au izbutit să elimine nici un din tainele cu care ne împresoară Universul nemărginit și cu toate astea uimitor de armonios și precis. Iar aceste taine constituie tot atâtea întrebări

săcâitoare pentru om: Încotro „curge” Universul, admis fiind faptul că acesta este într-o continuă mișcare (după unii pulsatorie, după alții o interminabilă mișcare de rotație în interiorul unei sfere)?; sau: Viața noastră este posibilă numai întrucât Pământul duce trena Galaxiei și „aleargă” prin necuprins spre un țel în veci necunoscut omului?; sau: Există viață și pe alte planete, ori omul este condamnat la izolare cosmică pentru un timp imposibil de precizat?

În paranteză fie spus, dacă admitem o formă a Universului, oricare ar fi ea, atunci trebuie să admitem existența limitelor de întindere al acestei forme (de pildă, curbura extremă a unui cosmos sferic), caz în care Universul nu mai poate fi considerat infinit în spațiu, chiar dacă sfera, văzută ca și corp perfect de către antici, are capacitatea intrinsecă de-a crea iluzia infinității...

Pentru a nu schimba neînțeleșul într-unul și mai dens, cred că, așa cum am spus mai spus, trebuie imaginate alte coordonate spațio-temporale (alți timpi și alte spații), în care mișcarea în general ascultă de alte legi. Căci în profunzimile nemăsurabile ale macrocosmosului, până și raza de lumină se curbează în încercarea disperată de-a străbate imensele spații siderale, dar cel mai adesea obosită,

ea sfârșește prin a fi absorbită de hăurile în veci flămânde de substanță...

Cât privește microcosmosul, situat într-un alt registru al cunoașterii, capacitatea noastră de pricepere se dovedește la fel de precară. În tentativa de-a descoperi ultimele „cărămizi” ale materiei (cele mai mici particule), fizicienii au pătruns cu acceleratoarele de particule tot mai adânc în intimitatea atomului, astfel descoperind noi și noi particule, din ce în ce mai mărunte și tot mai bizare în comportament: electroni, protoni, neutroni, mezonii, leptoni, barioni, quarci etc.

Dar la acele ultime „cărămizi” ale materiei încă n-au ajuns! Și poate că nici n-au cum să ajungă de îndată ce la acest nivel au loc transformări continui din materie în energie și viceversa... În schimb, toți cercetătorii sunt de acord că la nivel cuantic trebuie admisă o altă logică - *logica dinamică a contradictoriului*, dezvoltată de compatriotul nostru Ștefan Lupașcu. Căci electronul nu este particulă sau undă, ci este și particulă și undă!

Iar la nivel subcuantic trebuie elaborate alte legi de manifestare a materiei, ca de pildă *principiul de nedeterminare* al lui Heisenberg, fiindcă aici timpul și spațiul au alte conotații față de nivelul fizic.

Poate că prin aceste experiențe, deja s-a ajuns la pragul care separă materia (așa cum se încorporează oamenii să o perceapă) de

nematerie, respectiv de antimaterie: câmpuri de foarte mare densitate, care pentru a exista real ori numai aparent, nu mai au nevoie de suport material, ci doar de vrerea necuantificabilă de-a fi.

Sau poate că în acest mod, omul căutător are privilegiul să ajungă în vecinătatea celui a fi primordial, situat dincolo de hotarul timpului și al gândirii umane, și care, așa cum spuneam mai sus, sub impulsul imperativului *Fiat lux!*, a fost silit să participe la grandioasa lucrare divină...

Sigur, multe ar fi de spus pe această temă. Dar spusele, oricât ar fi ele de inspirate, n-ar căpăta greutatea certitudinii dobândită prin experiment, singurul zeu în fața căruia se închină știința modernă și căruia admite să-i aducă nenumărate ofrande.

De aceea mă voi opri, nu înainte de-a pune întrebarea: Totuși, ce înseamnă a ști?

Mi-ar fi imposibil să răspund la această întrebare dacă m-aș lua doar după avânturile pragmatismului și după tratatele științei moderne.

Așa că vrând-nevrând, pentru a ieși cu fața curată din această cursă pe care singur mi-am întins-o, voi apela la claritatea și seninătatea lui Confucius. În *Analecte* el spune: „Când știi să socotești că știi, când nu știi să socotești că nu știi. Aceasta înseamnă cu adevărat a ști”.

Ion SCOROBETE

să răspunzi la o întrebare care e chiar lanțul
adene-ului scos la vânzare în piața
de vechituri

fără a trezi vreo curiozitate
după definiția lui Maurice Rheims
pasiunea în această zi nelucrătoare fiind
fără obiect
în pofida mesei de beton ninsă abundant
pe care se lăfăie obsesia lecției lui Odiseu
de parcă ar fi cordonul ombilical al văii de piatră
din capătul acestui secol ultra-avansat
în informații cu sens turbionar

astfel îi deschid o sinapsă lui Schleiermann
spre căldarea dintre Scila și Caribda
pentru depeșa apelor dată fiului lui Laerti
căci nu e popas
această după-amiază rapace

când Homer tulbură plaja din Paleokastrița
sub stânca prăvălită în ochiul lichid
de turcoaz
îmi răvășește gândul schițat de copila feacilor
iar palmierii tac

intervalul se ajustează pe sine
operația întoarcerii între minus și plus îmi induce frigul
căci alternativa plăcerii mi-e însăsmântată
să n-o am din perspectiva lucrurilor
cum încearcă misteriosul orb
să așeze coordonatele
între vânturile ce n-au odihnă în poveste
deși zăbovesc precum Argus
nicio idee nu omite scenariul întrepătruns de secvența
pentru care încă iese fum
din insula Vathi

Elena ARMENESCU

Poesia Sensului

Am asistat în București pe 14 decembrie 2012, cu încântare, la prezentarea a două cărți de poezie remarcabile, și anume: *Crocea întrândafirată* (Crucea întrândafirată), de Liviu Pendefunda, și *Zamolxeion*, autor Petru Solonaru, fiecare volum cu particularitățile sale, dar cu o trăsătură fundamentală, care le unește și permite încadrarea lor în categoria operelor rare ce-și trag seva din echivalența semnificațiilor născute din simboluri veșnicind memoria aflată mereu pe o axă ascendentă, căutătoare a sacrului.

Poesiei, chemată să facă „aurul sensului din plumbul semnelor”, i s-au dat mai multe definiții. Cei care scriu știu cum se petrece acea stare de grație pe care o numim inspirație: coboară, te împresoară și-ți creează o stare euforică deosebită, ce nu seamănă cu bucuria stărnită de alte împrejurări.

Încă din antichitate, poezia a fost și a rămas o artă a magiei albe, versurile fiind rostite incantatoriu sau acompaniate de muzică, dublând astfel efectul chiar curativ al Cuvântului asociat melo-terapiei care acționează pe anumiți centri nervoși responsabili cu relaxarea, cu starea de vis cu ochii deschiși, cu reveria. Să ne amintim însă că și în timpul viselor din perioada somnului putem primi informații revelatorii izvorâte din propriul subconștient care teaurizează întreaga experiență ontologică. Mulți savanți - unii chiar deținători ai premiului Nobel - au mărturisit că ideea fundamentală, determinantă a cursului cercetărilor le-a fost dezvăluită în vis. Prin urmare, așa cum visele sunt destăinuitoare, ele pot conduce și la iluminare - evident când „terenul”

este pregătit.

Există o diferență privind trăirea poetică în vis sau în starea de conștiință? Eu cred că nu...

Aici doresc să fac o precizare, și anume, că starea de conștiință (termen la care se recurge pentru a explica starea de nesomn) nu este aceeași cu cea de conștiință, expresie cu care se face de multe ori confuzie de către necunosători ce din nefericire uneori îi întâlnim, îi auzim mai exact, în mod regretabil și în mass media (în special la TV!)

Conștiința este un sentiment al responsabilității, este legată de moralitate, de îndatorirea ținând de demnitate, onoare, dreptate, adevăr, contingența cu divinitatea, de unde și atribuirea calității ei ca fiind o adevărată Poartă spre cer. Se spune că Dumnezeu inundă conștiința cum razele soarelui o cameră întunecată.

În starea de conștiință, omul își dă seama de realitate, sub toate senzațiile și percepțiile prin intermediul cărora mediul înconjurător îl informează asupra adevărului, dar aceasta nu este poezie! Ce este totuși poezia?...

O stare ambiguă elaborată în spațiu-timp a inconștientului în

care întâlnim prezența simultană a mai multor sensuri, exprimate uneori în metafore pentru a reda în cuvinte omenești nectarul înțelepciunii distilat din graiul îngerilor, șaptele nopților înstelate, susurul izvoarelor, tăcerea munților, în ritmul pulsului cosmic, prin care sacrul coboară în profan să-l revigoreze, așa cum o face prin epifanii dătătoare de energii de tip solarian. Ea - poezia - generează înțelesuri multiple, după specificul gândirii cititorului. Aș afirma că se apropie mult de parabolă...

Există ceva mai presus de poezie? Răspunsul este cu siguranță afirmativ: Da! Tăcerea, aducătoare a seninătății, a păcii interioare. Se spune că Dumnezeu se află în partea cea mai adâncă a tăcerii!

În acest context se pune întrebarea: - Ce este poetul? (Onomaturgul)...

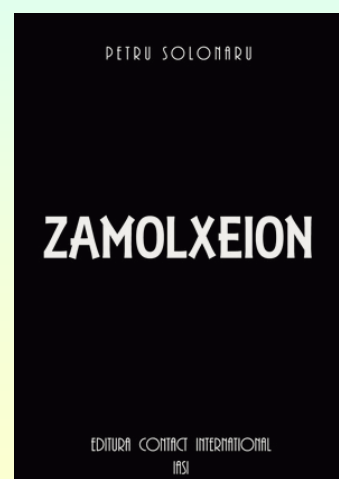
Asemeni Taumaturgului (vindecător, făcător de minuni), poetul este un inițiat! Este cel ce știe că „ce nu se vede” este mai aproape de adevăr, de lumină. Poetul este dotat cu instinctul SEMNELOR, are inteligența capabilă să deslușească SEMNIFI-

CAȚIA lor, se poate desprinde de forma lor exterioară și pentru un moment se predă profunzimii unui simbol. Doar așa poate lua naștere un nou pas al recunoașterii. Mă întreb, deseori, câți nu trec pe lângă simboluri sacre fără să le cunoască noima - uneori pierdută în negura vremurilor, - redescoperită de puțini care urmează calea luminii.

Când au apărut simbolurile, de unde provin ele?

Din timpurile străvechi, de pe vremea legendarilor, învățătorii spirituali s-au confruntat cu o problemă dificilă, de a nu putea exprima și transmite auditoriului, în cuvinte, frământările, procesele interioare într-o formulare accesibilă lor și au recurs la elemente pe care ei le puteau înțelege, la animale de cele mai multe ori sau la forme geometrice ce le-au ales și le-au investit cu calități mistice, în forța și calitățile cărora se manifestă calea reîntoarcerii din viața terestră în natura superioară care le-a creat. Perceperea mesajului celui simbol de un contemplator cade în autoritatea gradului său de conștiință, de evoluția lui spirituală. Prin prisma aceasta se statornicește că trebuie să admitem că nu există numai o singură interpretare, ori exclusiv una corectă. Filozofia învățăturii universale vorbește despre șapte trepte ale conștiinței. Dar dacă nu există dorință interioară profundă, un dor immanent pentru această cunoaștere, un fel de punct nodal la care simbolurile se pot conecta, atunci omul nu le va lua în considerare, privind doar forma lor exterioară, cea a iluzoriului.

Poetul - ca un autentic inițiat, tinde să redescopere forma eter-

nă, colindă pe calea ocultă asemeni alchimistului - aflat mereu în căutare - spre o imitare a Facerii dintâi.

Pentru a înfăptui acest țel, el are patru chei încă din etapa primordială, ce au deschis de altfel și ușile spre mituri și legende, spre care se întoarce oricare poet adevărat, indiferent de perioada în care a trăit și a scris. Aceste patru deslușiri sunt constituite de fapt din patru cuvinte magice: două substantive (urzeală, sacralitate) și două verbe (a numi, a tăcea). Adam a fost invitat de Creator, de Marele Arhitect sau Marele Anonim cum îl numea Lucian Blaga, să numească, să dea nume viețuitoarelor! Ei bine, poezii continuă să caute - și unii chiar reușesc așa cum Liviu Pendefunda ne-o demonstrează prin volumele sale de poezie, să găsească printr-o alchimie spirituală - calea de îngemănare a umanului cu divinul. Aspirația sa poetică de zbor asemeni magului călător de a trece peste convențiile omenești, spre a desființa granițe adoptând un sistem stilistic-filozofic original obținut prin mai multe mijloace lirice despre care antevorbitorii mei (distingui scriitori Emil Lungeanu și Geo Vasile - traducătorul volumului *Crucea îndrăfărată* în limba italiană) au vorbit pe larg, îl ajută să ajungă și evident să-l conducă și pe cititorul avizat într-un teritoriu magic dincolo de timp și spațiu, pe drumul iluminării lăuntrice.

Revenind la una din cheile „urzelii” poetice, să auzim cum formulează lucrarea Poetului - Petru Solonaru în volumul său *Zamolxeion*, la care mă voi referi în continuare, citez :

„Cum și-a urzit lucrarea, lucrând-o în ursire,/ de vis, mirări s-ascundă -a visa Ascunsă să mire,/ blamat, el strânge șoaapte și într'insele cu grijă/ topește isihia, încremenirii tijă...”

Ne întrebăm: Ce-l caracterizează pe poet?...

Aflăm răspunsul chiar de la autor, din partea a patra a poemului „Zamolxeion”, intitulată ARHEION: „Avida căutare-în deja găsiere, sfântă/ silaba - OM durării, suprema-i pace - o cântă.”

Și:

„...Cât sinea, dăinuital, irumpe să asume/ și'nfiorat așterne amprentă fără nume,/ pe-a binelui cărare, în destinal să fie/ doar OMUL stă mișcării, mișcând statornicie”...

Se poate afirma că Petru Solonaru invită la o re-edenizare prin cuvânt, prin poezie? Da! Noțiunea de cetățean al raiului ne surâde oricărui dintre noi... Pentru cei care cred în reîncarnare, este de admis cazul că poetul Petru Solonaru a trăit într-o perioadă antică și ceea ce scrie pare fi venit dintr-o amintire ancestrală, prin faptul că așează în timp și spațiu vremea zeului geto-dac Zamolxe, făcând în scrierea sa ample referiri la date geografice (țări - Sciția, Patria Hylee, Pelasgul, Geția, Dacia Căciului, Cyteea Neagră - vârful muntelui sacru - Kogaion, insula Leuke - insula Șerpilor - fluviul Danubius, Istrul, Oceanul Potamos etc), la floră: Fucsia, Camomilla - mușetelul - plantă medicinală, tămăduitoare - Trandafirul, Irisul, care „spre vânturi patru revarsă lumina”, ducându-ne cu gândul la TETRADAȘI și TETRAKTYIS (4 + 3 + 2 + 1) = 10, adică Unul (fără zero) sau IO, silaba sacră a voievozilor români, vocabulă cu care își începeau redactarea oricărui act oficial. Așa cum două triunghiuri suprapuse - unul cu vârful în sus, reprezentând umanitatea ce aspiră spre cer și altul cu vârful în jos, care închipuie divinitatea ce-și revarsă harul spre Pământ, spre întreaga creație - realizează steaua lui David -, tot astfel două pătrate suprapuse printr-o mișcare de translație realizează octogonul - simbolul sacru al zamolxienilor, pe care-l regăsim în biserica ortodoxă. După cum se știe zamolxianismul a continuat să existe în paralel cu creștinismul până spre anul 1000 d.H. Unii afirmă că de fapt nu a pierit ci are o continuitate, în special prin respectarea sărbătorilor precreeștine (Drăgaica, Sânziencele, Colindele cu măști, Lupercalia, travestirea în animale ș.a). Prin urmare, în volumul *Zamolxeion*, pe lângă menționarea ritualurilor arhaice (precreeștine) cum ar fi Caloianul, tradiții, dansuri ca Ciuleandra, legi

omenești - cutumele bellagine, sunt amintite zeități locale ca Hestia, Armina, Arhemora, Circe, Uran, Echidna, Hesperus, care alături de Zamolxe creau o stare de theosis, de îndumnezeire a locurilor și oamenilor mai cu seamă în zilele consacrate sărbătorilor când se practicau ritualurile specifice fiecărui eveniment sau anotimp.

„- Da, zăbovirea în spirit, chiar de prinosul speră/ când cu pustia spumă Pont - Euxin se ceartă/ dă pietrei din altare mult venerata soartă.”

Sigur nu este uitat nici Antroposul noetic, nici aletheia cu trimiteri clare la celebrul și arhicunoscutul dicton ecleziastic *Vanitas vanitandum omnia vanitas* (Deșertăciune a deșertăciunilor totul este deșertăciune)

De fapt ce înseamnă religia? După Tertulian se asociază verbul ligare = a lega, cu prefixul religare, religio (adică a lega din nou pe Om de Dumnezeu).

Acum, la începutul unei adevărate Revoluții spirituale, este suficient să parcurgem pentru început doar cuprinsul acestui volum și să ne dăm seama că poetul a folosit o multitudine de simboluri sacre care să ne trimită cu gândul ori să stârnească dorința unei cunoașteri mai profunde a rostului nostru pe pământ, a desprinderii de traiul exclusiv pentru a supraviețui, ci a vieții pentru devenire și înălțare. Astfel, în afara altor semne geometrice ca: cercul, punctul, elipsa (Oul) sfera, vom citi pledoariile: Despre suflet, Epifania Oului, Bazilica, La temnița lui Socrate:

„Viața viitoare nu va fi să sorb/ dacă'în cea de astăzi, învățând, sunt orb./ Între- a ști și- a face, timp, credință, tot stăruie să treacă de captivul colb...” („Între-a ști și-a face”)

Vom întâlni pe parcursul lecturii: Mlaștina, Muza, Iluzia, Punctul, Albina, Corola mesiană, Numărul, Sâmburele morții, Cercul, Unul, Cuvântul, Hermeneutica, Poarta unghiului, care ne trimite la ritualul de noviciere în spiritul misterelor eleusine unde inițierea - așa cum este cunoscut - constă într-o ceremonie ce presupune: muza, somnul mistic, moartea simbolică, catharsică,

stropitul cu apă sau cufundarea până la gât în apă, în borboros - mlaștina ce desemnează starea majorității oamenilor din care inițiatul se desprinde, iese purificat, schimbat, adică „înainte de a se cățăra de stele (sallire alle stelle), oamenii trebuie să elimine posibilitățile lor infernale”.

Scrierile hermeneutice și filozofice începând cu cele ale lui Hermes Trismegistul, Pythagora (Imnele sacre, Numerologia ș.a), Platon, Confucius, Biblia, Yi King, unele dintre Scrierile Sfinților trimit la ideea menționată în Cartea Sfântă, și anume: „carne și sânge nu vor intra în Împărăția Lui Dumnezeu”. Atunci cine?... Evident, sufletul, acea parte nevăzută din om, spiritul lui! De aceea trebuie să acordăm atenție maximă și timp suficient din efemera noastră existență pământească, înțelegerii acestei teme a îmbogățirii și înălțării spirituale.

Angelus Silesius afirma: „Dacă Hristos s-ar naște de o mie de ori în Betlehem dar nu s-ar naște și în tine, atunci tu rămâi pe veci pierdut”. Cum să se nască Iisus în fiecare?... Poate ne ajută volumul *Urmarea lui Hristos* scris de Toma de Kempis, așa cum au fost ajutați mulți de-a lungul veacurilor (care au mers exclusiv pe calea creștinismului) dar eu voi numi doar trei mari poeți români deținuți politici: Vasile Voiculescu, Nichifor Crainic și Radu Gyr, când se aflau în temnițele comuniste.

Cine este Iisus?... Fiul lui Dumnezeu, născut din Maria Fecioara în Betlehem (Casa Pâinii), cel ce a copilărit în Nazaret, însemnând floare sau lăstăriș, localitate ce se află situată pe panta muntelui Karmel, care, în traducere, singularizează Grădina lui Dumnezeu sau Via lui Dumnezeu, Iisus fiind acel om care locuiește în Grădina lui Dumnezeu ca o floare.

Ilustrații medievale pline de picturi, figuri simbolice ale urii, geloziei, doliului, sărăciei, ipocriziei, bătrâneții etc. arată mizeriile și păcatele omului dialectic, legat de materie.

Cel care reușește să treacă toate aceste păcate, ca pe niște vămi, ajunge să primească cel

mai frumos dar al dragostei, Roza, trandafirul inimii, aflat în centrul Crucii, în locul unde se intersectează ramificațiile crucii (imagi-nând un OM cu brațele depărtate întocmai ca Iisus răstignit, care nu întâmplător a primit această modalitate a morții umiltoare și totodată nedreaptă din partea speciei umane! „Cine are urechi de auzit să audă”, zice Sf. Ioan Gură de Aur).

Amintesc încă un aspect al faptului că în Paradisul lui Dante din *Divina Comedie*, poetul poartă vestește despre o rozacrucă uriașă ca despre un ocean al luminii:

„Și dacă rădăcina ei este udată de astfel de lumini/ Îți poți închipui cât de larg se deschide Roza/ Și ce depărtări ale cerurilor ea acoperă./ Îndepărtarea sau apropierea n-au efect acolo./ Acest loc este chiar în mâna lui Dumnezeu.”

Am lăsat spre sfârșit menționarea unui simbol important - Pentagrama. În filozofia orientală, ca de altfel și în medicina tradițională chineză, acest semn este încărcat de multiple înțelesuri asupra cărora nu mă voi opri acum. În hermeneutică - pentru că despre aceasta este vorba - Pentagrama a fost și este simbolul omului renăscut. Ea întruchipează universul și permanența schimbare a acestuia în care se manifestă planul lui Dumnezeu. Dar trebuie să subliniez că un simbol are sens nu numai când este descifrat, ci când este aplicat în viață. Dacă în microcosmosul tău ai transpus Pentagrama, atunci ai învins moartea și ai străbătut cărarea transfigurării, ne spun maeștrii.

De ce trăim?... Ca să creștem, să ne dezvoltăm, să căutăm cărarea Luminii, drumul de întoarcere spre Dumnezeu. Cum putem să făptuim acestea? În primul rând întărind ENDURA, adică baza înțelegerii lăuntrice, condiția detașării, a liniștii transformatoare, autopederea unui principiu înalt care conduce la revelația interioară. Mult mai multe trimiteri vor face însă cu siguranță volumele de poezie - îmbogățitoare ale spiritului - care au fost lansate azi și despre care s-a vorbit până acum și sunt convinsă că se va mai vorbi!

Livia CIUPERCĂ

Prețul singurătății

Prietenia este cea înlănțuire de idei în perfectă comuniune, cheia de aur, care, răsucindu-se în suflul unor ființe, descoperă similitudini - în primul rând - temperamentale, și în cazuri fericite, și de natură intelectuală. E cazul lui **Jeni Acterian** (1916-1958), care a atras în jurul ei spirite luminate ale unor timpuri de o încărcătură istorică demnă de a fi cunoscută. Prea bine se știe, curiozitatea (să nu spunem, indiscreția), fire a umanului, nendeamnă spre al ei jurnal¹, în care vom descoperi reflecții din perioada 1932-1947. Prima impresie este aceea de încălcare a intimității unei adolescente, apoi a unei tinere traversând inedite trepte ale existențialului. Însă majoritatea consemnărilor sale ne îndreptătesc să apreciem un condei de o sensibilitate pură, cu judecăți de valoare, cu frazări de o poeticitate omamentală și metafizică, uneori, de ușoară profunzime filosofică. Expansivă, imprevizibilă, exigentă și (auto)ironică.

Descoperim o Jeni Acterian zbătându-se în lanțurile iubirii. Descoperim o Jeni neliniștită, roșind: „Viața are... gust de cenușă...” Descoperim o Jeni a esențelor analitice (gândind la diversitatea lecturilor sale) sau la profesorii săi, pe care-i încrustează în linii, nu de puține ori, dure (spre exemplu, Tudor Vianu este considerat un „obsedat de poezia pură”). Iubește natura și Balicul. Iubește marea și plimbările

cu bicicleta. E fidelă prietenelor sale (gândind la Alice Botez - „Alisica”, scrie că aceasta „are oroare de orice sensibilitate și teama de a nu cădea în ridicol”. 28.07.1936).

Se dovedește un bun cunosător al sufletului uman, un profund și glacial analist, mai ales dacă este portretizat un bărbat, ca în ipostazele alăturate: „bărbații ăștia au niște înfumurări de neînghițit” (20.08.1935) sau un domn care are mâna moale „ca o plăcintă” (20.09.1938). Portretele sale devin trasări de umbre și lumini, de o sobrietate riguroasă, neoclasicizantă. Un violonist e „viguros ca un stâlp”, alții „spurcă pământul cu prostia lor” (9.01.41). La Nae Ionescu apre-ciază „felul lui de a privi realitatea în ochi...” (14.08.45). Mircea Vulcănescu „vorbește cu simplitate, cu voluptate, stăpân pe el, pe ideile lui, pe subiectul pe care-l dezvoltă cu subtilitate și claritate logică” (23.03.42). La 1938, Emil Botta este „tânărul bard” (1938). Nuni Dona devine, uneori, „agitată ca o Julietă” (12.03.46). Pe „S” (marea ei iubire), când îl detestă, când îl adoră. Un alt „S” devine o „bestie” (11.01.46). Și, generalizând, Jeni pare intransigentă: „Mă doare-n cot de toți S. din lume și-n același timp îi și ador” (10.07.46).

La doar 19 ani, Jeni citise deja multă literatură, încât recunoștea imediat un text plagiat, devenind drastică: „Iată încă o dovadă a ignoranței personalităților noastre literare” (20.08.35). E dură și cu sine: (sunt) „rece ca o piatră” (5.06.41) sau „ca un Stradivarius pe care ai cânta sârba figănească” (21.11.41) și obsedată, încă din fragedă adolescență, de sănătatea ei: „E o vreme în care omul e bine să fie un animal sănătos” (14.03.1946) sau „Tare-i bine, Doamne, să fii sănătos și tânăr...” (10.07.46) „Am o teamă animalică de tot ce se apropie de moarte...” (18.03.1942) De aici, înstrăinarea

ei de lume. Premonițiile ei nu au dat greș. Din păcate! *Trecerea* s-a produs... cu mari suferințe! Astfel explicăm și dezamăgirile „Viața asta pe care o trăiesc între oameni e o mare păcăleală...” (18.08.38).

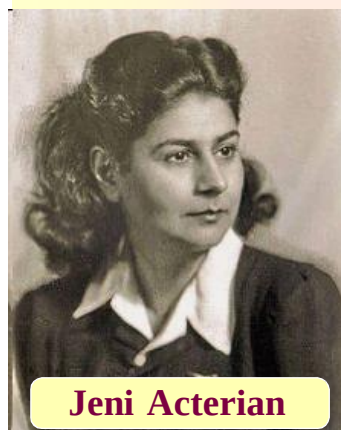
Generația ei a cunoscut, depotrivă, „gustul de cenușă al vieții”, dar și pe cel al morții care „subîntinde toată strălucirea de feerie, ca și toată mizeria acestei lumi”, după cum mărturisește în al său jurnal, fratele ei, Arșavir².

Acest „gust de cenușă al vieții” ne amintește de **Spovedania unui condamnat**, din care reproducem câteva versuri, care se potrivesc perfect, și-ar putea mângâia amintirea „unei fete greu de mulțumit”: „Iubesc iluziile și visele / Și luminile fără sfârșit / Iubesc timpul... că tot nu există / Iubesc cli-pa în care se ascunde viața / Și destinul cu capcanele lui / Iubesc simplitatea morții / Și lucrurile care nu se exprimă prin cuvinte / Iubesc oamenii / Și tot ce există pe lume / Iubesc cerul, respirația și tot ce îmi dă imposibilul / Iubesc IUBIREA...” (Chris Simion)³

Rănilor suferinței s-au îmbrățișat, mereu, mereu, constant, cu rănilor singurătății. O înfrățire despre care Jeni ar fi dorit să se topească în neuitare o dată cu ființa sa. Firește, Jeni Acterian nu și-ar fi dorit să-i fie citit jurnalul. De nimeni. O spune încă din 1935: „n-aș vrea ca acel cineva să ia cunoștință de toate ascunzăturile... și secretele mele”. Sperăm să-l ierte pe fratele ei, Arșavir, și pe noi, pentru această plăcută indiscreție!

Bibliografie:

1. Jeni Acterian - *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*, Ed. Humanitas, București, 2007
2. Arșavir Acterian - *Jurnal. 1929-1945/1958-1990*. Ed. Humanitas, București, 2008
3. Chris Simion - *De ce nu suntem ceea ce putem fi?* Ed. NOVA, 1997

Jeni Acterian

Octavian LUPU

Dincolo de negura prezentului

În adierea crepusculului de dinaintea apusului de soare îmi dădeam seama că toată realitatea în care trăim este supusă presiunii extreme a celor două secțiuni temporale, dintre care prezentul, secțiunea de echilibru, a fost în mare parte redus la rolul de zonă de dispută dintre cele două sfere ce își continuă mișcarea lor distructivă până la capăt.

Negura Atotcuprinzătoare a Prezentului

- Negura prezentului cuprinde perspectiva viitorului și amintirea trecutului, spuse Ștefan privind către cei prezenți. Iar dacă lucrurile sunt lăsate în voia lor, distrugerea este sigură, continuă el având aceeași sobrietate stranie a exprimării. Prezentul nu mai reprezintă o noțiune sigură pentru noi, fiindcă ajunge să ne împiedice să mai discernem corect ceea ce va veni; deopotrivă ne perturbă evaluarea corectă a tot ce a fost mai înainte de noi, punctă mai departe ca o concluzie.

M-am rezeamat de spătarul scaunului devenit deodată un sprijin de nădejde. În mare măsură discuția evoluase la întâmplare, în timp ce fiecare dintre noi își expunea un anumit punct de vedere. Subiectivismul era inevitabil, însă de aici decurgea și farmecul jocului ca în orice controversă de idei ce animă mai mulți tineri aflați la vârsta dialogului despre tot ce poate exista sau imagina în această lume.

Tema supusă dezbaterii se referea la raportul ce se poate stabili dintre timp și spațiu în condițiile transformării continue ce afectează fiecare lucru prin impunerea unei durate finite de manifestare. Prin urmare, teza lui Ștefan căuta să clarifice incertitudinea și haosul ce se pot distinge în orice manifestare prezentă supusă observării, atât științific, cât și la nivel de experiență cotidiană.

Iluzoriul Control asupra Prezentului

- Dar de ce asociezi noțiunea prezentului cu o imagine atât de descurajatoare? Întrebă mirat Adrian din celălalt colț al încăperii, un loc din care se putea distinge un superb apus

de soare prin fereastra larg deschisă. Oare nu cumva prezentul reprezintă tocmai acea secțiune a timpului asupra căreia avem cu adevărat un oarecare control, fiind o conexiune esențială cu realitatea, fapt ce ne permite să existăm?

- Da, are dreptate Adrian prin cele spuse, a intervenit Mihai. Trecutul și viitorul sunt doar niște noțiuni abstracte, un fel de proiecții ale imaginației filtrate prin starea de spirit a fiecăruia dintre noi. Bunăoară, cineva poate percepe sub o formă optimistă timpul care îi stă înaintea, acest lucru fiind conform cu modul său de a fi și cu experiența sa prezentă. Dar altcineva poate manifesta un pesimism întunecos, chiar dacă înaintea sa se deschid cele mai promițătoare oportunități. Prezentul este ceea ce contează cu adevărat! Da, sunt în totul de acord cu această idee.

Antiteza lui Adrian mă pune și ea pe gânduri, fiindcă prezentul ne oferă acea nișă prin care putem „întinde mâna” și acționa asupra „butoanelor de comandă” ale universului. Dacă nu ar fi așa, atunci am fi doar niște simpli spectatori, sau poate niște marionete, asistând neputincioși la un joc ce ne depășește. Experiența obișnuită ne oferă elemente să credem că omul are o anumită putere de influențare a prezentului. Cel puțin așa se proiectează iluzia că deținem un oarecare control asupra sa, mărturie stând tot ceea ce s-a realizat pe suprafața planetei Pământ.

„Jocul” Cosmic al Triadelor

Atmosfera devenea tot mai animată în încercarea de a se discerne cumva taina „triadei temporale”, cum o numisem eu într-o ocazie precedentă, care cuprinde: trecutul, prezentul și viitorul. Cumva, intuiai o armonie cu „triada spațială”: lungimea, lărgimea și înălțimea, ambele concepte exercitând o

atracție aproape mistică doar la simpla lor pronunțare. De fapt, nu era vorba doar de o simplificare conceptuală, ci de o manieră de a alinia două lucruri ce prezintă o structură similară, așa cum cristalele din același zăcămint seamănă cumva între ele.

- Triada spațială oferă vehiculul de organizare a existenței, fiind baza ordinii la toate nivelele prin intermediul unor forțe ghidate în raport cu respectivele dimensiuni, adăugă Adrian. De exemplu, ne aflăm pe suprafața pământului, dar puterea ordonatoare a gravitației conferă sens noțiunilor de „sus” și „jos”, fapt ce permite raportarea tuturor lucrurilor la „nivelul solului”. Dacă ne-ar lipsi aceste concepte, atunci toată ordinea de pe pământ ar fi spulberată, continuă el.

- Iar triada temporală, interveni Mihai, se constituie ca un motor puternic ce pune în mișcare acest vehicul existențial, permițând curgerea, transformarea și devenirea. Prin urmare, spațiul reprezintă caroseria, iar timpul motorul, care funcționează în trei pași: trecut, prezent și viitor, finalizează ideea plin de încântare.

Prezentul ca Zonă de Maximă Turbulență

- Prezentul reprezintă doar o singură clipă dintre trecut și viitor, relua Ștefan cursul propriilor sale gânduri. El este doar o simplă fașie de separație dintre acestea două aspecte ale timpului, o secțiune de interferență maximă, dar nu mai mult de atât. Și pentru a fi mai clar înțeles, continuă Ștefan accentuând pe fiecare silabă, prezentul rezultă din coliziunea acestor două mari sfere de manifestare a ceea ce noi numim prin cuvântul: „timp”.

- Și cum orice gen de coliziune produce o explozie..., adăugă cineva șoptit.

- ... tot astfel rezultă și negura despre care am vorbit mai devreme, concluzionează cu fermitate Ștefan conferind o aură cu totul specială afirmațiilor sale.

Teza aceasta a „coliziunii temporale”, cum ulterior am denumit-o, mi se părea a avea un caracter turbulent, capabil să demonteze pilonii viziunii urmate de umanitate de-a lungul

perioadei istorice. De la un motor în „trei timpi”, se trecea la unul în „doi timpi”, dar care în aceeași măsură se aflau într-o permanență dispută asupra prezentului. Era ca și cum „ceea ce va fi” se războia necurmat cu „ceea ce a fost”, o contradicție dintre nou și vechi purtând germenii unui conflict imposibil de rezolvat.

„Triada” împotriva „Exploziei”

În acel moment am simțit nevoia să intervin în apărarea triadei temporale pe care o iubeam atât de mult. De asemenea, nu îmi plăcea acest reducționism la doar două dimensiuni ce se ciocnesc neîncetat generând tumultoasa traversare a prezentului. Undeva, aveam impresia că se războiesc noțiunile de ordine și haos, dar de data aceasta disputându-și terenul de mijloc al timpului prezent.

- Eu cred că de fapt prezentul este chiar secvența fundamentală care intră în atingere cu trecutul și viitorul într-un joc al conversiei multiple, am intervenit plin de hotărâre. Prin intermediul său avem acces la celelalte două

secțiuni temporale, precum și la „cutia tridimensională” a spațiului, am continuat pe același ton. Dacă nu am avea acces asupra existenței prin intermediul prezentului, atunci orice efort de cunoaștere și transformare ar fi imposibil de realizat.

- Dar de ce te deranjează dualismul propus de mine? mă abordă intrigat Ștefan. De ce nu îți place o ecuație cu două necunoscute și preferi una cu trei? reluă el îngăduitor.

- Fiindcă astfel se oferă ocazia hazardului să domnească în zona de maximă interferență a prezentului, interveni Mihai. Acest lucru distruge imaginea unei ordini bine stabilite, generând incertitudine și nesiguranță în secțiunea de suprapunere dintre două intervale temporale bine determinate.

- Adică este ca și cum ai fi prins la mijloc între două forțe colosale ce își dispută supremația, adăugă Adrian, într-un fel de zonă crepusculară în care luminile și umbrele se amestecă năucitor până la deplina confuzie.

Timpul ca Agent Corosiv al Universului

- Nu m-ați înțeles deloc, reveni Ștefan.

Eu vorbesc despre prezentul pe care îl trăim în clipa de față, despre acest timp intermediar creat între un trecut și un viitor ce sunt bine delimitate conceptual. Despre un provizorat ce ne afectează în cel mai înalt grad, fapt care cauzează sfârșitul, mai devreme sau mai târziu, al oricărui lucru din această secțiune a universului.

- Chiar nu înțelegeți faptul că prezentul pe care îl trăim este perisabil din cauză că și-a pierdut clara sa distincție în raport cu trecutul și viitorul, fapt care transformă timpul într-un agent corosiv al universului lucrând împotriva a tot ceea ce există până la deplina extincție? concluzionă el în cele din urmă.

De îndată ce a terminat ce avea de spus am înțeles cu adevărat ce dorea Ștefan să ne transmită.

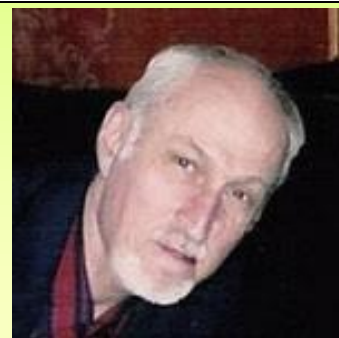
În adierea crepusculului de dinaintea apusului de soare îmi dădeam seama că toată realitatea în care trăim este supusă presiunii extreme a celor două secțiuni temporale, dintre care prezentul, secțiunea de echilibru, a fost în mare parte redus la rolul de zonă de dispută dintre cele două sfere ce își continuă mișcarea lor distructivă până la capăt. Să existe totuși o ieșire din această dilemă spațio-temporală?

Boris MARIAN

În clipa când ai terminat cu corespondența, rămâi singur în fața coalei electronice. Fumezi sub ploaia ucigătoare. O ploaie închipuită, cum este totul pe lume. Te eliberezi de teamă, câștigi în plictis. Aș prefera uneori să fiu plantă. Artistul parodiază realitatea sau o deformează? Din instabil el face un bloc de granit, din durere - un Rai. Un fierar s-a îndrăgostit de o contesă. Fierarul are un copil cu contesa. Contele vine din război fără picioare și fără mâini. Fierarul pleacă în lume. De aici începe ficțiunea. Desigur, copilul, bastardul ar putea fi eroul unui alt roman. Cunosco o persoană care la fiecare apel telefonic începe să plângă. O admir pentru rezistența ei prin plâns. Stranii sunt cei care se ascund de propria suferință, cum pot? Nu-mi plac cei care se laudă cu propria bună stare. Chiar și suina are nemulțumiri. Cu vârsta câștigăm al treilea picior, dar nicicum al doilea creier. Uluitor, o persoană fără casă, fără soț, cu un copil, câștigă inima unui australian, deschide o editură, se realizează. Mă înclin. Dinescu se îngrașă pe zi ce trece. Apără cauza sărăcimii din capul său. Există început, nu există sfârșit. Eu după fiecare film, fiecare roman, scriu în minte o continuare, așa cum Tolstoi nu se mai putea despărți de personajele sale din „Război și Pace”. Dragostea intensă nu durează doar două luni. Cred în dragostea pe viață, care se confundă cu viața, adevărata minune. Ultimul timp urmăresc expresia fețelor, mai puțin simetria trăsăturilor, constat că femeile sunt mai expresive. Sau joacă mai bine un anumit rol. În dormitorul somptuos, tapisat cu postav roșu, cu ferestre largi și cercevele lăcuite... murea un om. Vede a grădină însoțită, cu portocali, dar o voce spuse - Ninge. Pe loc se făcu un ger cumplit. Cineva îl ruga să se scoale, dar el plecase. De pe acoperișuri atârna toporiști, brațe tăiate, orașul este cuprins de flatulență, o unitate

militară condusă de căpitanul Șutmăreț defilează în tăcerea nopții, ca în filmul „Fragii sălbatici”, un sac cu săni tăiați este aruncat pe o fereastră a castelului părăsit, din marginea urbei. Mă grăbesc la gară și nu ajung. Alerg și drumul se bifurcă, apoi se destramă, sunt în câmp, stele strălucitoare ca becurile într-un brad de sărbători clipește, un cârlig mă apucă de guler și mă aruncă departe, să nu mai vii pe asici, mi se spune. În trandafiri este un gust de roșu rânced, pe lume a venit un copil orfan. O vădvă-lehuză își sfârșește zilele pe o piele de miel. Oamenii au pleoapele plecate, ele se umflă, ca niște cepe mari, putrede, spre sud. Se refugiază o ultimă rândunică. Tot ce rămâne, moare. Astfel s-a născut statul. La Sybaris cred că aș fi rămas definitiv. Dar nu aveam legitimație, buletin, pașaport, adeverință, chitanță, fotografie, chip, haine, trup, suflet, nimic. Acesta era Sybaris, cel jinduit de Marele Poet. De Binele Suprem îmi pasă, dar vă rog să mă așteptați puțin, revin peste trei secole. E greu să fii scriitor, te-njură lumea, e greu să fii și om, să fii neom este mai simplu, fânțarul anofel, care citea din Marmontel e mult mai fericit, bestia, monstrul minuscul, fragil, do ut des, mă mângâie, mă amăgește, îmi spune, fii atent, un deștept face prostii mai mari decât un prost, aici este toată chestia. Veți vedea într-o zi cum pământul pe mormântul meu se va ridica în zbucium, eu voi ieși tânăr, curat, voi scrie ceea ce nu am apucat să scriu. Un gând a căzut de-a dura pe soclu. Obrajii, gura îmi erau aprinse. O haită de muguri mă alerga prin cimitir. În oraș a părut o stradă nouă, fără nume, fără case, trec pe strada aceea, se numește NICIODATĂ.

Voichița PĂLĂCEAN-VEREȘ

Despre iubire și farmec

Printre iubitorii de literatură din județele Cluj și Suceava (adică din locul unde trăiește și acela unde a văzut scriitorul lumina zilei), dar și din alte părți ale țării, Toader Ungureanu nu mai are nevoie de nicio prezentare. Deși a debutat editorial după atingerea vârstei deplinei maturității, a reușit ca numai în câțiva ani să iasă în lume cu un număr semnificativ de volume purtându-i semnătura. Dragostea pentru scris, preocuparea constantă de a se pune la curent cu cele mai noi tendințe în literatură, deopotrivă cu munca de creație constantă, lipsită de hiatusuri importante, l-au ajutat să abordeze genuri și specii literare diverse, în încercarea de a demonstra că dorește nu doar afirmarea în plan literar, ci și descoperirea formulei artistice care i se potrivește cel mai bine.

După o monografie dedicată spitalului orașenesc din localitatea unde își duce existența, care i-a dovedit calitățile de istoric și statistician, Toader Ungureanu a publicat cu constanță, an după an, semnând volume de poezie, proză scurtă, science-fiction, nuvele și romane.

Prezentul volum, *Strop de rouă*, constituie o surpriză: autorul, de data aceasta, își încearcă pana abordând fantasticul de tip folcloric, scriind câteva povești, dedicate - după cum ne face cunoscut - „Prințesei Adriana”, nepoțica sa.

După un succint *Cuvânt al autorului*, volumul prezintă textul *Draga bunicului*, care constituie un argument prin care își justifică nevoia de a alcătui această culegere de povești, ce poartă titluri memorabile: *Prințul Strop-de-rouă*, *Fluierașul fermecat* și *Prințul Dragon*, *Lebăda neagră*.

Lecturând narațiunile născocite de Toader Ungureanu, constatăm, încă o dată, că el este un poet, indiferent ce ar scrie. De multe ori, ca și cititor, te trezești sedus de înșiruirea de vorbe ce curg molcom și mios de pe buzele povestitorului, uitând că obiectivul tău, ca lector, este acela de a urmări evoluția personajelor, nu acela de a analiza metafore...

Din spirit ludic, scriitorul se „sustrage” rolului de născocitor al acestor narațiuni, declarând că nu face altceva decât să repovestească istorii auzite de la alții, pe când fusese însuși copil. Din același motiv, recunoaște că aceste istorisiri fantastice sunt niște „minciuni”, fiindcă așa le numește bunica fetei, soția sa. Oricum, exercițiul de a scrie aceste povești moderne este un joc, joc în care autorul se lasă atras de micuța Adriana, a cărei lumi se învârt încă în jurul poveștilor și a bunicilor ce o însoțesc la plimbare, îi supraveghează joaca sau îi veghează somnul profund, legănat de visele dulci specifice vârstei inocenței. Propriu-zis, po-

veștile devin pentru autor o necesitate inerentă comunicării dintre sine și nepoțică, un canal prin intermediul căruia i se oferă posibilitatea de a coborî în lumea copilăriei, în universul nevinovat guvernat de micuța Adriana.

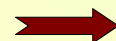
Modernitatea poveștilor lui Toader Ungureanu survine, pe de o parte, din prelucrarea unor motive sau teme din basmele populare (de pildă, motivul fluierului fermecat, al cuplului lipsit de prunci, motivul celor trei fii de împărat, al apei cu virtuți magice, motivul flăcăului ce sare în ajutorul celor în nevoie, ori temele căutării fericii veșnice, tema iubirii transformate în ură etc.), pe care le aduce în actualitate, îmbrăcându-le în veșminte mai ușor de înțeles de către copiii din era computerelor, a televiziunii și a telefoniei mobile. Pe de altă parte, autorul conferă note de modernitate poveștilor din volum prin recursera la tehnica povestirii în ramă. Astfel, narațiunea este prilejuită de o plimbare bunicului cu fetea în parc, de o incursiune pe malul lacului sau de o călătorie cu barca, ori ea este stimulată de cadrul armonios în care bunicii, pregătind nepoțica de culcare, au grijă să se declanșeze butonul ce lasă povestea să treacă pragul dinspre imaginație către realitate, dinspre sufletul autorului înspre afară, într-un beneficiu imediat al copilei, pe care verva și volubilitatea naratorului o umple de încântare.

Asemeni lui Ion Creangă, cel mai de seamă autor de basme culte din literatura română, Toader Ungureanu mănuieste cu abilitate dulcele grai moldovenesc pentru a-și elabora poveștile. Plăcerea de a cuvânta a autorului,

alături de talentul său de poet, conferă paginilor din volum un atractivitate aparte. El creează un miraj în care, fără voie, cititorul se lasă atras irezistibil. Suspansul, în loc să se atenueze pe măsură ce textul evoluează, dimpotrivă, se accentuează, fiindcă eroii, pe măsură ce trec prin anume probe, în loc să se apropie de deznodământ, se confruntă cu noi încercări, cu noi personaje ce le stau în cale în încercarea de a le zădărnici încercarea de a-și vedea împlinit visul. Deoarece, fără urmă de îndoială, fiecare dintre eroii din narațiunile din această carte are un vis ce frizează poate utopia: ciobănașul umil dorește să scape de sărăcie, fiica de împărat neascultătoare și răsfățată vrea să găsească fericirea prin împlinirea iubirii sale față de zmeu, cuplul împărătesc ajuns la bătrânețe visează să li se nască un fiu, fiindcă acesta este singurul lucru ce le lipsește.

Tot asemeni lui Creangă, observăm că eroii concepuți de Toader Ungureanu pendulează între planul fantastic și planul real, astfel că, în fond, împărății sunt niște gospodari mai rostuiți, iar împărățiile lor sunt aidoma comunităților întâlnite de noi în localități mici din zilele noastre. Evident, personajele de basm create de autor au și trăsături magice: dragonul mănâncă oi și oameni, ciobănașul domină universul când cântă din fluier, transformând totul după voia sa, el căpătând astfel puteri similare cu cele ale personajului mitologic Pan, al cărui nai vrăjtit avea puteri incredibile.

Personajele din poveștile lui Toader Ungureanu dovedesc trăsături comune: cele născute în

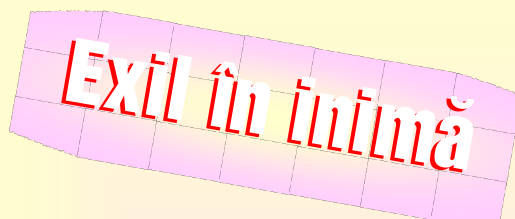

bogăție se definesc prin orgoliu exacerbat, egoism, răutate, duplicitate, sete de mărire și îmbogățire, în timp ce personajele ce au atins prin truda lor prosperitatea dovedesc calități precum: curaj, determinare, perseverență, altruism, indiferență față de bunurile materiale, dorința de a se împlini spiritual în primul rând. Observăm, în felul acesta, o apropiere subtilă realizată de autor între eroii săi și persoane din realitate: împărații, prințesele răsfățate, dragonii sunt asimilabili clasei politicienilor, în vreme ce curtenii ori ciobănașul și mama sa amintesc de cei mulți, de electoratul derutat și mereu manipulat de oamenii politici.

Volumul de povești **Strop de rouă** - stropul de rouă fiind metafora ce denumeste vârsta inocentă a primei copilării, dar el devine și numele copilului îndelung așteptat în jurul căruia se țese narațiunea din prima poveste - este dovada unei profunde iubiri, aceea a autorului față de nepoțica sa și, prin extensie, mărturia iubirii oricărui bunici față de nepoți, dar și prilejul de a născoci o lume plină de farmec, unde orice este posibil, unde orice vis poate căpăta viață. O lume magică, în care orice om, indiferent de vârstă, se poate regăsi în notele sale definitorii, căci dragostea necondiționată deschide poarta tuturor posibilităților.

Alexandru MĂRGHIDAN

I
ar fi simplu pentru tine
să mă prinzi
în definiții.
Luiza, știi ce este
un monstru
cu nouă capete?
blândețea mea
sfâșiată de lupii
de-afară.

II
până la bucurie
ne ajunge noaptea
până la îngeri uneori
măcar din gulerul
amintirii
n-au plecat toți
aș vrea să ai diminețile
mai înalte decât prezentul
să nu te crezi când îți spui
că ceasul e doar o plasă de
păianjen
mai ales aș vrea
să nu cadă
la următorul cutremur
lumina

din tine.

III
inima
în care stau
ascuns
are un ceas
făcut să meargă
mai tot timpul
pe dos
de-aici atâtea confuzii
îmi spun necunoscuții
și uneori chiar aceia
pentru care locul meu
de ascundere
e totdeauna
o casă.
eu încerc
doar
să-i potrivesc ceasul
după icoană.

IV
se va coace grâul
și nici anul ăsta
nu-mi voi afunda picioarele
în căldura lui
mereu îmi spun
poate la anul...
copii din praf de pâine
jucându-ne cu vara...
un grâu nou
se coace în mine
acum
când sunt tot mai convins
că tata și mama
îmbătrănesc și ei
ca toți oamenii
mereu îmi spun
poate la anul
voi aduce
cu mâna mea
grâul
acasă.

V
ce se află
după ușa aceasta

întrebi
tocmai tu
care din când în când
îți strecori privirea
dincolo
care alungi lupii
din cuvintele mele
Luiza,
eu nu m-aș teme
de noapte
decât dacă ea
ar ieși din mine...

VI
viața este o minune, Luiza,
și noi ne ascundem
între penele ei
unii stau cu lupa
să îi afle secretul
alții cu foarfeca
să-i decupeze inima
alții se roagă
să continue
această minune.
noi ne ascundem între penele ei
până când ea se va ascunde
definitiv
în noi.

VII
încă nu se știe
pe ce drum
ni se va întoarce
sufletul
acasă
lumea cu rănilor ei
îl face uneori
să alerge pe mai multe cărări
până când cineva
o să-i dea un semn bun
iscoadele pământului
îi tot țințesc fruntea
cu praștia
așa încât ea se apropie
încet-încet de glezne
îngerul îl ridică
iarăși
și iarăși.

Pieter Bruegel cel Bătrân - Jocuri de copii

Octavian MIHALCEA

Conturul luminii

Poezia lui Vali Nițu stă sub metamorfica influență a cromatiei eternului început, invocând veșnica dimineață. Volumul bilingv *PEREȚII CUVÂNTULUI* (Amanda Edit, București, 2011) are ca *piatră angulară* imaginea visului mereu verde al iubirii ce poate face lumea să ia nebănuite valențe: *m-ai mângâiat la țărnul tău sigur/ dăruindu-mi val albastru/ fiecărei picături din lacrima zilei/ o lume renăscută din nisip/cu unică tresărire finală/ te sărut mereu țărnul meu/ răsărit spre amurg/ alunec... (alunec...)*. Observăm o specială comuniune cu teluricul învăluit într-o subtilă stare devoțională. Divinitatea protejează desfășurarea profundelor sentimente. *Icoana mamei* are rol călăuzitor, reamintirea momentelor de grație din copilărie fundamentând existența, în toată complexitatea ei. Pentru Vali Nițu, lumea se metamorfozează floral, orientată fiind către subtile renașteri parfumate, de multe ori în împrejurări puțin favorabile: *am surprins parfumul uitat/ în tomnatica policromie/ și mai târziu am înțeles/ ce însemnă culoare (cântecul lebe-*

dei). O altfel de bibliotecă, având înconfundabilul aer al timpurilor de mult apuse, veghează interiorizarea intelectualului de modă veche.

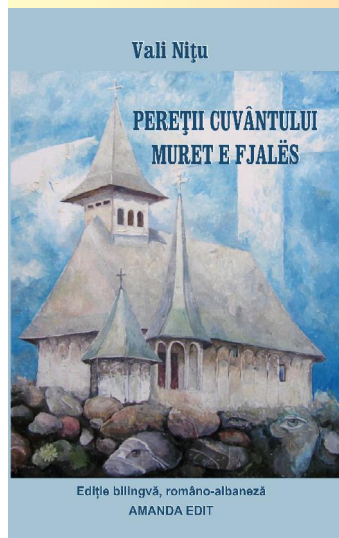
Această poezie profund benignă ne reamintește că încă mai există imagini serafice, viziuni ale primului zbor încântător. Blânde melancolii însoțesc, suav, odihna itinerantă a sufletului. Femeia e înconjurată cu maxime energii de adorație, reper incontestabil într-o viață trecătoare. Clepsidra timpului, tot mai accelerată, poate strivi chiar și culorile curcubeului. Aceasta în momentele crepusculare care marchează ireversibila trecere. Principiul feminin poate redimensiona, clarificându-le, întunecatele și dureroasele profunzimi ale viselor urâte. Și totuși, estetica valurilor înspumate vestește o dezirabilă eră a încrederii în viitor. Stările poetice au o profundă corespondență cromatică iar exacerbările emoționale conduc mereu la figura maternă, veritabilă *axă a lumii*: *caut un penel colorat/ în verde/ și prind unicul cuvânt sfânt/ într-un poem al emoțiilor/ ce mi-a dat viață/ mama (degetele rămase)*. Visele se profilează, uneori sfios, pe fundalul curat al iubirilor apropiate de sublim. Zâmbetele dau contur luminii într-o atmosferă captivantă. Atemporalitatea adie peste aceste versuri ce caută surprinderea esențelor ancestrale.

Vali Nițu invocă o iubire ce poartă nimbul harului. Sufletele trebuie să se contemple unul în celălalt, spre apoteoza contopirii aproape divine. Prezență arhetipală, mama veghează asupra poeziilor din *PEREȚII CUVÂNTULUI*. Universul fertil preacurat va fi mereu ocrotit: *maica mea prea*

albă/ și-a lăsat amprenta miresei/ dintr-un nou spre altceva/ măr închis într-o nuntă/ și nesfârșirea ei/ cu sediul într-un travaliu/ prin spini de timp/ maica mea prea albă/...închide fereastra. (maica mea prea albă). Nostalgia copilăriei apasă ultrasensibilul suflet poetic. Vechi memorări, parcă în fotografii sepie, întregesc acest totuși romantic vis care este viața. Modelul feminin e inalterabil, înzestrat fiind cu profunde virtuți călăuzitoare. Poezia lui Vali Nițu are și tonuri sepulcrale, ipostazieri de trecere proprii unui ritual reamintit. Perpetua nevoie de iubire poate renaște doar sub razele ocrotitoare ale lui Dumnezeu: *bătrâna frunte se ridică spre Tine/ în ceasul Ajunului de Paște/ lângă Tine Doamne nu sunt pustiu/ sunt o sămânță a unui cuvânt/ ce-i un poem acum/ mâine...gând/ într-o carte. (pereții cuvântului)*. Dar, această lume intens spiritualizată e su-

pusă, inevitabil, presiunii umbrelor destabilizatoare: *existența mea naufragiază/ pe trăirile inegale ale singurătății (poemul celest)*.

Simțind rătăcirea în imensitatea cerurilor, poetul varsă lacrimi estete pentru contopirea cu nepieritoare idealuri. Versurile joacă un amplu rol de *catharsis*, eliberări spre căile neconstrângerii. Albastrele refugii dezlegate caută febril răspunsurile, pentru că, având în vedere comprimarea timpului, *oricine poate fi o frunză rece*. Sunt pericole considerabile pe veritabilul traseu inițiat propriu existenței: *priveam spre pământul cel reavăn săptămă/ ce parcă mă chema și se ruga să stau/ dar am scăpat și de-astă dată/ din mâna cea bățătorită/ a unei greble cu un dinte/ spart. (salvat de un mugur)*. Mereu, persistă sentimentul că se putea face mai mult, mai bine... Singurătatea va privilegia aflarea sensurilor ocultate ale Cuvântului.

Pieter Bruegel - Întoarcerea turmelor

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Jurnal de călătorie

Monumentul Național El Morro

30.03.2012

Monumentul este săpat în nisip stâncos, ca o oază în deșert, în statul New Mexico.

Între anii 1100-1400 au locuit în triburi indieni Pueblos.

Petroglife de-acum 700 de ani, de la acești indieni din sud-vestul Statelor Unite.

Spaniolii fac expediții între 1539-1774. S-a găsit o inscripție a guvernatorului spaniol Don Juan de Oñate, din 1605.

Între 1846-1906, expediții militare ale Statelor Unite.

În 1906, e declarată zona ca monument, de către Președintele american Theodore Roosevelt.

În vechime, ce i-a atras pe indieni în zona aceasta este o sursă de apă, în deșert! (pe o rază de 30 de mile).

Triburile Zuni și Hopi locuiau aici, în secolul 16, când au sosit spaniolii. Făceau negoț cu celelalte triburi: Apache, Ute, Paintes, Havasupais.

*

În 1680 indienii s-au revoltat contra colonizatorilor.

*

New Mexico a trecut, în 1821, de sub

Spania în Republica Mexic.

Iar între 1846-1848, în timpul Războiului Mexican, S.U.A. preia noi teritorii spaniole.

*

Misionarii spanioli îi creștinează pe indieni.

*

Lupte, apoi, între trupele Statelor Unite contra triburilor Navajo și Apache în special.

Navajo s-au predat în anul 1864, iar 8500 de Navajo au fost forțați să plece în exil, în Fort Summer, localitate în partea de est a statului New Mexico. După semnarea tratatului final, în 1868, indienii Navajo s-au reîntors pe pământurile lor.

Apache [se citește *Apacii*] au fost cei mai războinici, cedând abia la finele secolului 19. Victorio a fost liderul lor.

Ultimul conducător Navajo a fost Manuelito.

*

Mergem pe cărări în vârful *clifului* (falezei, malului prăpăstios). Ruinele unui oraș, Atsinna (care înseamnă „unde inscripții sunt pe pietre”), ocupat între anii 1275-1400 de către strămoșii tribului Zuni.

Orașul era ca o cetățuie cu 800 de camere.

Trăiau toți laolaltă.

Muzeul „El Morro” conține exponate privind prezența omului pe ultimii 700 de ani în acest loc.

Istoria și peisajul te îmbie la meditație și te inspiră la creație...

Dacă indienii au numit acest land Atsinna, conchistadorii spanioli i-au zis El Morro (*locul capetelor* - datorită povârnișurilor abrupte ieșite inopinant din terenul plat), iar anglo-americanii Inscription Rock [*stânca de inscripții*].

Multe inscripții în spaniolă: *pasó por aquí [am trecut pe aici]*, apoi numele exploratorilor, turiștilor, plus date, simboluri.

Indienii vechi, denumiți pueblo (de către spanioli), construiau prin anii 1000 d. Hr. case jumătate în pământ (în gropi), jumătate afară (precum bordeiele).

Începând din 1275 indienii Asinna sedimentau rocile cu clei, construind ziduri. Camerele erau unele lângă altele, plus spații mai largi pentru întruniri sau ceremonii religioase.

În secolele 16-17 căutătorii de aur au bătut zona împinși de mitul unor presupuse orașe de aur care ar fi existat într-un loc numit Cibola.

Dintre exploratori: Fráncisco Vasquez de Coronado (în 1540) - există și o pădure în onoarea sa (*Coronado Forest*), misionarii franciscani Fray Augustin Rodriguez și Antonio de Espejo în 1581 și respectiv în 1583. Aceștia căutau depozite de argint. Dar n-au descoperit nici aur, nici argint!

Don Juan de Oñate colonizează, în 1598, New Mexico, aducând 400 de coloniști, 10 preoți franciscani și 700 animale din Spania. Dar viața era dificilă pentru coloniști pe acest platou deșertic.

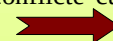
Indienii Acoma, care se opuneau albilor, sunt persecutați.

Revolta indienilor din 1680 îi ucide, sau alungă, pe spaniarzi din New Mexico.

Don Diego de Vargas recucerește zona în 1692. Urmează frecvente conflicte cu

Abruptețea muntelui El Morro

indienii Navajo, Apache, Ute și Comancii.

Între 1821-46, New Mexico face parte din Mexic, care își dobândise independența de sub spanioli, în 1821, în urma revoltelor maselor conduse de preoții Hidalgo și Morelos.

Războiul Mexicano-American se termină cu victoria Statelor Unite, care câștigă vaste teritorii hispanice: California, New Mexico, și Arizona.

Epoca anglo începe cu incursiuni ale Lt. James H. Simpson contra indienilor Navajo, în anul 1849.

Drumul spre California trece prin New Mexico. Se construiește calea ferată (în anii 1851-3), iar în 1857 armata americană experimentează transportul cu cămile.

*

Am mers și la Muntele Sacru al indienilor Zuni, circa 20 de mile mai departe.

Aici s-au ascuns indienii Zuni pentru a scăpa de răzburarea spaniolilor (după Răscoala din 1680). Exista o singură cărare care urca pe povârnișul înalt, însă păzită de indieni. Spaniolii n-au putut urca. Au murit totuși mulți indieni, fiind împresurați, izolați acolo, câteva luni.

...Nu ne-au dat voie să urcăm.

*

Pe drumul asfaltat, un monument dedicat antropologistei Matilda Coxe Stevenson (1849-1915), care-a studiat tradițiile și religia indienilor Zuni.

*

Cu mașina prin zona El Malpais (*pământul rău*, în traducere mot-ă-mot).

Lavă neagră de vulcan arătând ca brazdele arate parcă de un tractor uriaș ...

Zice Lilia: Dacă tu ai fi singur pe-o insulă, ar trebui să ai ceva pe ce să scrii! Că scrii continuu.

*

În fiecare seară, când sting lumina, îmi fac bilanțul: ce am realizat azi și ce nu? Sunt mulțumit, sau nemulțumit?

*

A fost o excursie instantanee, nepregătită.

Traian UASILCĂU (Republica Moldova)

versuri

Cîntec pentru dacii noștri (variantă)

Dacii nu se dau pe bonuri, dacii noștri nu se vînd,
Nu-i mai prognozați în roluri astăzi, mâine și oricând.
Dacii nu se dau valută, nici pe lei nu se mai dau,
Sunt o stirpe absolută, cum cândva, demult erau.

Dacii nu-mblînzesc orașe, ei numai în sate mor,
Cu trecut bolnav în oase, încă mai au viitor.
Dacii merg spre niciodată, dacii plîng în nicăieri,
Să mai nască încă odată țara lor din zi de ieri.

Dacii noștri-și sorb tăria de din cronici și mereu
Dau în leagăn România ca pe-un unic Dumnezeu.
În zadar voiți a-i smulge, în zadar mitraliați,
Dacii nu pot fi nicicum din țara lor concediați.

Dacii nu se dau pe pâine, nici pe vin cu prea mult rost,
Dar sunt încă convertibili, precum pururea au fost,
Niciodată-n tron suspuși și nicicând fiind barbari,
Dacii noștri sunt martirii libertății noastre mari.

Dacii nu se dau credite, pentru ei nici bănci n-avem,
Dacii noștri n-au probleme, știu, la sigur, că suntem.
Dacii sunt doar dacii noștri și numai astfel vor fi,
Visul lor și-acum rămâne visul nostru-n orice zi.

O, doar ei ni-s grea valută, și-s valuta cea mai grea,
Neam din loc să nu-i strămute pe sub nici o altă stea.
De la daci să-nveți trăirea, de la daci să-nveți să mori.
Vai de țara ce nu-și are dacii ei nemuritori!

.....

Actual

S-a destabilizat natura
Și face mofturi ne-ncetat,
În oameni înfloreste ura
Și doar murim cu-adevărat.

Zadarnic rostuim cuvinte,
Care ne-njură, rînd pe rînd.
Vai, chiar sinceritatea minte
Și să fim oameni n-avem când.

În orice om trăiește-o brută,
Care se scaldă în plictis,
Orice iubire-i pe valută
Și-orice surâs e interzis.

Să plîngem astăzi se mai poate,

Să plîngem până vor urca
Spre ceruri Pruturile toate
Și România va-nvia.

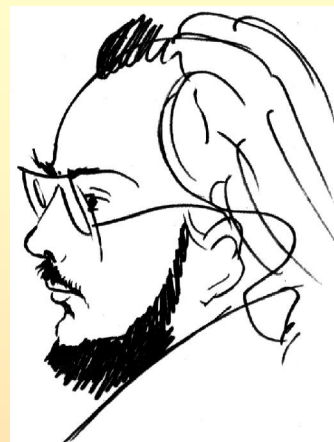
.....

Blestem actual

Foaie verde, noroc n-are
Soarta mea ce-n van o port.
Țara noastră-i de vânzare,
Țara noastră-i de export .

S-ar da primului ce are
Bani în pungă, vajnic lord,
Ca o țară de vânzare,
Ca o țară de export.

Ce n-aș da să fiu cel care

Un gând pentru Mihai...

Mihai Viteazul n-o să-și vîndă țara,
El are-o țară și o cinste doar,
Iisus a pus în el potir cu har
Și-l cheamă-n cer să-i dea îmbrățișarea.

Mihai Viteazul n-are când muri,
Zidit în noi, trimite, să-l răzbune,
Statornicia propriului nume,
Care minciunii nu s-o ploconi.

Mihai Viteazul strigă-n ochii mei,
Îi este strîmt, va evada din mine
Să-și caute oștenii sub coline,
Cerule va fi țesut cu nouri grei.

Jertfit de frații săi, c-așa ni-i firea,
Ieșind din umbra propriului mit,
El își așteaptă-n ceruri mîntuirea
Și în românii care n-au murit!

.....

Când mă va vizita pustia,
Am să observ, bătrîn cocor,
Că n-am vecie să-ți spun: Zare,
N-am vreo tăcere să-ți spun: Nor.

Dacă-aș fi Dumnezeu, din lacrimi
Mi te-aș crea din nou să vii
Prin crîngul vieții mele-apuse,
Ducînd în palme ciocărlii.

Maică-a tristeților din mine,
Se lasă-n lucruri tot mai frig.
Să tac nu mai găsesc cuvinte
Și n-am tăceri să te mai strig.

.....

Cumpăra-o-aș de tot?
Să nu fie de vânzare,
Să nu fie de export!

Ca să spuneți fiecare
Fiecărui lord netot:
„N-avem țară de vânzare,
N-avem țară de export!”

Viorel ROMAN
(Germania)

Viziuni ortodoxe

Realitatea există pur și simplu, nu are nevoie de vocabular sau retorică. Dar de când oamenii au început să vorbească, în urmă cu zeci de mii de ani, ei au elaborat treptat un vocabular, o retorică, discurs cu care interpretează ce văd, ce vor și ce cred. Misterium humanum: La început a fost cuvântul!

Din secolul 18 domină în Europa credința în rațiune, știință și tehnică, contrară religiei și mai ales clerului romano-catolic. Un secol mai târziu, profetul mesianic Karl Marx îl înlocuiește pe Dumnezeu cu materialismul dialectic și istoric Atotputernic și ne garantează cu acest crez un viitor comunist luminos la toți. Raiul pe pământ!

La o privire mai atentă la retorica imperialismului, globalizării, integrării în Europa constatam că atât în vocabularul și retorica liberală, tipică creștinismului occidental, cât și în cel marxist sau neo-marxist, după prăbușirea ideologiei Lagărului ortodoxo-comunist, regăsim vocabularul și viziunile Vechiului și Noului Testament.

Științele sociale au fost supuse teologiei și numai aparent s-au emancipat. Misionare, imperialism, globalizare, occidentală sau ortodoxă? Care-i imperiul binelui și unde al răului? Unde-i viitorul luminos și cum ne păzim de cel necurat? Cine va opri dansul în jurul Vițelului de Aur și ne îndrumă spre Țara Făgăduinței? Cine reface speranța, aduce Vestea Minunată, Revoluția mondială? Cine ne salvează în vest și mântuiește în est? Cine ne duce în ispită? Ce este moral? Care-i adevărul?

Din secolul 19, de la Max Weber, știm că etica protestantă, calvinistă e indisolubil legată de capitalism, mult mai mult decât știința și tehnica. Și Werner Sombart vede clar interdependența dintre iudaism și afaceri. Mai aproape de noi, Karl Löwith trece în revistă ideile salvatoare de la Fericitul Augustin la Marx, tranziția de la Dumnezeu la noul credo în Progresul Atotputernic, la care se închină ateii din zilele noastre.

Moldo-valahii, în calea tuturor răutăților, imperiilor și religiilor au dezvoltat, după ce bulgarii i-au forțat în secolul 9 să preia ierarhia greco-slavă, un vocabular ortodox, pe când ardelenii, după unirea cu Roma, o retorică greco-catolică, occidentală. Opinia că și unirea s-a făcut forțat, că au fost distruse mănăstiri ortodoxe, este falsă, pentru că trece cu vederea că în Sfântul Imperiu Roman nu

erau tolerate mănăstiri contemplative, fără o funcție socială, utilă, dar este fără doar și poate expresia sinceră a unor traume. Dacă așa au fost terorizați moldo-valahii de către ierarhia greco-slavă, de ce nu ar fi avut aceeași soartă tragică și uniții cu Roma?

Pentru a înțelege teroarea bulgară, avem un exemplu recent. Stalin se întreabă câte divizii are Vaticanul și lichidează brutal tot ceea ce aduce a occidental, de la Biserica unită la elită. În schimb, după 1989, bisericile nu-s retrocedare, reorientate spre Roma. Ierarhii ortodocși antioccidentali, activiștii marxist-leniniști, agenții Moscovei n-ajung la Canal. Generozitate, aroganță sau o viziune a la long? După Machiavelli, acțiunile rele, brutale se fac brusc (ca Stalin), pe când cele bune, lent (ca UE).

Pe de altă parte, atavica teamă că revin, din când în când, Biciul lui Dumnezeu, Hoarda de Aur, Imperiul răului de la Răsărit e ușor de înțeles. Plecând de la aceste considerente, să urmărim câteva momente ale coabitării cu estul și vestul și lupta creștinilor occidentali și ortodoxo-comuniști de salvarea lumii. Care globalizare e benefică, care nu, și cine va învinge? Roma sau Moscova? Se vor reuni creștinii?

1944: rușii și anglo-saxonii se înțeleg la Jalta, iar românii învinși și război sunt jecmăniți și forțați să sărbătorească: *Stalin și poporul rus, libertate ne-au adus!* După celucid pe Ion Antonescu, Ana Pauker, cu ajutorul Armatei Roșii și al ilegaliștilor evrei, reorientează cu baioneta 2.000 de biserici unite cu Roma spre Moscova și lichidează brutal tot ce-i occidental. Academia Română este dizolvată, majoritatea membrilor ei, ca și ierarhii Bisericii unite, mor în pușcărie. Globalizarea, panortodoxia și panslavismul în straie roșii, marxist-leniniste, triumfă doua decenii în toată lumea, pe toate planurile, dar mai ales în Lagărul protejat de o Cortină de Fier.

1964: după retragerea rușilor și emigrarea în masă a evreilor, Gheorghe Gheorghiu-Dej denunță vasalitatea necondiționată. Nicolae Ceaușescu refuză chiar participarea la ocuparea Cehoslovaciei și vrea să facă apoi din București a patra Romă. Asta șochează a treia Romă, Moscova, în așa măsură, că se ajunge pe picior de război.

Ceaușescu începe, după 1968, volens, nolens, o colaborare și cooperare cu vestul. Bunăstarea anilor '70 e încă în memoria co-

lectivă a românilor, ca și mizeria anilor '80, când el refuză colaborarea cu creștini și caută salvarea la mahomedani. Decembrie 1989: la Timișoara, mulțimea scanda: *Ticălosul de tiran, a fugit în Teheran!*

1989: rușii și americanii se înțeleg din nou, la Malta, și românii sunt din nou învinși: *Gorbaciov și poporul rus, libertate ne-au adus!* După uciderea lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu, omul providențial Ion Iliescu, ajutat de 40.000 de turiști ruși, de actori și regizori profesioniști și de inevitabili revoluționari, mai ales evrei și țigani, care preiau din mers privilegiile ilegaliștilor lui Stalin, revine la ortodoxia celei de a treia Romă.

1989: primul mesaj adresat națiunii de Iliescu - Ceaușescu a întinat nobilele idealuri (ortodoxo-comuniste [de la răsărit]) - îi asigură trei mandate de președinte și promovarea partidei filoruse - PMR, PCR, FSN, PDSR, PSD, USL. Firește, el a făcut parte la nivel înalt din toate aceste mișcări antioccidentale și este președinte de onoare al PSD. Ca toți conducătorii orientali, de la Tokio la București, vodă, regele, secretarul general PCR, președintele moldo-valah este de natură divină.

Alianța dintre protestanții anglo-saxonii și pravoslavnicii (1944 și 1989) se bazează pe o veche aversiune și incompatibilitate cu Sfântul Imperiu Roman, Europa Centrală, UE, dar care este singura șansă a emancipării românilor fără patronaj greco-slav, după cum s-a văzut la Unirea lui Mihai Viteazul (1600), la Unirea cu Roma (1700), la Revoluția din 1848, la Unirea din 1859, la proclamarea Regatului în 1881, la Marea Unire din 1918, la eliberarea din Lagărul rusesc (1989) și la aderarea la UE (2007).

Istoria ne arată că atunci când vestul e puternic, rușii sunt opriți la Nistru, în Transnistria, ca în zilele noastre. Și invers, când ei revin în forță, ca după 1945, influența lor ajunge până la Munții Balcani și moldo-valahii redevin vasali lor. De exemplu, Kiseleff moderniza Principatele pentru a le face gubernii. Programul P.C. din R. era dezmembrarea țării, ceea ce Stalin și Hitler reușesc. Planul Valev, o reacție la Declarația de independență din 1964, dezmembrează R.P.R. în gubernii.

2013: fostul deputat moldovean Andrei Safanov, rus din Transnistria, ca o reacție la protestul președintelui Traian Băsescu față

de susținerea USL-ului de către Vocea Rusiei, pledează direct pentru desființarea României, când, după dogma marxistă, contradicțiile interne, inerente lumii capitaliste, UE/NATO, vor permite.

Mai nou însă Safanov, rusii, renunță la Transilvania, care (cu un cardinal și mai mulți episcopi catolici, se califică mai greu ca satrapia oriental-rusă. Pravoslavnicii se concentrează acum asupra moldo-valahilor, care le sunt, de la principele Cantemir la președintele Iliescu, preaspuși. Altfel le taie popa (greco-slav) limba (latina)!

Polonia și România sunt bastioane ale cordonului sanitar cu misiunea de a împiedica invaziile rușilor. Dar dacă polonezii, cu toate că sunt slavi, sunt romano-catolici occidentali, cu excepția ardelenilor uniți, occidentali, moldo-valahii sunt în tabăra slavă, antioccidentală, ceea ce, firește, se ia în calcul la Moscova.

Să ne reamintim că rușii duc o luptă surdă la Dunărea de Jos, ajutați de agenții lor de la Cantemir la Iliescu pentru a avea un culoar și oameni de încredere, care să le asigure atât legătura directă cu frații lor, slavii, sârbii și bulgarii, cât și influență în eterna Chestiune Orientală. În acest context, trădătorii, cozile de topor potrivnice intereselor rusești, sunt, firește, Antonescu, Ceaușescu. Pe-deapsa lor e exemplară.

Pe de altă parte, Mihai Viteazul, Școala Ardeleană, pașoptiștii, Cuza, regii germani, Dej, Ceaușescu au formulat de-a lungul timpului un program de emancipare și fără tutela ortodoxă greco-slavă. Aderarea românilor la Europa este desigur firavă și mereu subminată de vecini. Dar în ciuda eșecurilor, proiectul este mereu actual.

Baronii moldo-valahi, cu o retorica duplicitară în UE, se simt mai în siguranță sub patronajul Moscovei. Frica de libertate, de necunoscut? Oricum, paternalismul, corupția, iraționalismul administrativ turco-fanariot, în care s-au format moldo-valahii cinci secole, nu pot fi înlăturate peste noapte. Asta e cunoscut, dar UE nu practică o schimbare

brutală, dar perisabilă, cum a făcut Stalin și fac de obște rușii.

Bineînțeles că în Europa n-ar fi ales un prim-ministru, care a plagiat un sfert din doctorat, un europarlamentar prins cu mâța în sac sau parlamentari pușcăriași. La Porțile Orientului însă cultura politică și standardele etice se deosebesc de cele din vest, unde conducătorii politici n-au nimbul providențial, divin, de la București.

Ortodocșii moldo-valahi filoruși sunt sincer convinși că ei sunt încarnarea interesului național al României, iar adversarii lor politici, trădători, cu atât mai periculoși cu cât ei cunosc adevărul, dar îl ascund în interes personal, meschin. Invers, provecsticii văd în panslavism și panortodoxism calea pierzaniei absolute. La sud de Dunăre, românii sunt deja în majoritate exterminați sau asimilați. A mai rămas o minoritate valahă.

După cum se vede integrarea în est sau vest, globalizarea, imperialismul occidental sau ortodox, rusesc este glorificat sau diabolizat în funcție de perspectivă. În timp ce adepții romantismului protocronist vor, netulburăți de nimeni, un stat neînchinat, ca soarele de pe cer. Casa Poporului și Catedrala Mântuirii Neamului, simbolul arhitectural măreț al proiectului Bizanț după Bizanț este încă în construcție.

Viziunea globalizării occidentale și ortodoxe, spre Roma, a doua Romă, Athos, sau a treia, Moscova, sau chiar a patra Romă, București, fără a uita firește nădejdea în mântuirea prin Progres a (neo)liberalilor și (neo)marxiștilor, se deosebesc mult, dar în esență toate se sprijină pe același fundament milenar iudaico-creștin.

Dacă, în final, am curajul să afirm că aceste succinte constatări pot fi utile definirii viziunii ortodoxe a lumii, și dacă forțez optimismul, vocabularul și retorica Vechiului și Noului Testament sunt încă instrumente indispensabile tăierii nodului gordian al multiplelor conflicte pomenite mai sus, nu fac altceva decât să continui același discurs, desigur dintr-o cu totul altă perspectivă, dar nu prea departe de a celorlalți.

Proiectul „O ALT FEL DE ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE”

Lucrarea va conține recenzii, cronici sau semnalări de carte referitoare la cărțile unor autori de limbă română, scrise de-a lungul carierei acestora. Considerăm că în acest fel putem oferi o privire plurivalentă asupra operei unor scriitori deseori ignorați de istoriile literare scrise și editate până acum de câte o singură persoană sau critic literar.

Lucrarea va fi tipărită în format A5 la Editura SINGUR și va apărea în mai multe volume, în încercarea de a cuprinde cât mai mulți dintre autorii contemporani. Fiecare din aceste volume va conține autori de proză, poezie, traduceri, teatru, eseu. Fiecare volum va conține un număr de 20 de autori. Selecția va fi făcută de un Grup de Selecție compus din: Grigore Timocanu, Dan Șalapa, Ștefan Doru Dăncuș. Selecția va fi validată de un juriu cu următoarea componență: George Coandă, Vali Nițu, George Terziu

Condiții de participare:

Autorii care au editat cel puțin o carte, vor trimite un CV literar, o fotografie și 3 (trei) pagini A4 cu recenzii, cronici sau semnalări de carte referitoare la operele lor. Se admit și texte postate pe site-uri culturale sau bloguri. Ideal ar fi ca autorii să trimită și scanări în format jpg ale primelor coperti din volumul sau volumele editate, dar nu e obligatoriu. Adresa de expediere a materialelor:

dorudancus@gmail.com.

Autorii selecționați vor achita o taxă de coeditare de 300 lei, preț în care intră și expedierea gratuită a 5 exemplare din lucrarea în care au apărut. Dacă vor dori să își completeze colecția cu următoarele volume, prețul va fi discutat cu fiecare în parte, în funcție de tarifele poștale. Nu putem achita expediția poștală pentru autorii din străinătate dar putem găsi soluții rezonabile împreună cu aceștia. Suma poate fi expediată în următoarele moduri:

Card personal Banca Transilvania:

Card Banca Transilvania

Numere: BUMB GRIGORE MARINEL

Cont IBAN: RO 66 BTRL 01 601 201 P 945 81 XX Banca Transilvania, Târgoviște

Plăți externe (prin Western Union sau Money Gram): Numere: Grigore Marinel Bumb CNP: 1680804244212 Loc. Târgoviște Jud. Dâmbovița Vă rugăm să păstrați chitanțele de la bănci sau oficii poștale de unde faceți această plată și să vă indicați adresa poștală exactă. Anunțați efectuarea depunerii prin mail: dorudancus@gmail.com sau telefon: 072-444.35.87

Materialele vor fi culese pe calculator, cu diacritice, font Times New Roman, corp literă 12, spațiere între rânduri de 1,5, format word.doc pe mail: dorudancus@gmail.com sau poștal, pe suport electronic (CD sau DVD) pe adresa: Editura SINGUR, O.P. 8, CP. 19, loc. Târgoviște, jud. Dâmbovița.

Din 1 februarie 2013 se va trece la realizarea următorului volum.

Lista autorilor selecționați va fi publicată săptămânal, în fiecare sâmbătă, pe site-ul revistei Singur: www.revistasingur.ro și pe site-urile de cultură partenere.

Pieter Bruegel cel Bătrân - Adam și Eva

Ion NĂLBITORU
(Italia)

„Dincolo de cuvânt” - manifestare valorică a spiritualității românești

Volumul *Dincolo de cuvânt* (confesiunea poetului, prozatorului), editat la ARHIPART, Sibiu, 2012, având coordonator pe Valentina Becart, cuprinde în paginile sale de la cei mai tineri autori până la cei veterani: Mădălina Donos, Florina Dinu, Tatiana Scurtu Munteanu, Ioan Adrian Trifan, Menuț Maximilian, Mihaela Cristescu, Any Drăgoianu, Sorin Cerin, Alexa Gavril Bâle, Gheorghita Durlan, Ana Irina Iorga, Valentina Becart, Dora Alina Romanescu, Lucreția Ionescu, Elena Trifan, Al. Florin Țene, Floarea Cărbune, Cezarina Adamescu, Cella Negoiescu, Bianca Marcovici, Ion Vanghele, Victoria Fătu Nalațiu, Delia Stăniloiu, Anastasia Gârneață, Ioan Barbu, Elena Păduraru, Radu Botiș, Victor Becheanu, Emil Iliescu, Tănase Carașca, Virgil Stan, Niculae Vrăsmaș, Gheorghe Răducan, Vasile Popovici, Cristian Harnău și Ion Nălbitoru.

Dintre cei 36 de confesatori unii sunt la începuturi, alții deja sunt consacrați, iar acest fapt ne demonstrează că arta scrisului se primește continuu și alături de „idolii” sacri ai trecutului, prezentul naște alții la fel de valoroși. Dumnezeu ne-a dăruit pe lângă multe bunătăți și frumuseți și a-

cest talent al manifestării sufletești prin intermediul cuvintelor scrise într-o ordine armonioasă și plină de semnificații, un magnific joc al literelor. Din lectura celor peste 400 de pagini din lucrarea *Dincolo de cuvânt* am remarcat că cei prezenți au colaborat la multe reviste literare, au participat la concursuri naționale, unde au obținut diplome și premii, au editat poezii, romane, piese de teatru, antologii, monografii etc. Arta cuvântului nu are limite și nu ține cont de vârstă sau sex, ea vine de undeva din adâncul spiritului uman. Mărturiile celor 36 de poeți și prozatori fac să vibreze corzile sensibile ale sufletului. Aceste confesiuni constituie o adevărată spovedanie în fața Divinității dătătoare și de har scriitoricesc; acest fascinant joc al literelor în cuvinte și a cuvintelor în fraze pline de duh, spovedanie la care martor este însuși OMUL, cu eul său, ce ne reprezintă valorile naționale și universale, dar și cititorul din toate păturile sociale ca făptură divină pe Terra.

Scriitorii, prin excelență, sunt firi pline de sensibilitate care pătrund în profunzimea sufletului uman punând în valoare trăirile, sentimentele, dorințele și aspirațiile ființei umane, creația cea mai de preț a Divinității. Un complex de manifestări sufletești se regăsește cu fidelitate în volumul *Dincolo de cuvânt*, realizat de d-na Valentina

Becart. Doar o fire sensibilă și răbdătoare, dar și profundă, putea să mobilizeze personalități ale culturii, a celor ce patronază cu măiestrie talentul îmbinării literelor și modelării cu măiestrie al cuvintelor cu multiplele lor sensuri.

Coordonatoarea lucrării reușește să adune între „două co-perți” o parte din valorile scrișului românesc, ca sub cupola imensă a unei catedrale, unde au posibilitatea să-și elibereze sufletul, indiferent de vârstă sau zonă a țării din care provin cu tradiții, obiceiuri, etnografie și folclor, care diferă de la un ținut la altul și care tocmai prin această diversitate se conferă unicitatea acestui popor harnic, ospitalier și vesel prin natura firii sale.

Și sub aceeași cupolă, alături de cei 36 de scriitori prezenți în volumul *Dincolo de cuvânt* se află multe sute sau chiar mii de poeți, prozatori, epigramiști și dramaturgi, unii cunoscuți, în timp ce alții „zac” în anonimat. Cu excepția revistelor culturale-literare pe hârtie sau online, câteva cenacluri, societăți și simpozioane care mai proliferează literatura, presa și televiziunile fac reclamă „idolilor” violatori, „starurilor” în crime, „divelor” cu un vocabular ca la ușa cortului, maneliștilor care aruncă cu euroi spre sfidarea întregii națiuni și a „parodiilor” susținute de actorii politici.

Creațiile noastre ne leagă de țară ca de o MAMĂ și ne unesc atât pe cei de pe plaiurile mioritice cât și pe cei din neamul nostru de pe alte ținuturi sub bolta arealului românesc din care renaște demnitatea de român.

Confesiunile fiecărui autor în parte sunt foarte emoționante și nu constituie o emulație a generațiilor, ci mai mult o solidaritate a lor, indiferent că fac parte din LSR sau USR.

Fiecare autor prin cuvinte de duh retrăiește momentele unui trecut, cu bune și rele, care le-a marcat de-a lungul anilor cariera culturală și prezentul.

Deși nu se poate vorbi de carieră în literatură, unul lângă altul constituim un tot unitar care se reflectă în operele fiecăruia: poezie, epigramă, reportaj, roman, piesă de teatru etc.

Astfel de lucrări, indiferent de coordonator, vor marca peste vremi adevărate enciclopedii ale sufletului aflat „dincolo de cuvânt”, vor constitui însăși vibrația sa.

Ceea ce a reușit d-na Valentina Becart în *Dincolo de cuvânt* este dovada altruismului și spiritului românesc care-i domină inima, este o minunăție.

Și mi-aș permite, cu deosebită considerație pentru cea care ne-a oferit spre lectură și delectare 433 de pagini, să-i sugerez să nu se oprească aici și să continue și cu alte volume, II, III, IV..., căci, după apariția acestui volum, vor fi mulți colegi de-ai noștri care poate vor avea mult mai multe de spus decât unii dintre noi, asta și ca o necesitate să ne cunoaștem valorile vremii noastre.

Ceea ce a realizat d-na Valentina Becart, alături de alți coordonatori de antologii, dicționare și enciclopedii, va rămâne o vie mărturie a talentului românesc care va dăinui peste ani, contribuind la întregirea imaginii României pe plan mondial.

Isabela VASILIU-SCRABA

Vedere în duh și viziune filozofică (sau Părintele Arsenie Boca și Nae Ionescu)

Motto: Când omul uită să se întrebe în ce parte stă izvorul mântuirii lui, se ofilesc câmpurile și se întristează, sterpe, păsările. Ce admirabil simbol al solidarității omului cu întreg Cosmosul. (M. Eliade, *Un amănunt din Parsifal*, 1938)

Într-una din zilele lui octombrie 1949, Părintele Arsenie Boca vorbea la Mănăstirea Prislop de existența *conștiinței religioase* care poate să nu se manifeste dacă forța *conștiinței eului* „o ține în nemișcare” (v. Părintele Arsenie Boca, *Cuvinte vii*, Deva, 2006, p.167). Cu ani în urmă, profesorul de metafizică Nae Ionescu (audiat de Boca pe când era student la Belle Arte) definește spiritualitatea occidentală prin autonomia gândirii omului ce se consideră pe sine centrul lumii (v. Isabela Vasiliu-Scraba, *Metafizica lui Nae Ionescu, în unica și în dubla ei înfățișare*, Slobozia, Ed. Star Tipp, 2000, http://www.isabelavs.go.ro/Nae_Ionescu/CAP_IV.html).

Cumva asemănător diferențiate acum două conștiințe paralele fostul stareț de la Sâmbăta de Sus. Dar filozoful observase în plus că autonomia gândirii are drept consecință disoluția spiritului metafizic. După Nae Ionescu, latinitatea orientală n-ar participa la spiritualitatea occidentală pentru că are un plus de smerenie care-i face pe latinii din estul Europei să nu plaseze omul în centrul lumii. Aceasta ar duce la o semnificativă deosebire dintre Orientul și Occidentul european, în cadrul aceleiași culturi ce-și are la bază miracolul grec și creștinismul.

Interesantă însă ne pare nu atât asemănarea dintre cele două gânduri, a unui faimos filozof și a unui stareț înduhovnicit, cât mai ales deosebirea. Fiindcă varianta existențială în care omul se consideră centrul lumii și cea în care se vedește smerenia creaturii în fața atotputerniciei Domnului nostru Iisus, în opinia starețului de la M-reă Prislop, n-ar fi independente una de alta. Între *conștiința eului* care reduce lumea la *eul* cunoscător și

conștiința religioasă ar fi chiar un război nevăzut. Într-un fel, cele două spiritualități (de tip oriental și de tip occidental) ar fi îngemănate în aceeași ființă omenească, în care, „cu sau fără voia ei”, se dă o luptă între conștiința trufașă și conștiința smerită (v. Părintele Arsenie Boca, *Războiul nevăzut*, 27 oct. 1949, în vol., *Cuvinte vii*, Deva, 2008, p. 167).

Pe 2 noiembrie 1949, Părintele Arsenie Boca evidențiază într-o altă predică „nemulțumirea lui Iisus” față de păcatele minții: fățarnicia, prejudecata și viclenia, toate trei definind fariseismul.

Prejudecata prin care scrierile Părintelui Arsenie, „opere teologice fundamentale” (v. pr. Nicolae Streza, *Mărturie despre Părintele Arsenie Boca*, Ed. Credința strămoșească, 2009, p. 269), sunt înadins ignorate de cercurile teologilor de azi am remarcat-o la începutul anului 2012, când în pangarul Patriarhiei nu se găsea în luna ianuarie nici una din cărțile acestui călugăr isihast, pe care Mircea Eliade (care scria că-l mai văzuse în două rânduri înainte de plecarea în Anglia), vroia să-l întrebe în iulie 1942 „ca pe un mare sfânt” cum s-a împăcat cu Istoria, cum poate rămâne în afară de Timp cu tancurile și artileria alături (v. M. Eliade, *Noaptea de Sânziene*, vol. II, București, Jurnalul național, 2010, p. 177-178).

Fățarnicia post-comunistă a celor care se prefac a-l prețui pe Sfântul Ardealului persecutat fără nctare în comunism o sesizasem încă din anul Centenarului nașterii Părintelui Arsenie Boca (1910-28 nov.1989) când a trebuit să ajung la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus ca să afl de la un membru al Comisiei de canonizare că „despre

sfînți, despre o personalitate ca a Părintelui Arsenie Boca nu ne interesează câte ore, de ce și unde a fost închis” (v. Isabela Vasiliu-Scraba, *Moartea martirică a Părintelui Arsenie Boca, un adevăr ascuns la Centenarul sărbătorit la M-reă Brâncoveanu*, în revista „Argeș”, nr.10/2010; <http://www.isabelavs.go.ro/Articole/IVSbisericaDraganescu4.htm>).

Dar însăși neinspirata idee de la Mănăstirea din satul Sândica (2007) de a reproduce în format mare unele din picturile Părintelui Arsenie Boca are la bază nu atât fățarnica prețuire a lor, cât oarece viclesug spre a atrage acolo credincioșii mai naivi. Fățarnice apar și laudele dintr-un articol din „Ziarul lumina” (2008) despre sculptura iconostasului Bisericii Elefterie cel nou din București în măsura în care nu se amintește nimic despre impresionanta frescă din altar înfățișând-o pe Maica Domnului cu Iisus, „ocolită” și în filmările oficiale din interiorul frumoasei Biserici în care Părintele Arsenie Boca l-a pictat la începutul deceniului șase pe copilul Iisus în zeghe de pușcăriaș (v. Isabela Vasiliu-Scraba, *Martirii închisorilor în viziunea lui Mircea Eliade și a Părintelui Arsenie Boca*, <http://www.isabelavs.go.ro/Articole/TVSsemnMiorita12bis.htm>).

Pe internet, oarece viclenie apare în vreo trei pagini web dedicate Părintelui Arsenie Boca (site-uri din București, Cluj și Arad) unde biografia celui martirizat arată de ca și cum ar fi fost concepută de comun acord cu securității care l-au schingiuit la 79 de ani și vor să-și ascundă fapta, terorizând maicile de la Sinaia să nu spună nicicând adevărul

asupra morții Părintelui. (Născut cu un an înaintea Părintelui Arsenie Boca, pr. Dimitrie Bejan spunea pe 17 XII 1993 într-un interviu înregistrat că securiștii l-au bătut „la poartă și în casă” până în decembrie 1989 când i-au spus că de-acum încolo „e liber”, v. video Părintele D. Bejan, *Amintiri din trecut* postat de andreizgo)

Cât despre fățarnicie, ce poate fi mai semnificativ decât înmulțirea discursurilor „oficiale” despre Părintele Arsenie Boca (la Marea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, la Brad, sau chiar la resfințirea pe 29 sept. 2012 Bisericii din Drăgănescu și pe 8 dec. 2012 la Paris, la Saint Suplice) în condițiile în care trimișii Patriarhiei se fac a nu fi aflat de moartea martirică a călugărului iconar alături de care nu se sfiesc a se trece autori pe cotorul unei cărți extrem de voluminoase și de interesantă în partea unde sunt publicate pagini din manuscrisele de la Sinaia: *Părintele Arsenie: Omul îmbrăcat în haină de in și Ingerul cu cădelnița de aur* (Deva, 2008).

Știind de toate câte au fost și câte vor mai fi, Iisus ar fi dat „pentru toate veacurile” (scrie Părintele Arsenie Boca) pedeapsă farișeilor: „să răspundă de sângele prorocilor ce s-a vărsat de la începutul lumii până la ei” (v. Părintele Arsenie Boca, Prislop, 2 nov. 1949, în vol. *Cuvinte vii*, Deva, 2006, p.178).

În articolul meu „*Miracolul Bisericii de la Drăgănescu și o profeție a Părintelui Arsenie Boca*” (v. rev. „Oglinda literară”, Anul X, nr. 114, iunie 2011, p. 7003-7004), observasem cum această biserică se singularizează nu numai prin prorocirea conținută de fresca din absida altarului „povestind” martiriul cuviosului Ștefan cel nou, trecut în lumea de dincolo pe 28 noiembrie (cum avea să treacă și Părintele Arsenie Boca în 1989) ci și printr-o serie de întâmplări pe care le-am putea numi de-a dreptul miraculoase. Primul miracol este însuși faptul că a fost pictată de Părintele Arsenie Boca. Apoi că a apucat să

fie vizitată de teologul profesor Nichifor Crainic (1889-1972) care i-a „pecetluit” valoarea, comunicând impresiile sale călugărului iconar care odinioară reînviase „cu viața și cu propovăduirea sa duhul Filocaliei în viața religioasă a poporului nostru” (prof. D. Stăniloaie, în vol. III al *Filocaliei*, 1947). Patriarhului Justinian Marina îi reușise în 1950 mutarea în cadrul Patriarhiei a Comisiei de pictură bisericească de la Ministerul Cultelor, numit de el „Securitatea popilor”. Probabil că fără această trecere n-am fi avut azi nici frescele religioase și mozaicurile Olgăi Greceanu de la Mănăstirea Antim, nici „predicile vii” (apud. Nichifor Crainic) pictate pe zidurile bisericii de la Drăgănescu de fostul stareț al Mănăstirii Prislop (<http://www.isabelavsvs.ro/Articole/IVSbisericaDraganescu4.htm>).

În al doilea rând miraculoasă este însăși supraviețuirea monumentului de artă pe care-l reprezintă micuța biserică aflată la vreo 30 de km de București. E suficient să ne gândim că ea se află pe malul lacului de la Mihăilești, unde Ceaușescu vroia să construiască un port, neapărat în locul bisericii. Și cum Părintele Arsenie nu putea fi de acord cu așa ceva, academiciana cu școala pe puncte (cum mai sunt și alți academicieni chiar din ziua de azi) nu s-a sfiit să-l palmuiască în mijlocul bisericii în sfânta zi de Paște a anului 1989. Înversunarea lor împotriva călugărului iconar nu s-a stins până nu l-au condamnat la o moarte martirică (v. Isabela Vasiliu-Scraba, *Moartea martirică a Părintelui Arsenie Boca, un adevăr ascuns la Centenarul sărbătorit la Sâmbăta de Sus*).

În al treilea rând, ca o minune apare chiar supraviețuirea picturii Bisericii executată de două ori de Părintele Arsenie Boca din 1968 și până în 1989, în condițiile în care fresca pictată de el în Biserica de la Bogata Olteană a fost îndepărtată nu prin vâruire, ci prin lovitură de ciocan, după ce Părintele Arsenie Boca a fost (a cine știe câta oară) arestat de Securitate în 1963.

Elena Andreea ION

V
e
r
s
u
r
i

Dezertare

Sunt viorile păsărilor cele care cântă
alunecând de-a lungul muntelui îndepărtat,
tremură nisipul din clepsidră,
lumina spintecă suflarea.
Se crapă fulgerul în mâna unui gând.

E prea târziu sau prea devreme
să rotesc pământul,
cerul își leapădă veșmântul,
visul se-neacă în culori,
suflul nu mai are timp și spațiu.

Furtuna se dezlanțuie.
Ulise se înfioară.

Răsuflarea

Strada se clatină,
creanga se scutură de oameni.
Aici am ajuns fără de urmă.
Să mă-ntâlnesc cu mine n-a fost greu;
să mai plec... cine mă lasă?
Cine-mi întinde voința omenească?
Fluidul din aer mă îneacă.

E târziu și mi-e somn,
dar Ulise mă cheamă
de lângă colină.
O, de aş putea să înghit viața
printr-un singur cuvânt!

Reînvierea

Călare, pe vremuri,
anii se cern tot mai bătrâni.
Ochii-mi se deschid privindu-te.
Zborul de bețiv al unui fluture
mi-a tăiat cărarea
cu aripa-i frântă.

Albul sufletului tău
mi-a vindecat durerea,
moartea-n culori ai pastelat,
visul a ieșit, pierdut,
din sine afară.
Țipătul Penelopei te-a adus

în vremuri sărace.

Pieter Bruegel cel Bătrân - Peisaj de iarnă cu păsări

Ioana STUPARU

Blândetea și radițiile feței și ochilor Lui Iisus Hristos după 2000 de ani de la răstignirea și înălțarea Lui la Cer

„Iubirea adevărată și necondiționată, doar de la Dumnezeu o primim”. Îți mulțumesc, Doamne!

Îndemnul meu pentru a scrie această lucrare a venit în momentul unei tresăriri, a unei minunări, în timp ce citeam în *Enciclopedia Academiei Dacoromâne* - vol. 1 / A-L, prima ediție 2012, la litera „I”, notări aflate sub titlurile „Iisus” și „Iisus, marele inițiat în Dacia” (pag. 662, 663, 664).

Motivul tresăririi mele l-a constituit fascinația cu care, atât Pilat din Pont cât și Lentullus au descris ochii și fața Lui Iisus Hristos, amândoi fiind dintre cei ce au avut fericita ocazie să-l vadă de aproape. Pe atunci Iisus Hristos făcea parte dintre pământeni, cu trup și suflet ca orice muritor, și se născuse din femeie pământească (Fecioara Maria). El își spunea Fiul Omului trimis de Tatăl Ceresc pe pământ, ca să ia asupra Lui păcatele omenirii, spre mântuirea ei.

Tresărirea mea nu a fost întâmplătoare, fascinația ochilor și feței Lui Iisus Hristos trăind-o chiar eu, în momente nu de mine stabilite, în data de 4 aprilie 1993, deci după aproximativ 2000 de ani de la răstignirea Lui Iisus Hristos și Înălțarea Lui la Cer, când El este Fiul Lui Dumnezeu și Mântuitorul Lumii, parte din Sfânta Treime (Tatăl, Fiul și Sfântul Duh), și șade în cer, pe tron, de-a dreapta Tatălui Creator. Descrierea făcută de mine, precum și împrejurările în care s-a petrecut minunea, se află publicate în cartea *Clipa de lumină*, Editura Miracol, 2001, București, autoare semnatară a acestui articol: Ioana Stuparu.

*

Iată notările din *Enciclopedia Academiei Dacoromâne*, care m-au făcut să mă minunez și să mărturisesc încă o dată crezul meu, că „ajutorul și iubirea adevărată și necondiționată, vin doar de la Dumnezeu”:

„Iisus” - (pag. 662): „Iisus, în doctrina

creștină, Fiul Lui Dumnezeu și cea de a doua Ființă a Sfintei Treimi. Prin răstignirea sa a răscumpărat păcatele omenirii. Viața și învățăturile lui Iisus sunt relatate în cele patru Evanghelii. Născut înainte de moartea lui Irod cel Mare în 4 î.Chr. și a murit când Pilat din Pont era guvernator roman al Iudeii (28-30 d.Chr.).”

„Iisus, marele inițiat din Dacia” - (pag. 663): „Beneficiem de două descrieri amănunțite ale lui Iisus: una a lui Lentullus, funcționar roman în regiunea Tyr și Sydon și alta a guvernatorului Iudeii, Ponțiu Pilat, ambele adresate lui Tiberiu, Împăratul Imperiului Roman. Să dăm cuvântul lui Lentullus care ne spune: «(Iisus) este de o statură mijlocie și de o frumusețe fără seamăn, uimitoare, și seamănă cu mama lui, care este cea mai frumoasă femeie din lume. Părul lui este ca aluna coaptă și îi cade până la umeri, se împarte în două prin mijlocul capului, după obiceiul locuitorilor din Nazaret. Fruntea lui este lată, exprimând inocență și liniște. Nici o pată sau zbârcitură nu se vede pe fața lui rumenă. Nasul drept, buzele subțiri, expresia nobilă, nu arată nici un argument pentru vreo critică logică, iar barba bogată și de aceeași culoare cu părul său este lungă și se desparte în două pe la mijloc. Ochii sunt albaștri vineți, blânzi și senini»”. (diacon Gheorghe Băbuț, *Vămile Văzduhului, Istoria despre Christos, Documente istorice*, Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1993, p. 116).

„Iisus, marele inițiat din Dacia” - (pag. 664): „De altfel, în majoritatea icoanelor creștine mai vechi sau mai noi, Fecioara Maria este înfățișată cu același păr șaten, ochi albaștri, piele deschisă la culoare...”.

„...Faptul este dovedit și de afirmația lui Ponțiu Pilat: «Trecând într-o zi pe lângă locul

ce se chema Siloan am văzut acolo mare mulțime de popor, iar în mijlocul ei pe un tânăr care stătea rezemat de un copac și, în seninătate și calm, predica mulțimii. Mi s-a spus că este Iisus. Era tocmai ceea ce puțin mă așteptam să văd, atât de mare era deosebirea dintre el și ascultătorii lui. Părul și barba sa aurie, îi dădeau o înfățișare cerească. El părea a fi cam de vreo 30 de ani. N-am văzut în viața mea o privire atât de senină și de dulce, un contrast mai izbitor decât între el și ascultătorii lui, cu bărbile lor negre și fețele încrunțate»”.

*

Descrierea făcută de mine se află în cartea *Clipa de Lumină*, pag. 31-38. Notările le-am făcut la scurt timp după trăirea miracolului din 4 aprilie 1993, întrucât eram obsedată de teama că odată cu trecerea timpului voi uita ochii și fața Lui Iisus Hristos. Pe atunci nici prin gând nu-mi trecea că-mi voi publica notările într-o carte. Tot în aceea perioadă, urmărită fiind de aceeași teamă a uitării, doream cu ardoare să găsesc un pictor de biserici care să picteze întocmai chipul care mi s-a arătat. Am apelat la un preot care slujea într-un lăcaș sfânt nou, al cărui interior încă nu era pictat. Refuzul a fost motivat de faptul că pentru fiecare biserică este bine stabilit de către Patriarhie un proiect al picturii. Apoi am renunțat la planul meu, motivând astfel: „Dacă eu nu pot găsi cuvinte care să descrie culoarea ochilor și a feței Lui Dumnezeu, cum ar putea un pictor să aibă asemenea culori?”.

Iată descrierea făcută de mine:

„Era în pragul serii de 4 aprilie 1993 când am fost anunțată prin telefon despre moartea tatălui meu, veste care m-a lăsat fără grai... Am început să-mi pregătesc bagajele de ple-

care către satul natal. Făceam totul pe tăcute, cu migală, în liniște, ca și când aș fi pregătit ceva în taină. Mi se încleștase gura și cu greu puteam să scot o vorbă. Bărbatu-meu îmi vorbea în șoaptă și încerca să mă încurajeze. În momentele acelea nu puteam să-i explic ce se întâmplă cu mine, fiindcă nu-mi dădeam seama. Știam doar că mă cuprinsese o tristețe fără margini.

Am plecat la gară, știind că este un tren în jurul orei douăzeci și unu. Nu mai aveam răbdare să stau în casă. Nici nu mă interesa dacă aveam legături bune cu celelalte trenuri. Voiam să plecăm neapărat cu primul tren, iar după aceea ne descurcam noi. Când am ajuns la gară, am aflat că trenul respectiv nu circula în ziua aceea. Ne-am uitat pe panoul cu mersul trenurilor și am văzut că aveam unul peste două ore. Nu-mi găseam locul. Nu aveam răbdare să stau două ore în gară.

Parcă eram hăituită. Am plecat acasă, chiar dacă aveam bagaje, iar distanța era mare și făceam dus și întors mai mult de o oră. Am zis că măcar o jumătate de oră dacă ne rămâne, să o stăm în casa noastră.

Am stat acasă aproape o jumătate de oră, după care ne-am luat bagajele și am plecat la gară. Când am ajuns, am aflat că tocmai am pierdut trenul. Ne-am dus la panou, să ne convingem dacă și-a respectat orarul. Într-adevăr, trenul își respectase orarul, vina fiind doar a noastră deoarece văzuserăm cu totul altă oră de plecare. Nu ne-am supărat. Nici nu ne-a trecut prin gând să ne întrebăm cum s-a întâmplat de am văzut altceva scris, deși literele erau mari și vizibile, alb pe negru. Mai aveam un tren peste vreo trei ore. Fiind pățiți, ne-am uitat amândoi cu mare atenție pe panou, ca nu cumva să citim greșit. Nu era cazul să pierdem și trenul următor, fiindcă nu mai aveam altul decât peste multe ore.

Era deja toiul nopții. În gară era pustiu. Nu ne găseam locul. Parcă eram amețiți. Ne-am luat din nou bagajele și am plecat acasă. Nu ne păsa că era noapte, că distanța era mare, că bagajele erau grele. Totul era să nu stăm în gară și să mergem acasă. Ajunși acasă, ne-am gândit că ar fi mai bine să rămânem îmbrăcați de plecare, să stăm de vorbă, ca să nu ne ia somnul. Mă temeam că voi pierde și următorul tren și încercam să fiu precaută. La un moment dat, bărbatu-meu a plecat să se întindă puțin pe canapeaua din bucătărie, să nu i se umfle picioarele. Oboseala și noaptea își spuneau cuvântul. Chiar dacă a promis că nu vrea să doarmă, știam că îl ia somnul imediat ce pune capul pe pernă. Așa că, în el nu mai aveam speranțe.

Am rămas singură în sufragerie. Stăteam în șezut pe canapea, rezemată de spătar, îmbrăcată pentru drum. Eram foarte tristă. Aș fi

vrut să plâng, dar nu puteam. Cu toate că nu l-am iubit pe tata, vestea morții lui m-a tulburat foarte tare. Îmi reveneau în minte scene din ultima vizită pe care le-am făcut-o cu o săptămână în urmă, când un dor ca focul m-a cuprins instantaneu, de mama și de casa părintească. Era un asemenea dor, încât nu suporta amânare. Astfel, lăsând totul baltă am urcat în primul tren, să ajung cât mai repede în satul natal. Atunci m-am înțeles cu tata mai bine ca niciodată. Comportarea mea, dar și a lui, parcă se petrecuse anume pentru a-și lăsa în urmă un sentiment de părere de rău.

Parcă îl vedeam în fața ochilor cum își pusese mâinile pe piept, să-mi arate cum doare să-l găsești, fiindcă e bătrân și bolnav, iar pe el nu-l crede nimeni, fiindcă doar pe mama o iubim. Îmi răsuna în urechi cuvintele lui: „Roagă-te, taică, la Dumnezeu, să mă găsești așa, când oi mai veni!”.

Eram dărâmată de atâta tristețe. Chiar dacă aș fi vrut să dorm, nu cred că aș fi putut în acele momente. Nici să plâng nu puteam, chiar dacă simțeam nevoia. Au început să-mi ardă ochii. Nu știam ce să fac să nu mă mai ardă. La un moment dat m-am gândit să-i închid puțin, că poate dacă stau cu ei închiși, îi voi odihni și nu mă vor mai arde. Era greu de suportat felul în care mă ardeau. Nu mai simțisem niciodată asemenea arsuri la ochi. Neștiind cum să-mi alin arsurile, am hotărât să închid ochii. Eram, însă, foarte atentă să nu mă fure somnul.

Stăteam rezemată de canapea, cu ochii închiși, așteptând o alinare a arsurilor. Deodată, în fața mea a apărut un tablou de formă dreptunghiulară, cu laturile cam de un metru pe un metru și ceva. Nu era fixat pe perete, nici de tavan. Stătea pur și simplu în aer la mine în sufragerie, în fața mea, destul de aproape de mine. Probabil dacă aș fi întins mâna l-aș fi putut atinge. În partea stângă a tabloului, în colțul de jos, se afla capul unui bărbat. Capul era puțin mai mare decât cel al unui om obișnuit. Num-am mirat atunci când l-am văzut. Prezența lui îmi dădea liniște. Mă uitam la el, iar el se uita la mine. O, dacă aș putea să descriu în cuvinte fața și ochii lui!

Avea fața de culoare roz. Era un roz de obraji îmbujorați, ca ai unui copil care intră de la ger la căldură - dar nici chiar așa... Era un roz ca al jarului care a rămas în urma flăcării - dar nici chiar așa... Era un roz ca al razelor de soare, pe care le aruncă peste pământ în timpul asfințitului - dar nici chiar așa... sau un roz ca al florii de piersic - dar nici chiar așa... Sau...

Nu pot găsi ceva cu care să compar rozul de pe fața lui. Niciodată nu am văzut la oameni o așa culoare. Fața lui radia, iar radiațiile îmi făceau bine, mă linișteau. Era atâta liniște pe fața lui! Se uita la mine fără să schițeze vreo mișcare. Nu avea nici un rid. După fața lui

nu-i puteai ghici vârsta. De fapt, nici nu-mi trecea prin minte să mă întreb ce vârstă are. Mă uitam la el liniștită, nu uimită, pentru că nu mi se părea un străin. Era ca și când știam această față de când lumea. Era ceva dintotdeauna și pentru totdeauna.

Părul de pe cap era alb ca neaua și lung cam de un centimetru. Pe barbă avea părul de aceeași culoare și de aceeași lungime. Părul de pe cap și cel de pe barbă se întâlneau și formau de jur-împrejurul feței un cerc. Era mă-tăsos și sclipea ca zăpada sub razele soarelui.

Dar ochii? Doamne, ce ochi! Albaștri. Niciodată nu am văzut la oameni o așa culoare. Era un albastru ca al albastrelei plină de rouă, când o ating razele soarelui dimineața... Sau ca al cerului când este senin sau... sau... Era un albastru pătruns, care te pătrunde totodată. Ceea ce vedeam era mai presus de cuvinte. Ochii lui sclipeau și radiau, dar erau totodată senini și blânzi.

De acolo, din tablou, se uita la mine fix, senin și cu o liniște imensă. Privirea lui, albastrul din ochii lui, fața lui, toate radiau și mă pătrundeau. Treceau prin mine și dincolo de mine. Trăiam momente nemaiîntâlnite. Era ceva mareț, dintotdeauna și pentru totdeauna, care mă mângâia și mă liniștea.

Mă uitam la el bucurându-mă că se află acolo. La un moment dat, însă, mi-am pus întrebarea cine este și de ce a venit la mine în sufragerie? Și nu știu cum s-a făcut, că am știut deja cine este și am spus emoționată: „E Dumnezeu!”.

Am deschis ochii. De emoție îmi bătea inima atât de tare, că nu știam cum mai stă în piept. Am rămas așa câteva momente, neștiind ce să fac sau ce se întâmplă cu mine. Îmi era teamă să mă mișc din acea poziție.

Când mi-au trecut emoțiile, am închis din nou ochii, fiindcă au început să mă ardă la fel de tare. Nu apucasem să mă mișc din poziția de mai înainte. Cum am închis ochii, am văzut din nou tabloul, în același loc. Dumnezeu mă privea în continuare fix și senin, pătrunzându-mă cu fața și cu ochii lui care radiau. Ce față și ce ochi, Doamne! Dar ce bine îmi făceau!

Mă uitam atentă la Dumnezeu și așteptam să înțeleg ceva. Atunci am văzut cum în mijlocul tabloului apare o ușiță. Priveam curioasă la ușița care a apărut și a început să se deschidă. În dreptul ei a apărut un cap de bărbat, mai mic decât al unui om obișnuit. După mărimea capului mi l-am imaginat mic de statură. Avea ochii negri. Sprâncenele groase și stufoase erau negre la culoare. Barba era ascuțită ca un triunghi și puțin adusă în sus. Era nebarbierit și avea mustață. Barba și mustața erau negre și lungi cam de doi centimetri. Părul de pe cap, barba și sprâncenele se uneau și păreau o grămadă de păr

stufos. Fața nu era semnificativă, pentru că se vedea foarte puțin din piele. Dacă priveai în treacăt, nu vedeai decât o grămadă de păr în dezordine. Se uita la mine. Mă uitam și eu la el, dar parcă nici nu m-aș fi uitat. Totuși mă uitam, pentru că trebuie să văd. Așa știam, că trebuie să văd. Deodată a deschis gura și a început să râdă. Scotea un râs straniu, strident și mărunțel, care mă speria. Apoi, din gură i-a ieșit o limbă lungă și ascuțită, pe care o mișca atât de repede dintr-o parte în alta, încât abia o puteam vedea. Parcă ar fi fost limba unui clopoțel care din cauza mișcării rapide, abia se vede. Râdea în așa fel încât mă batjocorea cu râsul lui care îmi pătrundea în urechi și în tot corpul. Repezițiunea cu care își mișca limba, mă amețea și mă speria. Nu-mi plăcea deloc să mă uit la el, dar trebuie să o fac. Batjocora din râsul lui mă urmărea și mă îngrozea. Răsuna atât de tare, încât chiar dacă nu voiam tot o auzeam, iar limba i-o vedeam chiar dacă nu voiam. Eram speriată, îngrozită și totodată scârbită. Îmi era scârbă de tot ce era în legătură cu capul bărbatului din dreptul ușiței. Voiam să scap de toate, dar nu știam cum.

M-am uitat la Dumnezeu care era tot acolo și mă privea în continuare fix, senin și pătrunzător. Doamne, ce față și ce ochi avea! Privirea și fața lui mă linișteau, îmi făceau bine. Dar mă înspăimânta râsul batjocoritor și limba în mișcare rapidă a chipului din ușiță. Mă uitam la Dumnezeu și încercam să aflu cine este bărbatul din ușiță și ce caută acolo. Deodată am știut cine este și am spus: „Este necuratul!”.

Apoi, imediat am deschis ochii. Eram îngrozită, nu numai emoționată. Îmi răsuna în urechi râsul acela batjocoritor. Tremuram toată și abia îmi puteam stăpâni inima. Ce am văzut în dreptul ușiței a fost înspăimântător. Figura și râsul lui, de asemenea mișcarea limbii ascuțite mă urmăreau și nu puteam să scap de ele. Era un coșmar. M-am gândit atunci la tata și mi-am zis: „Cred că sufletul lui i l-au luat dracii, fiindcă a făcut destule rele pe lumea asta!”. Nu știu de ce m-am gândit atunci chiar la acest lucru, dar mai eram și convinsă că așa este.

Am încercat să-mi stăpânesc emoțiile sau, mai degrabă, spaima, mare spaimă, dar nu am reușit. M-a ajutat faptul că deasupra la tot ce vedeam și auzeam referitor la bărbatul din ușiță, deci, mai presus de acestea vedeam chipul lui Dumnezeu care mă privea fix, senin și pătrunzător. Doamne, ce față și ce privire! Radiațiile de pe fața lui și din ochii lui albaștri, îmi dădeau liniște și îmi făceau bine.

Nu știu dacă a fost vis sau aieva tot ce am trăit. Numai Dumnezeu știe. Cert este că în momentele acelea, stând rezemată pe canapea, foarte atentă ca să nu adorm, țineam ochii închiși, pentru că mă ardeau prea tare,

iar închizându-i am crezut că îmi voi potoli arsurile. Am trăit momente atât de deosebite și de mărețe, încât nu sunt destule cuvinte ca să le pot explica.

Mi-au dispărut deodată oboseala și arsurile de la ochi, chiar și tristețea pentru moartea tatălui meu. Nu mă mai puteam gândi la altceva, decât la tablou și nu vedeam în fața ochilor altceva decât față și ochii albaștri care radiau și mă priveau pătrunzându-mă, iar unde, în dreptul unei ușițe, ieșea dintr-o gură o limbă ascuțită și lungă, care se mișca infernal de repede și scotea un râs batjocoritor.

L-am trezit pe bărbat-meu, i-am povestit, dar n-a spus nimic. Ne-am luat bagajele și am plecat la gară pentru a treia oară în acea noapte. Când am ajuns, am văzut coada trenului care se îndepărta de gară, chiar dacă, după calculele noastre veniserăm mai devreme, să avem timp pentru a ne lua bilete de la casă. Stăteam încremeniți pe peron, uitându-ne în urma trenului. Ne-am dus la pânoul cu mersul trenurilor și am constatat că ora plecării era scrisă corect, însă văzuserăm noi altceva. Iar aceasta se întâmplase pentru a doua oară în aceeași noapte de 4 spre 5 aprilie, 1993. Am înțeles, apoi, că în noaptea aceea mi-a fost dat să trăiesc ceva nemaîntâlnit, o mare minune dumnezeiască, iar totul a trebuit să se petreacă neapărat la mine în casă.

Am plecat până la urmă pe o rută ocolitoare, numai să fim plecați din gară. Nu mă deranja că vom face multe ore pe drum, numai păsa că ne costau mai mulți bani biletele. Nici că merg la înmormântarea tatei nu mă mai impresiona. Parcă nici nu mă mai aflam pe pământ! În gândurile mele, în fața ochilor mei era doar chipul lui Dumnezeu care mă privea pătrunzător, cu ochii lui albaștri. Doamne, ce albastru! Și cum radiau ochii și fața lui! Toate acestea mă copleșeau, mă făceau să trăiesc stări sufletești pe care nu le mai trăisem până atunci și care mi-au mângâiat, apoi, tot restul vieții”.

*

Frumusețea Fecioarei Maria și asemănarea Lui Iisus Hristos cu mama Lui, despre care mărturisește Lentullus, am descris-o și eu în cartea *Clipa de Lumină*, la pag. 100:

„Știam de unde îmi vine sănătatea și puterea de muncă. Se datorau lui Cristi și Cristinei. Cristi și Cristina erau persoanele pe care le visam foarte des. Datorită lor aveam somnul liniștit și liniște în ziua următoare. În fiecare vis arătau la fel. Amândoi erau tineri. Ea era mai mare decât el. Niciodată nu mi-am dat seama dacă îi este mamă sau soră. Nu-mi puteam da seama ce vârste au. Nu le-o puteam ghici după înfățișare. Aveau fețele blânde și senine, care radiau liniște și bunătate.

Cristina avea de fiecare dată pe cap o basma albastră încrucișată pe sub barbă și

legată la ceafă. Pe sub basmaua albastră avea o altă basma albă, căreia nu i se vedea decât o margine de jur-împrejurul feței. Era foarte frumos aspectul pe care îl dădea marginea albă, pe lângă basmaua albastră. Cristi avea părul bălai și mătăsos, care sclipea ușor. Amândoi aveau ochii albaștri, care pentru mine erau foarte importanți. Erau de un albastru aprins, senin și clar. Aveau o privire blândă care îmi făcea bine. Aveam diferite treburi de făcut și de fiecare dată ei se aflau lângă mine să mă ajute. Munceau fără preget, ca și când ar fi muncit pentru ei. În vis, știam că i-am mai visat și că îi voi mai visa.

După visele cu Cristi și Cristina, aveam cele mai liniștite zile. Îi simțeam în preajma mea. Nimic nu mi se mai părea greu. Iar ochii albaștri care mă priveau blând, îi vedeam în fața mea tot timpul.

*

Marginea albă din jurul feței Cristinei și felul cum era așezată, era la fel cu cea din icoana Maicii Domnului, cea cu luminița în ochi (*Clipa de Lumină*, pag. 60). Din această cauză îmi era bucuria și mai mare, pentru că știam de unde îmi venea ajutorul.

*

Pag. 238. „... Am intrat în Mănăstirea Văratec. Am ajuns la iconostas, la icoana Mântuitorului. Privindu-i chipul, am trăit un miracol. Din icoană mă priveau fix, dar blând, doi ochi albaștri, la fel ca în seara când a murit tata. La un moment dat nu mai știam unde mă aflu și în ce timp trăiesc. Din cauza emoțiilor mi s-au îndoit genunchii și am început să plâng. Izvoare de lacrimi de bucurie îmi țâșneau din ochi. Inima îmi bătea tare, să-mi spargă pieptul, parcă nemaiputând face față la atâta fericire. Îmi venea să-mi strig bucuria, ca să afle toată lumea despre minunile dumnezeiești pe care le trăiam.

Era pentru prima oară în acel pelerinaj, când am văzut o icoană a Mântuitorului cu ochii albaștri. Nu era chiar albastru pe care l-am văzut în seara când a murit tata. Ochii aceia erau de un albastru nemaîntâlnit, pe care nu cred că-l poate face mâna omului. Și radiau. Ce albastru, Doamne! Dar și aceștia erau albaștri și mă priveau blând, pătrunzându-mă până în adâncul sufletului. Fără margini îmi era bucuria! M-am retras într-un loc și am vorbit mult și în liniște cu Mântuitorul Iisus Hristos. Am plecat de la slujbă ușoară ca puful de pădăie. Parcă nici nu mai aveam trup. În locul trupului se instalase o căldură blândă, mângâietoare, care îmi înconjura sufletul și plutea odată cu el. Stăteam în cameră și îmi trăiam bucuria. Ochii albaștri continuau să mă privească și să mă poarte pe sus”. (Am aflat de la măicuțele din mănăstire, că icoana era opera pictorului Nicolae Grigorescu). Îți mulțumesc, Doamne!

Mihai ȘTIRBU

Dinu Zarifopol

O pasionantă și onorantă istorie a elitei românești a secolelor XIX-XX se întrevede dinspre aceste familii Culianu-Nanu-Zarifopol. Iar acum - cu o incredibilă restituire documentară Eminescu, o „bombă” care va stârni - fără îndoială - mari ecouri.

Dialog - Christina Zarifopol-Illias (fiica lui Dinu Zarifopol) - Ion Bogdan Lefter

Mereu m-a interesat biografia scriitorului Dinu Zarifopol. Firesc, pentru că ne-am născut în aceeași localitate - Cârligi, jud. (astăzi) Bacău. „Astăzi” fiindcă inițial Cârligiul făcea parte din desființatul județ Roman.

Eu, deși sunt născut acolo, n-am nici un fel de amintiri din sat, pentru că familia mi s-a mutat la Roman când eram foarte mic. Totuși, se poate face o punte de legătură între mine și scriitorul Dinu Zarifopol, în afara faptului că suntem consăteni. Tatăl meu a fost directorul școlii din Cârligi, școală care funcționa în conacul familiei Zarifopol. Chiar dacă până la Cârligi sunt vreo douăzeci de kilometri de la Roman, am realizat că m-ar putea interesa localitatea natală abia târziu, la peste cincizeci de ani. Coincidență, sau nu, ar putea fi o legătură de familie între mama lui Dinu Zarifopol, care se numea Mihalcea, și directorul liceului Roman-Vodă, Gheorghe Mihalcea, născut tot în Cârligi.

Știu că familia Zarifopol a ajuns aici cândva, din Grecia. Primul din familie pomenit în sursele documentare este George Zarifopol, fermierul de la *Cîrlige* cu doctorat în chimie și studii de agronomie la Paris. În 1891 i s-a născut fiul Theodor, care la 1 august 1921 l-a avut pe Constantin Radu Zarifopol, zis Dinu, căsătorit la 25 noiembrie 1943 cu Maria Economu. Este vorba de o onorabilă familie de boieri care au avut parte de urcușuri dar și de coborâșuri în viață. Erau proprietari

moșiei Cârligi, dar în același timp, în urma studiilor, au devenit gazetari, scriitori, critici literari, avocați și, în timp, profesori universitari în țară și-n străinătate.

Dinu Zarifopol (31 iulie 1921 - 2 martie 2002), născut la Cârligi jud. Bacău, era fiul Elenei (născută Mihalcea) și al lui Teodor Zarifopol, magistrat. Ce n-am găsit scris nicăieri, dar am aflat de la rudele care au funcționat în învățământ în școala din Cârligi (fostul conac al familiei Zarifopol), este o istorie pe care tind să o cred adevărată, despre sfârșitul unuiia dintre foștii proprietari. Ar fi fost inflexibil, dornic de îmbogățire. Un angajat în care avea mare încredere i-a sugerat să facă prospecțiuni pe terenurile sale, pentru a găsi petrol. Ar fi angajat specialiști. A fost la început o echipă, apoi alta, apoi alta... Până când angajatul ar fi fugit cu toți banii. Când s-a văzut falit, n-ar fi rezistat șocului și s-ar fi sinucis. S-ar fi spânzurat chiar în încăperea devenită peste ani, (între 1950 - 1960), cancelaria școlii.

Dinu Zarifopol a urmat cursurile primare și liceale la Roman, absolvind în 1940 Liceul „Roman Vodă”, iar în 1944 a obținut licența la Facultatea de Drept a Universității din București. După terminarea facultății a luptat în al doilea război mondial, fiind demobilizat în 1946. Oricum și-ar fi exercitat profesia de avocat, dar el și-a început cariera în 1948 într-un nou regim politic, ostil față de cei care *nu din vina lor* fuseseră bogați. I s-a suspendat drep-

tul de a profesa, din cauza originii „nesănătoase”. La începutul anilor '50 a reușit să facă ce știa: a profesat ca avocat pledant până la pensionare. Prieteni i-au fost și cei care-l vizitau pe maestrul Mihail Sadoveanu la casa de la Neamț, unde el a avut un *accident ortopedic*: criticul Perpessicius, poetul Demostene Botez și graficianul Eugen Mihăescu. Dar, în general a fost un singuratic, trăind în anonimat.

Influențele familiei de intelectuali din care provenea și-au pus amprenta asupra sa încă din perioada în care era elev. Între 1937 și 1940, a scris poezii pentru revista „Vers și proză”, și pentru publicațiile Liceului „Roman Vodă”: „Albăstrele”, „Gând și faptă”. A scris mereu, dar greu a putut tipări ceva, din cauza ostilității față de pe care-o simțea în timpul regimului comunist. După orele petrecute în biroul de avocatură, vreo douăzeci de ani a lucrat asiduă la opera vieții sale, o tetralogie publicată abia în ultimul deceniu al secolului trecut. Mai întâi i-a apărut volumul de proză scurtă *O crimă bine ticluită* (București, 1993), cu „două nuvele polițiste și șapte povestiri stranie”. Romanele *Naufragiul* (Iași, 1994), *Moartea lui Levi* (Timișoara, 1997), *Șah la rege* (Timișoara, 1998) și *Crima generalului* (Timișoara, 1999) sunt cărți în care personajele migrează de la un volum la altul, marcate decisiv de perioada istorică dificilă de după cel de-al doilea război mondial. Până la

urmă, „romanele lui Dinu Zarifopol se vor o cronică „de familie”, subiectivă, în ciuda „obiectivității programatice, purtând amprenta afectivității în descrierea societății românești din timpul și după al doilea război mondial”.

Soția lui Dinu Zarifopol a fost Maria Economu, născută la 15 august 1914. Era fiica funcționarului C.F.R. Dumitru Economu din București. Au avut două fiice: Christina Zarifopol-Illias și Ilinca Zarifopol. Amândouă au ajuns cadre didactice universitare în America, unde s-au și stins.

Un fapt inedit: fără insistențele de decenii ale Mariei Economu, mama Christinei Zarifopol, n-am fi beneficiat de o mare parte a corespondenței dintre Veronica Micle și Mihai Eminescu, de un adevărat tezaur epistolar. Pe când încă nu era soția lui Dinu Zarifopol, a devenit în 1937 profesoară de limbi clasice a Annei Maria Grigorcea-Messeri (strănepoata Veronicăi Micle) și a locuit cu familia acesteia în străinătate, până în 1942.

Veronica Micle avusese două fiice: *Valérie*, născută în 1866, și *Virginie*, născută în 1868. *Valérie* s-a căsătorit cu Neculai Nanu, văr primar cu Paul Zarifopol și nepot de soră al lui Neculai (Papa) Culianu, junimistul, străbunicul lui Ioan Petru Culianu. Mai târziu, *Valérie* s-a recăsătorit cu Mihai Sturdza. A făcut și carieră muzicală, sub numele de *Valérie Nilda*: moștenise vocea frumoasă a Veronicăi, mama ei. A avut o fiică, *Graziella*, căsătorită Grigorcea, mama Anei Maria Messeri. Față de Anna Maria a stăruit Maria Economu să redea

culturii românești comoara literară, cum este considerat pachetul cu scrisori.

„S-au păstrat în arhiva familiei Graziella și Vasile Grigorcea. Graziella Grigorcea era nepoata de fiică a Veronicăi Micle. Soțul ei a fost ambasador al României înainte de război, la Londra, apoi la Paris și la Vatican, la Roma. Nu mai sunt în viață. Doamna Grigorcea cred că a murit în 1951 sau 1952. La moartea ei, scrisorile au trecut în posesia fiicei ei, Anna Maria Grigorcea, căsătorită Messeri”, avea să povestescă însăși Christina Zarifopol-Illias.

De fapt, scrisorile cu pricina au stat cuminți în sertare de familie și apoi în seiful unei bănci. Fiind întrebată dacă ar putea exista dubii în privința autenticității scrisorilor, Christina Zarifopol-Illias a spus: „Ele s-au păstrat doar în familie, din mamă în fiică. Hârtia e originală, fundița roz... totul e păstrat cum a fost. Cine să inventeze 93 de scrisori ale lui Eminescu?! Știu că plutește bănuiala asupra câtorva dintre cele cunoscute până acum... Erau învelite într-o hârtie subțire de epocă, legate cu o sfoară mică roz, și așa s-au păstrat într-o voltă de bancă din Elveția.” Maria Economu a adus scrisorile în America. Împreună cu fiica sa le-a catalogat. Scrisorile nu erau așezate în ordine, așa încât a fost o muncă tare laborioasă, urmată de munca și mai migăloasă de transcriere.

Cu excepția celor foarte puțini care le-au avut în păstrare, nici măcar rudele mai mult sau mai puțin apropiate n-au avut cunoștință despre mărimea morii ascunse. Este vorba despre 93 de scrisori ale lui Eminescu adresate Veronicăi, însoțite de 15 ale ei către el, plus două ale Veronicăi către sora lui, Harieta Eminovici, și o scrisoare a lui Maiorescu către Eminescu, adunate într-un volum apărut la editura Polirom.

Christina Zarifopol-Illias (Illias: anglicizare a numelui de familie romanesc Iliaia), s-a născut în București, unde și-a definitivat studiile. S-a stabilit în Statele Unite ale Americii în 1980, la

Bloomington, Indiana, unde a fost unul dintre principalii inițiatori și organizatori ai Programului de Studii Românești de la Indiana University. A tradus poezie românească în engleză și organizează conferințe cu o mulțime de personalități aflate în trecere prin America. Toate acestea au recomandat-o drept o adevărată ambasadore culturală a țării noastre în America. Considera că plecase doar fizic din România, fiindcă a rămas în permanență legată de oameni și de locuri, fiind interesată de absolut tot ceea ce se întâmplă în țară. Comunica cu prietenii români, ținea cu ei o corespondență activă, neîntreruptă. Parafrazând o expresie americană, zicea: „mă poți scoate din România, dar nu poți scoate România din mine”.

S-a implicat cu toată inima în procesul de publicare a cărților tatălui ei, care era foarte mâhnit de niște cronici apărute într-o revistă literară. I-a fost alături, fiindcă mai înainte cărțile sale fuseseră apreciate pozitiv de critică și de cititori. Tetralogia sa însemna o muncă imensă, de ani de zile, și merita mai multă răbdare din partea celor care o comentau, fără să pară a o fi citit în totalitate. Era conștientă că ar fi putut fi acuzată de părtinire, fiind vorba de tatăl ei. Mai mult, era convinsă că o asemenea operă literară lipsea în literatura română, nemaexistând alte descrieri de asemenea proporții ale perioadei 1944-1949.

Trebuie spus că la maturitate, când era deja profesoară în America, își arăta recunoștința pentru marea dragoste insuflată de părinți pentru țară și pentru cultură.

Dinu Zarifopol, a mai avut o fiică, Ilinca Zarifopol, a cărei primă apariție scrisă (publicată de Indiana University Press) n-a avut succes în America. Sam Munson a scris destul de neprietenos despre ultima carte a ei.

Ilinca Zarifopol a emigrat în Statele Unite în 1977 (după un lobby consistent făcut de mai mulți kongresmani și senatori), unde s-a căsătorit cu Kenneth R. Johnston. Comentând cartea Ilinicăi Zarifopol, Sam Munson

dă, la rândul-i, senzația de om care nu doar conspectează corect, dar și intuiește destule lucruri interesante dincolo de textul în sine: „Filosoful-poet era, alături de alți contemporani ai săi, precum istoricul religiilor Mircea Eliade și jurnalistul-filosof Petre Țutea, un naționalist aflat în căutarea gloriei transcendente a patriei sale”.

A ajuns profesor asociat de literatură comparată la Universitatea din Bloomington, dar din păcate a murit de cancer în 2005.

Conacul din Cârliști este o clădire impunătoare care înfruntă tăcută vremurile, un impozant monument istoric, care în zilele ei bune arăta ca o adevărată reședință boierească. A fost construit în jurul anului 1850, conservând până astăzi elemente cu valoare arhitecturală: scări interioare, firide, coloane, terase. Fostul conac al familiei regretatului autor, a fost confiscat de către autoritățile comuniste, dar a fost recent retrocedat fiicelor sale, Christina și Ilinca Zarifopol, care au donat-o apoi comunității locale, astfel încât copiii să continue să învețe acolo, în Școala de arte și meserii „Dinu Zarifopol”.

Bibliografie:

- Observator cultural, iunie 2000, nr. 15: „93 de scrisori inedite ale lui Eminescu, recuperate după 111 ani. Povestea unei restituiri” Dialog Christina Zarifopol-Illias (Fiica lui Dinu Zarifopol) - Ion Bogdan Lefter;
- deferlari.ro/2012/10/ „Trecător prin județ (8): Conacul Zarifopol din Cârliști”;
- crispedia.ro/Dinu_Zarifopol/;
- memoria.ro „Sadoveanu în ultimul an de viață - Neverosimila vacanță” - Mihail Constantineanu;
- Formula AS, anul 2000; nr. 421 - Cultura - Adriana Bittel;
- Iulian Boldea, *Scriitori români contemporani*. Ed. Ardealul, 2002;
- Convorbiri literare, *Veronica Micle era bunică* (documente și corespondență inedite), Elena Vulcănescu;
- Observator cultural *Bloomington, Indiana: o activă ambasadă românească*. Interviu cu Christina Zarifopol-Illias, autor: Raluca Alexandrescu;
- Ziarul de duminică, 3 iunie 2009, *Cioran tot nu se potolește*, autor: Dan Silviu Boerescu.

Festivalul Național de Poezie Emil Botta, Ediția a II-a Adjud 18-19 Mai 2013

În zilele de 18-19 mai 2013, Casa de Cultură „Tudor Vornicu” Adjud, organizează ediția a II-a a Festivalului Național de Poezie „Emil Botta”. Scopul Festivalului și al Concursului este promovarea valorilor culturale autentice și perene și descoperirea și promovarea tinerilor creatori de poezie.

Regulament

1. La concurs pot participa autori care nu au depășit vârsta de 30 de ani, nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor, nu au debutat editorial.
2. Sunt acceptate minim 5 și maxim 10 poezii, în 5 exemplare, la un rând, font Times New Roman, dimensiuni 12, obligatoriu diacritice.
3. Lucrările dactilografiate în 2 (două) exemplare și pe suport CD sau DVD vor fi trimise pe adresa Casa de Cultură „Tudor Vornicu” - Municipiul Adjud, strada Libertății, nr. 7, cod poștal 625100, cu mențiunea pentru Festivalul de Poezie „Emil Botta”.
4. Lucrările se trimit până la data de 1 mai 2013. Ele vor purta în loc de semnătură un motto ales de autor. În coletul poștal va fi introdus un plic închis (având același motto), care va conține un curriculum vitae al autorului. Se va specifica: - numele și prenumele autorului; - motto-ul pus pe plicul mic și grupajul de poezii; - locul și data nașterii; - studii; - activitate literară; - adresa completă; - numărul de telefon.
5. Lucrările nu se returnează, ele urmând a intra în patrimoniul Concursului „Emil Botta”.
6. Laureții vor fi anunțați până la data de 12 mai 2013, pentru a fi prezenți la festivitatea de premiere, care va avea loc la Casa de Cultură „Tudor Vornicu” Adjud.
7. Juriul concursului va fi alcătuit de scriitori, membri ai Uniunii Scriitorilor din România.
8. Juriul va acorda următoarelor premii: - Premiul I - 500 lei; - Premiul II - 300 lei; - Premiul III - 200 lei. Juriul își va rezerva dreptul de a redistribui anumite premii. Vor fi acordate, în funcție de posibilități, premii ale unor reviste literare.
9. Organizatorii vor asigura cazarea, transportul și masa (diurna) invitaților. Relații suplimentare: tel: 0744891319 - prof. Catană Ion; tel: 0723719439 - prof. Spirescu Paul

Director, Prof. Ion Catană

Ștefan Radu MUȘAT

Elector la porțile pământului

vara ploile sunt scurte
politicienii își aranjează anotimpul în decor de toamnă
în prelungiri noi cu noi pentru noi
oamenii și-au scos amintirile în stradă pe un petic
din libertatea
citesc despre coada civilizată
de ziua națională la fasolea cu costiță
servită din blidele armatei privatizate
pătrund în amorțirea lor pășesc deasupra tinereții lor
într-o ramă de scoici culese de pe plajă în primul concediu
organizat de comitetul oamenilor muncii din întreprindere
conturul femeii dezolate cu pieptul înțepat de-o insignă
cu soarele negru
îi lipsește esențialul
fotograful s-a străduit să-i retușeze zâmbetul
grija omului pentru om
tinereța ei la vedere pe taraba încropită din noile
ziare color abandonate de călătorii din tramvai
tinereța lui pierdută printre sloganuri
argumente roșu dobândite în lumina zilei
chipul negustorului de amintiri brăzdat din prima clipă
a restructurării e prea târziu pentru a diseca altă utopie
care seamănă cu exploatarea
picioarele firave ce-au străbătut obstacole
promisiuni deșarte
s-au apropiat atât de mult de porțile pământului ...

**

vântul flutură paginile deasupra
trecutului expus la vânzare...

Intensitate

răsplătim un necuprins fără regrete
în nopți purificate cu adâncul din noi
sclipiri de stele în ochii tăi
îndepărtează durerea înstrăinării
măinile mi se rotesc în sensul timpului
căutând cu disperare veșnicia la colțul gurii tale
și întregesc vigoarea jurământului
cu o șoaptă stinsă
unghiile mi se înfig în carnea ta până la sânge
de teamă să nu pierd intensitatea nemuririi
îmbrățișarea umbrelor noastre
un iad de patimi în piepturi despicate
urcăm și alunecăm împreună în lumina
de la capătul visului ne ancorăm gândurile
de pământ de anotimpuri înșirate între noi
din care reconstituim copilăria pe o fâșie de răsărit
nevoia de curat pentru două suflete regăsite
firave picături de cer
atinse doar de clipe

Tania NICOLESCU

GÂNDUL

Sfios, un gând născut în zori, coboară
Pe aripa-i ca fulgul de ușoară,
M-așteaptă, mă privește într-o doară
Șoptind complice, n-ar fi-ntâia oară:
Hai, vino-afară!

Mă duce hăt, înspre-o nemărginire-
Din câte sunt, întinsă peste fire,
Ce a ascuns în ea marea-mi iubire,
A Domnului, de suflet, hăruire
Și-a mea-mplinire.

Am răătăcit pe căile albastre,
Prin colțuri tănuite-n colț de astre,
Printre palate din onix, prin castre-

Doar inimi sfărâmate, reci, sihastru-
Crunte dezastre.

Deodată, printre falduri de nirvană
Opri gondola Lunii, într-o dană;
Un gondolier, cu o privire vană
Ne cerceta adânc și cu dojană
În vechea rană.

Iubirea vitregită și durută
De un necine cu fiirea slută-
Din cupă ce-i dădu să bea cucută,
Voia să cânte iar din alăută,
Dar... este mută.

FLORIDE LUMINĂ

E gheață la geamuri și ninge întruna,
E gheață și-n sufletu-mi trist, dezbrăcat,
Se-aude un țurțur trosnind la un cat,
Tânjesec după soare, sunt tristă de una.

Cum ninge decembrie, -mi aduce aminte,
El anii-și adună dar tânăr e încă
Pe când moartea-n sufletu-mi sapă, adâncă,
O rană mai veche, o rană cuminte,

Privesc flăcăruia ce moare cu-ncetul
Pe-un pat de cenușă trecând spre răcire,
Apare-ntre noi neuitată-amintire-
E-un chip ce dispare lăsându-mi regretul.

E tristă-ncăperea, e rece căminul,
Un șuier se-aude, un șarpe e, oare?
Ba nu, este vântul, el suflă-n amnare
Ce-mi spune? „Al vieții aproape-i declinul!”

Ascult cu-mpăcare părerea-i nebună,
De ce aș mai fi, dacă tu ești departe?
La ce bun trăirea? Pleca-voi spre moarte.
Pe-un fond de-agonie, o harpă înstrună.

Când Ceru-și deschide-va porțile-albastre,
M-așteaptă, iubite, cu flori de lumină,
Vom sta împreună la Cina Divină
Cu-arhangheli la masă, sub ploaia de astre.

Pieter Bruegel cel Bătrân
- Procesiunea la Calvary

Ionuț CARAGEA
(Canada)

Ultima carte despre întuneric, întâia carte despre lumină?

Volumul *Ultima carte despre întuneric*, publicat, în 2012, de editura Ortoepia din Deva, este semnat de **Bianca Dan**, o autoare care folosește un ton dur, percutant. Ovidiu Vasilescu menționează, în generoasa prefață, că a citit această carte cu aceeași religiozitate cu care i-a citit pe Georg Trakl și Edgar Allan Poe.

Nota introductivă a autoarei o găsim, oarecum, nefolositoare („Și întunericul din noi visează”, pag. 11), un poet nefiind obligat să-și explice intențiile și nici să deconspire tainele creației sale. Poezia vorbește de la sine, nu este problema poetului cine reușește sau nu să înțeleagă mesajul liric.

Încă de la începutul volumului suntem martorii unui jurnal personal cu tristeți și angoase provocate de lipsa unui personaj despre care autoarea spune, fără a practica lamentația: „aș bea o-travă / doar să te văd că respiri” (pag. 13). Ostentativ, folosind bisturiul talentului său („poezia se simte ca lama unui bisturiu pe corzile vocale”, pag. 59), aceasta taie cu poftă din carnea vie a întunericului și extrage otrava unor versuri care par, uneori, cinematografice. Un pic de hor-

ror, un pic de Frankenstein (pag. 24), un pic de răzbunare și sadism într-un univers poetic ca o „orgie apocaliptică din care se vor naște tsunami” (pag. 79). Autoarea spune clar: „am vrut să scriu ceva hard / dar mi s-au aburit ochelarii /... / unica tortură pe care mi-o permit ești tu” (pag. 26). O dedublare întunecată a personalității cu scopul de a tortura realitatea și, în același timp, de a suporta tortura realității, acceptând consecințele nefaste ale unor fapte și alegeri care dor, dar care nu subjugă. Se transformă pur și simplu în artă.

Ce îi lipsește Biancăi Dan, dacă am vrea să ne inspirăm pozitiv din versurile sale? Poate explozia dragostei, acea trambulină de la întuneric la strălucire, de la agonie la extaz, de la păcate originare (pag. 78) la mântuire. În expozeul ei despre întuneric, autoarea pare a fi descumpănită de „arta privitului în gol” (pag. 34), unde „iubirea e rezultatul incert al unei posibile ecuații”, nimic mai mult. Nu se întrevede speranța, până și înținerii, la care ar trebui să se roage, sunt doar „cai de povară” (pag. 35). Însă poezia, chiar și în acest stadiu pesimist, obsesiv, are rolul ei. Face din suferință și despărțire niște stări (concepte) mai tolerabile. „Închipuie-ți o lume în care nu se scriu poezii” (pag. 36), ne avertizează poeta care subzistă ca o „cenușă în urna îmbrățișării”, din pricina unui personaj pe care nu-l mai iubește (pag. 38), ea iubind doar „psihoza care îmbracă diverse forme” (pag. 41), „asistând la funeraliile propriilor cuvinte” (pag. 44).

Și ce mai rămâne dintr-o ființă răvășită de amintirea iubirii, după „singurul deșert pe care-l tra-

versează spre Mecca”? (pag. 50). Doar o „fată de paie” (pag. 56), mama ei culegându-i „toate frunzele din păr, tot ce-a rămas după furtună”. Poeta se întoarce în inima mamei sale, „ca-ntr-un lan de porumb din care au zburat toate păsările”. Frumoasă și sensibilă întoarcerea la copilărie și valorile familiale, chiar dacă iubirea a lăsat un gol „ca un ecou în groapa Marianelor” (pag. 89) sau „ca un sarcofag în care viețuiește noaptea” (pag. 68), un sarcofag plin de „unelte de scris” (pag. 73).

Nici moartea nu lipsește din acest volum, îmbrăcând diferite nuanțe și personificări, definițiile despre ea având, deseori, valori aforistice. Este invitată la un „blind-date”, fiind „jumătatea mea” (pag. 19). Este „un interludiu universal / o pistă de unde ne luăm zborul / involuntar” (pag. 37) sau „o mixtură ieftină pe care o bei / atunci când vrei să te vindeci de dragoste” (pag. 63). „Are un limbaj bifurcat” (pag. 81), devine „o rutină” (pag. 92) sau „o incizie / făcută pe întuneric de un călugăr orb” (pag. 42) și „mă ajută să trec strada / într-un desen animat pentru oameni de paie” (pag. 74). O moarte

care, chiar dacă „mă acuză de plagiat” (pag. 75), „o exersezi de zi” (pag. 96) ca pe un „fluviu risipit în albia trupului” (pag. 103).

La sfârșitul volumului, autoarea grupează 15 poeme în proză despre întuneric, mai ample, mai meditative, amintindu-ne de pesimismul lui Cioran și Nietzsche sau de cugetările Anei Blandiana. „Privesc”, „sunt” și „ești” sunt epicentrele cutremurului sentimental din primele trei poeme, cutremur care o transformă pe poetă într-un profund filozof, fenomen rar întâlnit în lirica feminină contemporană, unde se mizează mai mult pe natură și eros. Chiar dacă femeia care iubește „suferă de un deficit de atenție, care se manifestă atunci când plouă prea încet sau ori de câte ori vibrațiile tale ajung să-mi dărâme pereții”, chiar dacă „a îmbătrânit și dragostea, uitată în coșul cu rufe murdare” (pag. 109), poeta nu suferă de același trist tratament din partea celor care prețuiesc cu adevărat arta și valorile umane. Entuziasmul lui Ovidiu Vasilescu din prefață și îndemnul lui „Ionuț Copil” din postfață sunt pe deplin justificate: „Scrie Bianca Dan, scrie, că scrii bine.”

Pieter Bruegel cel Bătrân - Ospăț de nuntă

Mariana OCNĂRESCU (Canada)

Iubiți cititori, ai minunatei reviste *CONSTELAȚII DIAMANTINE*, v-o readuc pe meleaguri și sub priviri pe poeta MIRUNA OCNĂRESCU, pseudonim pe care îl preferă cu drag în amintirea bunicii sale. De fapt - Mariana Gheorghe s-a născut pe 14 februarie 1963, în Drăgănești-Olt, județul Olt. În băutura casei oltenesti, adăpostită sub nukul bătrân de arșița verilor, oltencuța cu ochii mirați ca Luna, visa încă din copilărie să scrie scenariile lumii. Dar visul ei a rămas pentru mulți ani doar pe imacularea sufletului. A absolvit Liceul de matematică-fizică Ion Minulescu din Slatina, mai apoi facultatea de Electronică și Telecomunicații din București și Facultatea de Marketing din Brașov. După 11 ani petrecuți în orașul Sinaia, unde profesează pentru scurt timp la Liceul din oraș, apoi ca inginer hardist la MEFIN Sinaia, lasă vântul să cioplească pe mai departe visele ei în piatra Carpaților, își umple desaga sufletului cu tot ce-i era mai drag și pornește în lunga, dar germinativă pribegie. Se stabilește în Canada, la Vancouver. Acolo trăiește și-și desăvârșește profesia de inginer electronist și tot acolo se înfiripă poetic, publicând în revistele *Candela*, *Destine literare*, *Tânărul scriitor*, *Ecoul*, *Noul Orfeu*, *Visul*, *Observatorul*, dar și în Germania, în revista *AGERO*, și în România, în *Oglinda literară* de la Focșani.

Într-o zi, care începuse «fără de păcat», alege cu dragoste firul din care își urzește primul volum de versuri, *Cămașa Sufletului*, sub aripa protectoare a cuplului Carolina Ilica - Dumitru M. Ion, care a ales s-o tipărească și s-o gireze cu autoritatea sa internațională, pentru că le-a plăcut inocența și limpezimea emoției, muzica rimelor, trupul fluid al

silabelor, potrivirea lor care face vizibil sufletul, sufletul de la marginea pământului, preocupat să-și croiască o cămașă pe măsură, așa cum se cade de la un timp încolo, când trecutul devine prezent și începe să semene tot mai mult cu viitorul: *Nu mai am timp să-mpart lumea/ Între bine și rău sau mai rău./ Așa că aștept să se ridice perdeaua./ Să-mi facă un semn Dumnezeu./ Nu mai am timp să-ntemeiez colonii/ De calvar, de extaz, de sublim./ Astfel că-nvăț de la îngeri-copii/ Limba în care iubim și murim.* (Nu mai am timp)

Iată cum o respiră, cutremurată, o bună mânăitoare a versului, o poetă din Montreal: „Parcurg cartea Mariane Gheorghe suspendată între cer și pământ. Nu mai știu unde mă aflu: în realitate, în vis? Între malul Durerii și malul Bucuriei nu e o prăpastie. Poeta îmbracă Durerea în haine frumoase ca să doară mai puțin. Stau și mă întreb: e o creștină sau o panteistă? Dumnezeu, Împăratul Roșu, Îngerii, Timpul, sentimentele, simțurile care gustă anotimpurile, ziua, noaptea, toate aceste personaje vin la masa autoarei și se îmbulzesc să-i scrie în imagini cartea.” (Livia Nemțeanu)

Și eu, tot bătuit de doruri prin emigrație, v-o aduc acasă pe poeta MIRUNA OCNĂRESCU, doar parțial, doar prin dorurile ei topite în minunatele poeme. Atât! Fiindcă dacă v-ar fi fost chiar așa de dragă, n-ați fi lăsat-o să plece în exilul atât de sălbatic, dar atât de propice înălțării sufletelor poezilor rătăcitori... Lectură plăcută!

George Filip

Candela mamei

Cât de frumoasă ai fost mamă!
Și primăvara ține minte,
Șoptește plopilor - în taină
S-adie-aducerile-aminte.

Șuvița orelor uitate
Mă poleiește peste frunte,
Iar gustul merelor furate
Mușcă din vorbele-ți cărunte.

Mamă, îmi faci semn de departe
Din prispa udă-a înserării
Mă dojenești, citind din Carte,
Iar eu sorb cupa depărtării.

O cută-n bluză îți îngână
Dulci doine din copilărie
Mamă!, torci verdele din Lună,
Iar eu i-adulmec scara vie.

Îți reazemi coatele pe stele.
Zei sfioși pleacă-n Olimp.
Nici Domnul nu-mi suflă în vele,
Nici sfinții nu mai ning cu timp.

Aprind și ard candelă simple
Și dorul mi se-nchină-n tample

Miros de pâine caldă

Trimite-mi pâine caldă mamă
dospită-n ceruri, printre îngeri
Și spune-i timpului, prin vama
să nu plătească doar cu plângeri.

Ascunde mamă pe sub coajă
dojana ce-o frământă prin stele,
Că-i stau singurătății strajă
Cu versurile-mi - menestrele.

Ascunde în răvașe mamă
tot ce-a fost spus pe jumătate,
Eu doar la Paști să bag de seamă
cum arde-n lumânări uitate.

Coace-o sub țâst de lacrimi, mamă
Fii fără grijă!, Domnu-o scaldă
în ape multe, și cu caznă,
Te-aștept. Miroase-a pâine caldă.

Pieter Bruegel cel Bătrân - Jocuri de copii

Dor de primăvară

Când clinchetește-a primăvară
În clopoței și-n tămăioare,
Pe munți căruntele mioare
Îți duc tăcuta lor povară.

Pe prispă un păianjen urcă
Doar pânda-i străvezie știe
Ce soartă albă port în cărcă
Torcând pe fila de hârtie.

În vis, când Oltul meu mă scaldă,
Mijește-n apa-nvolburată
Privirea mamei - geana caldă
Și mă trezesc înfrigorată.

Lângă cărarea de sub pruni,
Pun între pietre văruite
Răsadu-acestor rugăciuni.
E primăvară,-s zile sfinte.

Nu mai plânge, tată, calul

Nu mai plânge, tată, calul
Care-așteaptă trist în poartă
Cu copita-i care iartă
C-ai iubit precum hamalul.

Și-ai strâns riduri de ocară
Ziua tot dregând uluca,
Noaptea ascunzând porunca
Pe obraz, să nu te doară.

Pune-n cui biciușca, tată,
După ușă, ca pe-o țoală,
Astăzi lacrima-mi din poală
Bătătura nu-ți mai cată.

Cumpără-ți din târg o viață
Și ascunde-o în pătul,
Fiindcă-a ta s-a rupt destul
Și-i subțire... ca o ață.

Pe-un cojoc mai dă parale
Pentru calul trist din poartă.
Cu căldura din covată,
Coama-i, Domnul să-i țesale.

Kate FOLEY
(Anglia)

versuri

Kate Foley s-a născut în Londra, însă în prezent locuiește când în Suffolk, când în Amsterdam, unde joacă teatru, conduce ateliere și este asistent editor al revistei de poezie *Versal*. Cea de-a cincea ediție completă a sa, *One Window North*, a fost publicată de editura Shoestring Press în decembrie 2012.

Cum ies cântând pâinile din cuptor

Cei ce sunt mai aproape statistic
de moarte, nu neapărat mai înțelepți,
sunt mai puțin înclinați

să găsească ideea romantică.
În schimb, știind cât de mult am evoluat,
ne uităm la știri

cu un soi de mâhnire disperată
pe care nu îndrăznim să o risipim pe noi.
Aceasta învăluită într-o coală albă.

Aceea ruptă.
În fiecare dimineață ne amintim
cum ies cântând pâinile din cuptor,

cum întotdeauna există o pasăre
ce ratează firimiturile scuturate de pe fața
de masă.

Bărbatul ce refuză să poarte haine

- în special în închisoare, unde sunt
vopsite în cazanul cu vise ale altui bărbat
și scorțoase precum giulgiurile comunale -
șade dezbrăcat și drept,
palid ca tulpina de țelină
în propria-i temniță.

Ocazional, o dată la câțiva ani,
iese pe porțile scrijelite, simțind vântul,
pe care magistrații nu i-l pot lua,
în ungherul unde sufletul său așteaptă.

Îți mulțumesc, bărbatul - unii spun
că ești nebun de legat - pentru că tu știi
că măștile pot fi complice,
pentru că inșiști
pe adevărul gol-goluț.

Ținuturi sălbatice

Pielea gâtului îi atârna asemeni lanțurilor unui vârstnic prefect de comitat.
Stoluri de păsări acoperă cerul în numele său. Vite albe tasează pământul.
Azvârlind pietre în buzunarul lor neted de piele,
se preumblă lejer până la cazanul cu apă. Cu coarnele-i groase și scurte,
ca degetele unui constructor, împunge o vită care se adapă,
își înalță capul, ne zărește, linge faldurile de pe crupa acesteia,
izbește o dată pământul cu putere și muge ca un minotaur.

Mă gândesc la toate fetele cu unghiile de la picioare ciobite, mânjite de sânge
și cu buzele lor ca perlele, cu sufletul la gură, fluturându-și mâinile
și picioarele, alergând spre ținuturi sălbatice,
neștiind
că până și caldarâmul este sălbatic.

Un copac gândește

La început, cea mai firavă rădăcină zvâcnește,
se desțelenește dintr-un petec de pământ, își înghiontește
vecina. Curând, alte rădăcini aflate adânc sub pământ
freamătă precum o mulțime aflată la un meci de fotbal,
momentul acela când îți ții respirația înaintea vreunui gol.
Pe lungul drum de la rădăcină la coroană,
un copac vorbește cu sine. Sunetul răsună puternic,
asemeni unui stup, fredonând petece de cântece
prin scorburile din scoarță, astfel că
insectele detectează sunetul,
și strălucesc de efort, cărând bulgării de zumzăit
în gură.

Copacii nu sunt niște tirani,
cunosc prea bine costul mesajelor,
însă ei construiesc pentru păsări.

Străbătând spațiul infinit dintre ele și copaci,
dragele păsări nu vor scăpa nicicând
gândurile plumbuite ale copacilor.
Nu cât există suflu și pană.

Aceste poeme sunt
traduse în cadrul
Proiectului Internațional
Poetry PRO, coordonat de
Lidia Vianu, Director al
Masteratului pentru
Traducerea Textului
Literar Contemporan -
Universitatea din
București, <http://mttlc.ro>

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTTLC

MTTLC
Masteratul pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan

Alexandru G. ȘERBAN

Condeierul neînvins

Czesław Miłosz

1911- 2004

Cunoscutul laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1980), Czesław Miłosz, s-a născut la 30 iunie 1911, în localitatea Szetejnie, regiunea Kowno (Kaunas), din teritoriile Lituaniei și Poloniei ocupate de Rusia. Renumitul jurist și diplomat, poet, prozator, eseist și istoric al literaturii, foarte bun traducător, născut în Estul Europei, s-a simțit întotdeauna european: „Nu recunosc divizarea oamenilor în răi și buni în funcție de grupa lingvistică, de rasă ori confesională de care aparțin” - scria Miłosz în *Rodzinną Europą (Europa natală)*, într-un eseu din anul 1958. În acest text, autorul se prezenta ca o persoană legată de la începutul vieții de Răsărit, dar simțindu-se European cu întreaga ființă. *Europa natală* a devenit, de la 11 ianuarie a.c., laitmotivul celor mai importante manifestări organizate în limitele **Anului Czesław Miłosz** de către UNESCO, Seimul Poloniei și Parlamentul Lituaniei, spre a marca un veac de la nașterea laureatului polonez al Premiului Nobel.

Czesław a fost primul născut al familiei Aleksander și Weronika Miłosz (născută Kunaty). Locul nașterii - Szetejnie - era averea moștenită de mamă, pământuri așezate pe apa Niewiaza, nu departe de Kiejdan, în fosta gubernie rusească Kowno, în ținutul denumit Auksztat (Țara de Sus - în lituana veche). A fost botezat în biserica Schimbării la Față din parohia Świętobrość, părinții fiind cunoscuți ca veche familie nobiliară, posedând blazonul Lubicz. Marele Ducat Lituanian, pe teritoriul căruia a crescut și a fost educat Miłosz, bazat pe multiculturalitate, dar și pe atmosfera tolerantă, a exercitat o influență decisivă asupra creației poetului, iar acesta a făcut adesea trimiteri la amintirile din copilărie (de ex. în Valea Issei - Dolina Issy). Viața liniștită în sat, dar și drumețiile nebunatice cu tatăl său au fost o neîndoioasă inspirație pentru lucrările sale. Pe deasupra evenimente istorice excepționale, cum ar fi Revoluția din octombrie (1917 - bolșevică), precum și Războiul polono-bolșevic (1919-

1920), au exercitat o uriașă influență asupra copilului aflat la frageda vârstă de 6-8 ani. În anul 1917, la 19 septembrie, s-a născut fratele său, Andrzej, viitorul regizor-documentarist, publicist și traducător.

Studiile superioare le-a început la Facultatea de Științe Umaniste, a Universității Stefan Bathory - secția polonistică, după care a continuat la Facultatea de Științe Sociale, de la aceeași universitate, spre a studia Dreptul. Și-a făcut debutul publicistic în paginile revistei universitare „Alma Mater Vilnensis”, cu poeziile „Compoziție” și „Călătoria” (Kompozycja i Podróż). Apoi a devenit membru activ al grupului poetic *Żagary* (Bețigașele - 1931: grupare poetică poloneză, născută la Vilnius, situată în limitele așa-numitei „A Doua Avangardă”; postula angajarea socială a literaturii, iar creația membrilor se definea prin radicalism de stânga, antifascism și catastrofism) și a colaborat la secția Vilnius a Radioului Polonia (n.n. - între 1922 și 1939 Vilnius a făcut parte din Cea de a II-a Republică Poloneză). A fost demis din acest post pentru că a sprijinit tendințele lituanienilor spre independență și a activat în folosul culturii bielorusă.

Agresiunea hitleristă asupra Poloniei, din 1 septembrie 1939, l-a obligat să se refugieze în Sud, iar după atacul mișelelesc al Armatei Roșii, în baza Tratatului Ribbentrop-Molotov, care a pătruns adânc în estul și sud-estul Poloniei, Miłosz a reușit să ajungă în România. Între timp Armata Roșie a ocupat Vilnius și l-a cedat Lituaniei interbelice, cu capitala la Kaunas. Păcălit de această manevră, Miłosz a revenit în localitatea natală și a obținut cetățenia lituaniană. Dar, la 14 iunie 1940, urmându-și strict planul de ocupare și desființare a Statelor baltice, Stalin a trimis 150.000 ostași, care au ocupat întreaga Lituanie, începând astfel dominația sovietică. Poetul a fost puternic zdruncinat de aceste evenimente, ceea ce s-a reflectat și în operă. A părăsit Vilniusul și s-a mutat în Varșovia ocupată de germani. Aici a lucrat ca manipulant

la Biblioteca Universității, participând, simultan, și la viața literară ilegală, sub pseudonimul Jan Syruć, reușind să publice în 1940 volumul de poezii *Versuri*. După ce Răscoala varșoviană (1 august - 2 octombrie 1944) a fost înăbușită de către ocupanții hitleriști, a reușit să plece la Cracovia, unde a rămas până la sfârșitul anului 1945.

Între 1945 și 1951 a fost un sprijinitor activ (ciudat!!) al stalinismului în Polonia ocupată și cedată URSS de către Marile Puteri. Astfel a lucrat în corpul diplomatic, fiind trimis, ca atașat cultural, în Franța și Statele Unite ale Americii. În anul 1951 a cerut azil politic în Franța și s-a adresat cunoscutului redactor al revistei „Kultura”, Jerzy Giedroyc, cu rugămintea de a-i ascunde lucrurile (cărți și caiete) până ce va obține aprobarea de azil. Se temea de răpire din partea organelor poloneze, ori de altă formă de sabotaj. La Paris a locuit o perioadă la Maisons-Laffitte, ceea ce i-a favorizat colaborarea cu revista sus-amintită, la care a contribuit și Gombrowicz. Acceptarea lui Miłosz la revista principală a emigrației poloneze a iscat un scandal imens: împotriva primirii unui fost comunist nu a protestat numai redacția revistei „Wiadomości” (Știrile) a lui Mieczysław Grydzewski, ci și Józef Czapski, care locuia la Maisons-Laffitte și care a amenințat că va rupe relațiile cu „Kultura”. De abia peste doi ani, adică în 1953, **Institutul Literar** al lui Giedroyc a editat cartea *Gândirea captivă* (*Zniewolony umysł*) adresată emigrației poloneze și având drept țel să explice și să exprime mecanismele gândirii umane în democrațiile populare. În revista „Wiadomości” apărută la Londra, Józef Mackiewicz a scris despre *Gândirea...* că este o **mare extra-pompare** a gândirii emigrației, după cum a relatat și Witold Gombrowicz. În anii următori, lucrurile s-au mai potolit, Institutul Literar a editat majoritatea operelor lui, iar Giedroyc însuși l-a propus pentru Premiul Nobel.

În 1960, Miłosz s-a mutat în Statele Unite și a predat literatura popoarelor slave la Universitatea Berkeley din California, sau la Harvard University. Aflat departe de patrie, fostul atașat cultural a scris mai ales poezie, destul de eterogenă, iar cea mai bună recunoaștere au căpătat-o poeziile sale politice, de ex. **Cel pe care l-ai nedreptățit**. În limitele R. P. Polone era în continuare tratat ca re-negat, ca trădător, fiind chiar blamat în mod oficial de Uniunea Literaților Polonezi, sau de câțiva autori: Konstanty Ildefons Gałczyński, Kazimierz Brandys, Jarosław Iwaszkiewicz și Antoni Słonimski. Până în 1980 a existat o Listă a cenzurii, care, nu numai că interzicea publicarea creațiilor sale, dar chiar și pomenirea numelui său (în situații limită era uzitată formula eufemistică autorul Salvării, ori numele nu era ascuns, de ex. în Culegerea „Poetii de limbă engleză” {Poeci języka angielskiego - 1969-1974}), unde i-au fost publicate traduceri. În fapt, cărțile lui erau publicate în ilegalitate, aduse prin contrabandă din exterior, iar pentru prea puține persoane erau accesibile în bibliotecile universitare prohibite. Nu-l îndrăgea nici o parte a Emigrației poloneze, care îi reproșa sprijinul inițial pentru transformările din Polonia și” bolșevismul”.

Anul 1978 va aduce și prima recunoaștere internațională - Premiul Literar Internațional **Neustadt**, numit și „Micul Nobel”. Cotitura se va produce doi ani mai târziu, în 1980, când a primit **Premiul Literar Nobel**, pentru întreaga creație, ceea ce a provocat și schimbarea atitudinii Puterii poloneze și a Emigrației față de marele poet și gânditor. A revenit în Polonia în 1981 și a constatat cu satisfacție că operele sale au început să fie editate în mod oficial, deși parțial cenzurate, iar o parte rămânea totuși a fi editată ilegal. Considerând emulația politică și socială născută de avansul **Solidarității**, noi, ca cititori, vom constata că opera lui Miłosz devenise deja sursă de inspirație pentru **Opoziția politică**. Tot în acel an a primit și titlul de Doctor honoris Causa din partea Universității Catolice din Lublin, promotoare fiind I. Sławińska, pe când Universitatea Jagiellonă din Cracovia a reușit același lucru abia în 1989. Din 1990 a devenit membru al Academiei de Științe a Poloniei. A fost și membru al nou înființatei Asociații a Scriitorilor Polonezi, primind legitimația cu nr. 1.

Traducerile sale au cuprins poeți de valoare universală, precum W. Shakespeare, John Milton, William Butler Yeats, Thomas Stearns Eliot, dar și cărți alese din scrierile biblice: Psalmii, Evanghelia după Marcu,

Apocalipsa Sf. Ioan. Nu au lipsit nici traduceri în limba engleză din poezii polonezi.

De abia în 1993, la 4 ani de la răsturnarea pașnică a regimului comunist, Miłosz s-a mutat definitiv înapoi în Patrie și și-a ales ca loc de ședere Cracovia, ca fiind „cel mai apropiat de Vilnius”. Acest oraș - Capitală Regală - i-a acordat în 1993 Cetățenia de onoare, recunoscându-i astfel meritele în promovarea culturii poloneze. În iunie 1996 a primit Premiul CARTEA LUNII din Cracovia, pentru lucrarea **Legendele contemporaneității**, iar peste doi ani s-a acordat Premiul Nike pentru volumul **Cățelușul de lângă drum**. Ordinul Vulturului Alb, decorație ce se acordă unor mari personalități poloneze, pentru merite deosebite în viața economică, politică ori social-culturală, i-a fost înmănat în 1994, la vârsta de 84 de ani, iar, doi ani mai târziu, Radio Polonia i-a acordat Premiul Microfonul Diamantin.

A murit la 14 august 2004, la Cracovia, și a fost înmormântat în Cripa Merituoșilor, pe Skalka, în Cracovia.

Poeziile lui Czesław Miłosz sunt intelectualiste, iar metaforele pe care le folosește sunt puternic sugestive, abstracte. Opera sa din anii '30, dinainte de al II-lea Război Mondial, este presărată cu elemente catastrofiste: în aceste poezii dominau elanul, metaforismul, ritmicitatea, viziuni apocaliptice. Alături de poetul Józef Łobodowski, Miłosz este un catastrofist care lovește în tonalitățile vizionare cu o stilizare pe vocea prorocilor vechi-testamentari, însă el se deosebește de alți creatori din Cercul **Żagary** prin rigoare clasicistă. După Război, poezia sa devine mult mai intelectualizată și ea se corelează cu ambiția de a reconstrui valorile perene ale culturii europene, ale Conștiinței, ale Credinței. De acum, Miłosz va înțelege literatura ca pe o cale de salvare după înfrângerea sentimentului de unitate a umanității, iar din anii '70 va începe dominația tematicii religioase și a celei contemplative.

Poeziile scrise pe timpul Războiului nu mai conțin atâtea patos, sunt cu mult mai puțin decorative. Poetul accentuează pe **comunicativul** poeziei, pe înțelegerea conținuturilor filozofice, intelectuale conținute într-însese. O parte din aceste poezii au fost închinare Varșoviei ocupate de hitleriști - **Orașul (Miasto), Rătăcind (Błądząc)** - în care el a petrecut cea mai mare parte a Războiului. În creația lui Miłosz concentrată în perioada 1939-1945, reușim să observăm și o îndepărtare conștientă de tematica militară, a conflictelor între națiuni, ceea ce se va consuma în poezii care vor descrie **Frumosul** obișnuit din Lume; acesta - putea să li se pară multora - niciodată nu recunoscuse Războiul. Astfel

s-a petrecut în poeziile **Cântec pastoral (Piosenka pasterska)** sau în culegerea **Lumea - poeme naive (Świat - poema naiwne)** din anul 1943.

După terminarea Războiului, Poetul va prelua o tematică profund filozofică, identificându-se mai lesne cu forma de tratat: de exemplu, în **Tratatul moral (Traktat moralny)**, inclus în volumul **Lumina zilei (Światło dzienne)**, el blamează pierderea moralității și dă indicații asupra a ceea ce ar trebui de făcut spre a schimba mentalitatea colectivă și individuală. **Tratatul poetic (Traktat poetycki)** a fost scris în anul 1957, cu scopul de a cuprinde istoria poloneză, cultura și mentalități umane din perioada **Tânără Polonie (Młoda Polska)**- 1890-1918. În volumul **Cel de al doilea spațiu (Druga przestrzeń)**, din anul 2002 și-a găsit locul **Tratatul teologic (Traktat teologiczny)**, în care Miłosz s-a străduit să rezolve problemele tainelor Credinței.

Alături de numeroasele sale poezii și poeme stau cu cinste **eseurile**, cel mai important dintre ele fiind socotit **Gândirea captivă (Zniewolony umysł)** - capodoperă filozofico-politică, parabolă literară, ce descrie relațiile apărute și manifestate în Polonia în timpul și după Cel de al Doilea Război Mondial, îndeosebi în societatea varșoviană. În patru dintre cele mai vestite capitole, socotite cea mai faimoasă probă de analiză științifică a activităților de propagandă comunistă, autorul prezintă soarta scriitorilor polonezi ai acelei perioade, raportând comportamentul, deciziile, moralitatea sau opera literară la nivelul ideilor și relațiilor transcendente, prezente în societatea poloneză în anii 1945-1956, adică în anii celui mai crud stalinism. Avem și cheia numelor sub care autorul a tănuțit adevărata identitate a eroilor: sub literele grecești se ascund personalități marcante - astfel **Alfa**, este Jerzy Andrzejewski, **Beta** este Tadeusz Borowski, **Gamma** este Jerzy Putrament, **Delta** este Konstanty Ildefons Gałczyński. Alte eseuri publicate sunt **Europa natală (Rodzinna Europa)**, menționat mai sus, **Pământul Ulro (Ziemia Ulro)**, **Grădina științelor (Ogród nauk)**, la care adăugăm romanul **Valea Issei (Dolina Issy)** și jurnalul **Anul Vânătorului (Rok myśliwego)**.

Subtitlul dat de noi la începutul lucrării de față se explică prin faptul că, după ruperea relațiilor cu Puterea comunistă din Polonia și întocmirea cererii de azil politic în Franța, Miłosz a exprimat, prin întreaga sa operă, aversiunea și critica față de Republica Populară Polonă și regimul acesteia, a blamat adesea naționalismul polonez, a criticat chiar catolicismul polonez - stabilindu-i și un apelativ ineluctabil - **Grădina întunecată**.

Czesław Miłosz (Polonia)

versuri

ARS POETICA?

Am tânjit mereu după o formă
mai cuprinzătoare,
care să nu fie de tot poezie
nici de totului tot - proză,
care mi-ar fi permis să mă înțeleg
fără să expun pe cineva,
nici autorul, nici cititorul, la chinuri de
rangul cel mai înalt.

Chiar în esența poeziei se află ceva urât:
iese din noi un lucru
despre care nu știam/
că există în noi,

prin urmare
clipim din ochi
de parc-ar fi sărit dinăuntru un tigru
și s-ar fi ivit în lumină,
bătându-se cu coada pe șolduri.

De aceea
se spune foarte corect
că poezia ne este dictată de un daimon,
deși exagerăm susținând că în mod sigur
este un înger.
Devine greu de înțeles de unde se ia
această mândrie a poeților deși
le este rușine de multe ori
că se vede cât de slabi sunt.
Care om rațional
ar dori să fie el
domeniul demonilor
care guvernează într-însul ca la ei acasă,
vorbesc în multe/
limbi
de parcă nu le-ar fi de-ajuns să-i fure gura
și mâinile
mai încearcă spre folosul lor
să-i schimbe soarta?

Fiindcă
tot ce este bolnăvicios
este astăzi apreciat

cineva ar putea gândi că eu doar glumesc
ori că am inventat încă o metodă
de a elogia Arta cu ajutorul ironiei.

Era o vreme când
se citeau numai cărți înțelepte care ajutau
la eliminarea durerii sau nefericirii. Asta
nu e totuna în nici un caz cu a arunca
o privire în miile de lucrări care provin
pur și simplu din clinicile psihiatrice.

Doar Lumea este altceva
decât ni se pare nouă
iar noi suntem altceva decât apărem
în delirurile
noastre.

De aceea
oamenii păstrează-onestitatea tăcerii,
obținând astfel respectul celor de-un sânge
și al vecinilor.

Folosul poeziei stă
în faptul că ne amintește cât de greu este
să rămânem aceeași persoană,
căci
casa noastră este deschisă, în uși nu avem
chei
iar oaspeții nevăzuți intră și ies mereu.

Ce mai povestesc eu aici poezia nu există.
Fiindcă a scrie versuri se-ntâmplă rar și
fără plăcere,
sub constrângere ineluctabilă și cu
speranța doar
că duhurile bune, nu cele rele,
ne au drept instrument
pe noi.

S-A NĂSCUT CEVA

S-a născut ceva
în acea noapte ca să ne rupă
din puterea diavolului.
Colinda.
Cineva consideră că este

ordinea normală a lucrurilor
acolo unde cei puternici triumfă iar cei slabi
pier
iar viața se termină cu moartea
demnă de stăpânirea diavolească.

Las' să nu se prefacă Creștinismul
că este favorabil Lumii
întrucât el vede într-însa păcatul poftelor
sau al Voinței universale, după cum a
numit-o marele filozof al pesimismului
Schopenhauer, care în creștinism și budism
vedea o trăsătură comună,
compătimirea pentru locatarii Pământului,
valea lacrimilor.

Cine își depune încrederea în Iisus Hristos
așteaptă
Venirea Sa și Sfârșitul Lumii,
când Cerurile primare și Primul Pământ
se vor trece
și Moarte nu va mai fi.

DARUL

O zi atât de fericită.
Ceața căzuse mai devreme, lucrasem
în grădină.
Colibrii adăstau pe flori de caprifoliu.
Pe Lume
nu era Niciun lucru pe care aș fi vrut
să-l am.
Nu știam pe nimeni
care să fi meritat să-l invidiez.
Ce se întâmplase rău
am uitat.
Nu m-am rușinat
să gândesc că eram
cine eram.
Nu simțeam
în corp nicio durere.
Îndreptându-mă
am văzut marea cerească
și corăbiile.

Elena Adriana RĂDUȚAN

Antologia a șaptea paradoxistă

Seventh International Anthology on Paradoxism, apărută în 2012, editor Florentin Smarandache, poate fi considerată un triumf al paradoxismului, locul metaforelor fiind luat de antiteze și oximoroni. Cartea cuprinde șase capitole, titlurile fiind sugesive. În cele 222 de pagini, dedicate paradoxismului, cititorul râde sau meditează, cugetul său stând mereu sub semnul unei anume filozofii.

Capitol I - „*Despre paradoxism*” - aduce în atenția cititorului un fermecător și expresiv fragment de dialog între Florentin Smarandache și Tudor Păroiu, privind „*Filozofia modernă și paradoxismul*”, „*Neutrosopia ca reflectare a realității neconvenționale*”. Plăcerea de a descoperi frumusețea dialogului revine lectorului, dator să descopere sensuri noi și simultan paradoxul. Tot în primul capitol aflăm o interesantă cronică a celei de-a șasea ediții a *Antologiei paradoxiste*, semnată de Marinela Preoteasa, de unde reținem următoarea idee: „*Sixth International Anthology on paradoxism* este o culegere ușor de citit, care aduce logica răbdării și răstălmăcirii zicalilor, paradoxurilor vechi și noi, în limba română și alte limbi,

ca pe un instrument de supraviețuire în fața cinismului de criză și a dorinței de putere a omului de rând, școlit sau neșcolit”...

În articolul semnat de Eugen Evu „*Despre paradoxism și neutrosopie*”, autorul face o adevărată apologie a sinelui: „*Sinele este considerat de gnostici și de creștinism a fi Hristosul, adică al doilea om Adamic, primordial, omul unificat prin cunoaștere - revelatorie*”.

„*Paradoxul este o caracteristică a scrierilor gnostice*”, scrie marele filosof elvețian Carl Gustav Jung - „*Imaginea omului și imaginea lui Dumnezeu*”.

O notă pitorească a celui dintr-un capitol este dată de autoarea Doina Drăguș, care, prin articolul „*Plecarea în literatură*”, urmărește să aducă în fața cititorului numele scriitorului Janet Nică și noua sa apariție editorială „*Baladă cu miorițe*”.

Impresionant și de tot frumos este finalul poemului, când eroul își liniștește „miorițele”: „*Și, de-o fi și-o fi să fie/ să ajung nemuritor,/ vă promit cu bucurie/ voi veni la voi să... mor!*”

Capitolul II - „*Paradoxismul pe mapamond*” - cuprinde nume de scriitori de pretutindeni: Pablo Neruda (Chile), B. Hutchenreuther (Germania), Morel Abramovici (Israel), B. Venkateswara Rao (India); George Anca, Marian Apostol, Adrian Botez, Gheorghe Burdușel, Eugen Evu, Sergiu Găbureac, Dumitru Hurubă, Liviu-Florin Jianu, Ion Marinescu-Puiu, Mircea Monu, Doru Moșoc, Janet Nică, Gheorghe Niculescu, Octavian Paler, Tudor Păroiu, Ion Pătrașcu, Marinela Preoteasa, Andrei Radu, Puiu Răducan, Adriana Stoenescu, Ion Urda (România) și nu în ultimul rând: Tom Deiker, Greg Hall, W. Meyer, Kyle Reveral,

Mary Ellen Walsh, Eric Pierzchala, Florentin Smarandache, Peter Specker-Twixt (SUA).

Dintre articolele publicate în acest capitol, m-am oprit la memorabilele cugetări ale lui Octavian Paler din „*Paradoxul vremurilor noastre*”: „*Paradoxul vremurilor noastre în istorie este că avem clădiri mai mari, dar suflete mai mici; autostrăzi mai largi, dar minți mai înguste. Cheltuim mai mult, dar avem mai puțin; cumpărăm mai mult, dar ne bucurăm mai puțin. Avem case mai mari, dar familii mai mici, avem mai multe accesorii, dar mai puțin timp; avem mai multe funcții, dar mai puțină minte, mai multe cunoștințe, dar mai puțină judecată; mai mulți experți și totuși mai multe probleme, mai multă medicină dar mai puțină sănătate*”.

Fireasca exprimare paradoxistă a lui Octavian Paler, destul de cunoscută cititorilor, ne-ar sugera că năduful trece, dar povestea lungă abia a început. O radicală înfrângere a spiritului nu reușește să ne izoleze estetic, o suplă relativitate, aparentă și totuși profundă, rotește concentric omenirea. Retras într-o solitudine a cuvintelor, filozoful Paler poetizează și depoetizează cuvintele, menite a sugera firescul și nefirescul lucrurilor, sărăcia și opulența, cauza și efectul, entuziasmul și plictiseala unei lumi anonaste, în care fastul, gustul barbar recidivează, instalându-se cu dimensiuni proprii.

Capitolul III - „*Ziceri paradoxiste*” - demonstrează filozofia paradoxului, în varii situații. Replicile cu tâlc ale matematicianului Grigore Moisil uimesc prin franchețe și spontaneitate, iar restul zicerilor paradoxiste regăsite în acest capitol vizează sinceritatea și minciuna, modestia

și aroganța, politețea și vulgaritatea, inocența și culpabilitatea.

Oamenii cu bani sunt de două feluri: apărați de poliție ori căutați de poliție. Sărăcia nu se vindecă. A dovedit-o medicina fără plată. Nu poți îngeunchea un popor deprins să se târâie.

Capitolul IV - „*Folclor paradoxist*” - demonstrează încă o dată, dacă mai era cazul, că folclorul vechi sau nou eliberează pământeanul de constrângeri verbale, care recurge la exprimarea liberă, inversează roluri și stornicește idei cu rezonanțe de sens, la nivelul categoriilor formale ale limbajului.

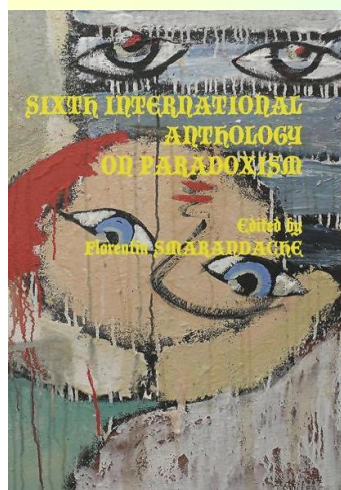
Acest filon masiv al creației spirituale de pretutindeni este conturat în capitolul amintit, atât verbal, cât și grafic, cu scopul vădit de a atrage atenția asupra imperfecțiunilor lumesti de tot felul, smulgând zâmbete de circumstanță.

„*Paradoxurile vieții*”, adică, al V-lea capitol, începe cu un motto sugestiv: „*Paradoxurile de azi sunt prejudecățile de mâine*”... Marcel Proust

Contrastele scot în evidență inadvertențele, de un cert interes social: *Carnea de pui este mai ieftină decât ciupercile; Nucile noastre mai scumpe decât nuca de cocos; Laptele simplu mai scump decât laptele bătut; Portocalele mai ieftine decât merele; Cărțile sunt mai ieftine decât revistele; Biscuiții fără ciocolată sunt mai scumpi decât ciocolata.*

În sfârșit, ultimul capitol - „*Imagini paradoxiste*” - pune în lumină situații paradoxale, care uimesc prin ineditul lor.

Florentin Smarandache recurge la ipostaze complexe ale acestui gen literar, delectând lectorul cu entuziasmul candid al paradoxismului.

Constelații epigramatice

Eugen DEUTSCH (n. 26.04.1933)

Născut la Iași, unde a absolvit Liceul de Băieți nr.1 și Fac. de Electrotehnică, la Inst. Politehnic. A lucrat ca inginer în proiectare, la Iași. Este verficator autorizat de MLPAT pentru instalații electrice (1996).

Membru fondator al Academiei Libere „Păstorel”, din Iași și al Uniunii Epigramiștilor din România, fondatorul revistei de autor „Oglinda Zâmbetelor Nonconformiste” (3 numere) și al revistei trimestriale de autor dedicată umorului liric „Codul lui Eugen”, redactor-șef al revistei „Booklook!”. Semnează și cu pseudonimele: Cy-rano, Ene Gh. Duțescu. A publicat un volum de micro poeme în stil hai-ku, traduceri din și în limba franceză și volumele epigramatice de autor: *Par...rodii* (poezie satirică, 2000), *Cronici (ce nu) par anormale* (poezie satirică, 2000), *Magia numerelor* (sonete și rondeluri satirice, 2001), *Vânătorul de răs* (epigrame, 2001), *Epigrame cu programe* (2002), *Flori de stil...ou* (fantezii lirico-umoristice, 2002), *Siluate literare cu-acrostihuri și cu sare* („portrete” de epigramiști contemporani, 2002), *Televiziunea my love* (versuri satirice, 2003), *Halebarde* (microantologie bilingvă, 2004), *Uni...versuri paralele inegale* (versuri satirice, 2005), *Abece(n)dar epigramatic* (2007), *Codurile lui Eugen* (versuri umoristice, satirice, fanteziste și - mai mult sau mai puțin - lirice, 2010), *Codul epigramelor* (2010), *Seducătorul de muze* (sonete, 2011). A publicat în colaborare, volumele: *La trântă cu Hercule* (cu Nicomah; sonete satirice, 2004), *Vorbe despre vorbe* (cu Mihai Cosma și Constantin Iurașcu-Tataia; definiții epigramatice, 2006). Inclus în peste 40 de volume colective de epigramă.

Mea culpa

Strângând cu grijă filă după filă
Îmi pregătesc, de la-nceput și scuza:
De-apare câte-o poantă mai facilă
M-a înșelat cu vreun confrate muza!

Ordonanțe ministeriale

Priviți prin prisma marilor speranțe
Miniștrii nu pot fi aplaudați
Căci guvernarea lor prin ordonanțe
E o dovadă-a lipsei de gradați!

Autoprezentarea Reformei

(după G. Topîrceanu)
În lumea noastră, cam ciudată,
Eu sunt un paradox, o știu:
Sunt tot ce n-am fost niciodată,
Nimic din ce era să fiu.

Epigrama

O rachetă către soare
Cu trei trepte purtătoare
Și în vârf cu o ogivă
... Explozivă!

Progres indiscutabil

După un efort intens
Îndoiala ni se curmă:
Noi am progresat imens
La... rămânerea în urmă!

Dilemă

(a-propos de legea „restitutio in integrum”)
E o dilemă pentru noi
Și-alternativa cere-un vot:
Ei vor să dea'napoi chiar tot
Sau vor să dea... tot înapoi?!

Aliniere

De-acum am rupt-o cu păcatul:
La fete-am renunțat, la toate,
Căci am și eu cum are statul
Buget de austeritate.

Efect răsunător

Nu cred că faptul este nou
Și totuși are importanță:
O știre poate-avea ecou
Dar zvonul are rezonanță!

Caragiale e cu noi

„La noi să trăiești... o plăcere
Va fi!”, v-o spun mulți cu fervoare;
Dar până atunci vi se cere
S-aveți... puținică răbdare!

Unei șahiste

Nu fă din sportu-acesta drame,
Șahista mea cu tenul... mat;
Deci nu fugi de-un schimb de dame
Și nu te-nfricoșa de... pat!

Jocuri de bancă

Vreo câțiva bravi depunători,
Jucând doar cartea bunăstării,
Au transferat ceva valori
Și către banca... acuzării!

Roata auto

Una groasă dar cam scundă
Ce-nvârtindu-se alene
După ce se dă rotundă
Se mai umflă și în pene.

Medicină nonconformistă

Ia mai dă-le-ncolo de rețete,
Inima necazuri dacă-ți face;
Mai curând curtează niște fete
Că-s... stimulative cardiace!

Tranziția (definiție)

Traietorie ciudată,
Ce-o parcurgem, vrând-nevrând,
De la „ce a fost odată”
Spre „ce-o fi... o fi”... dar când?

Ulițele

Dând, lângă drum,
Ocol ogrăzii,
Sunt, oarecum,
Copii ai străzii.

Fata

Eroina minunată
Dintr-un basm duios și cult
Ce-aș dori să-l mai ascult
Chiar de-i cu... „A fost odată!”

Corupția

Virus ce-i mereu prezent
(Dar în medii adecvate):
Nu admite tratament
Însă dă imunitate!

Vicarul

Când este atestat
Ne-arată, cu efect,
Că e un subiect
Legat de predicat.

Celibatarul

Zice fără vanitate,
Și eu, cert, îl înțeleg:
„M-am lipsit de-o jumătate
Spre-a rămâne om întreg!”

Cerință logică

Nu vreau politică de struț
Deci spun acuma, dârz, decis:
Vreau adevărul gol goluț
Și la alegeri pentru Miss!

Viitorul

Făt-Frumosul ce se-alintă
Că-i aproape și-ar fi mare,
Dar, de fapt, e doar o țință
...mișcătoare.

Medicul

E cel ce manevrează acul
Și pe bolnavi îi urmărește
Pân' ce natura-i lecuiește,
Sau până ce-i „termină”... leacul!

Paradox

Când văd vreun personaj isteț,
Mă-ntreb: „Cum de se-ntâmplă oare,
Că, lângă oameni de valoare,
Sunt unii care au doar preț?”

Epitaful unui militarist

Când pentru cel ce-aicea zace
Războiu-a fost un țel sublim,
Cum am putea să-l pomenim
Prin „odihnească în pace”?!

Constelații epigramatice

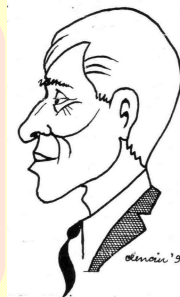
Mihai DANIELESCU (04.03.1933)

Născut la Meleșeni, raionul Orhei, Republica Moldova; s-a stabilit în România în anul 1944. A absolvit Școala Medie Tehnică Metalurgică din Ploiești (1952) și a lucrat ca tehnician proiectant la Institutul de Proiectări în Construcții Civile Ploiești, în prezent fiind pensionar.

A fost membru al Clubului Umoriștilor Prahoveni „Ion Ionescu Quintus”, din Ploiești, retras din activitate în anul 1995. Este membru al Uniunii Epigramiștilor din România (1996). Membru AGIR, membru fondator al Cercului Epigramiștilor Ingineri ING-EPIGRAMA, din cadrul AGIR.

Epigramist, apare în publicații de gen, fiind uneori premiat. Caricaturist, participant la saloane interne și internaționale, primind 13 premii, lucrările sale fiind prezente în colecții din peste 40 de țări. Peste 35 de cărți, îndeosebi volume de epigrame, au coperti și/sau ilustrații realizate de acest talentat desenator.

Apariții editoriale: *Călcâiul lui Ahile* (epigrame, 1997), *Cuiul lui Pepelea* (epigrame, 2001), *Apă distilată* (epigrame, cronici rimate, 2004). Inclus în circa 60 de volume colective de epigramă.

Epigrama (1)

Epigrama, după mine,
E un hap, un antidot,
Plin cu miere de albine,
Ce-l înghiți cu ac cu tot.

După 20 de ani

Puișor, piscoi, scumpete,
Cocoloș, puicuță, mamă,
Îi zicea, ca s-o desfete,
Că uitase cum o cheamă.

Părinți iubitori

Pentru că au de-acum servicii
Ei s-au gândit la cei doi fii
Că i-ar lua de la bunici
Să-i dea la casa de copii!

Epigrama (2)

Epigrama este briza
Ce te mângâie la față,
Ca să ai apoi surpriza,
În final, că te îngheață.

Conserve de toamnă

Toți avem sarcini precise:
Soacra face acritură,
Soața, gemul de caise,
Iar eu, le leg la gură.

Unui academician

E membru în Academie
Și este-acuma Cineva,
Că are vârstă și chelie
Și parcă a și scris ceva.

Madrigalul

Laudă de circumstanță,
Într-o formă lapidară,
Exprimând cu eleganță
O minciună literară.

Mirele și mireasa

Atunci la cununia lor
Mirele stătea tăcut,
Că se gândea la viitor;
Iar mireasa, la trecut.

Tot înainte

Se-nfoia ca un păun
Și era total transpus
Că se-afla pe drumul bun...
Dar mergea în sens opus.

Fostului meu șef

Și azi, când mă-ntâlnesc cu el,
M-aplec cu stimă idolatră,
Că i-am rămas total fidel...
Și poate voi găsi o piatră.

Ecologică

Două zile-am stat la mare
Și sunt negru – dracul gol,
C-am avut nisip și soare
Și o pată de petrol.

Pompierii

Casa când mi s-a aprins,
Am sunat urgent mașina;
Focul, totuși, nu l-au stins,
Însă, mi-au udat grădina.

Ședința cu șeful

Ne-a convocat să ne consulte
Și-au fost păreri și contra, multe;
Dar unu-avu curaj să spună:
A șefului e cea mai bună!

Sora medicală

Bolnav de splină și de gută,
Îmi așteptam ceasul fatal;
Noroc c-o soră pricepută,
Care mă scoase din spital.

Pace sau război?

Nu-mi convine și nu-mi place
Ce-i aicea pe la noi:
După rafturi, zici că-i pace,
După prețuri, e război.

Diplomatul

Deși are doctoratul,
Ceva tot îl mai apasă:
Și-ar dori certificatul,
Pentru șapte ani de-acasă.

Recunoștința pacientului

Pentru cât l-a sfătuit,
L-a-ngrijit și l-a tratat,
Tare i-ar fi mulțumit,
Însă n-a mai apucat.

Adevărul și minciuna

Adevărul și minciuna,
Se atestă că sunt frați,
Iar părinți, întotdeauna,
I-au avut pe avocați.

Vrei să fii miliardar?

Un miliard luat acum
E colosal, e o avere,
Că pot să-mi cumpăr un costum
Și-mi mai rămâne și de-o bere.

La pediatru

După ce-a fost consultată
Nu se lasă înfășată
Și tot strigă mititica:
„Să se-mbrace-ntâi mămica”.

Actualitatea la sate

La nenea Iancu-n Haimanale,
Sunt multe lucruri actuale:
Construcții, pod și o potecă,
De la bufet la discotecă.

Medicamente

O să propun, ca noutate,
Să dea medicamente-n rate,
Că poate pot să-i păcălesc:
Să nu apuc să le plătesc.

Concurs de angajare

Comisia de ingineri
Venită de la minister
A stat întreaga zi de ieri
Să angajeze-un gunoier.

Ultima plăcere

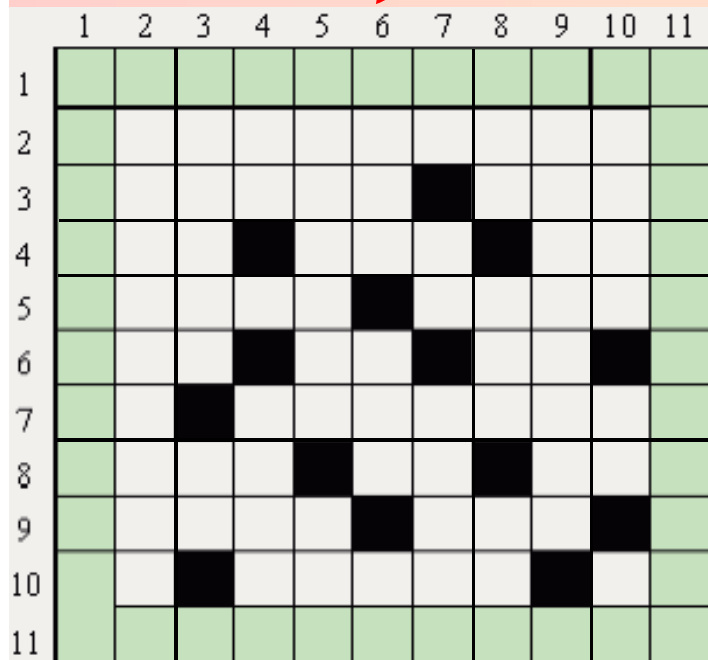
De când aceste cartiere,
Cu blocuri, lifturi și cu scări,
S-a dus și ultima plăcere:
Să mă întorc pe trei cărări.

Nelu UASILE

Constelații rebusiste

(fantezie)

ORIZONTAL: 1) ... 2) Construcție grandioasă (fem.). **3)** E prins în cui (var.) - Ține doar la el. **4)** Face muzica bună - Îți stă în față - Exclamație de mirare. **5)** Atrage (!) firele - E un plăvan. **6)** Se dă la păsări - Scoase din interiorul trupului! - Toride în ianuarie! **7)** Cerc de lemn de tufan! - Te îngrozește (fem.). **8)** Consemnează controlul elevilor (pl.) - Sân gol! - Strigăt din apă. **9)** A pătrunde în interior... - ...fiind executat cu gloanțe. **10)** Coborâtă de la catul de mijloc! - E luat în șuturi - Îți atrage atenția pe scurt. **11) ...**

VERTICAL: 1) ... 2) Un fel de căimăcămie. **3)** E o pocitanie (pl.) - Rezultatul extragerii resurselor zăcămintului! **4)** Perioada împerecherii animalelor - De natura serozității. **5)** Degajări libere - Intră în cerc. **6)** E de netăgăduit (fem.) - Pare a fi mânjit - Marginile tiparului! **7)** Laturile terenului! - Limitele snobului! - E de neîntrecut. **8)** Văzută pe la spate... - ...după ce s-a prăjit bine... - ...aproape de noi. **9)** E în mod neîndoelnic un agresor. **10)** Îi numeri oasele (fem.)... - ...așezate la tarabă! - Ordin de stat. **11) ...**

P.S.: La o dezlegare corectă, pe manșeta careului veți descoperi prenumele și numele unui membru asociat al colectivului de redacție și două dintre ipostazele în care este cunoscut de cititorii revistei. neva194987@yahoo.com

Dezlegarea careului în partea de jos a paginii

Știre literar-culturală

Revista spaniolă *Cuadernos del matemático* (Revista Ilustrada de Creación), ce apare la Getafe (Madrid) și al cărei director este reputatul scriitor Ezequías Blaco, publică, în numărul 49, decembrie 2012, în suplimentul *Les cresson bleus*, dedicat traducerilor din literatura universală, o amplă selecție din volumul *Elegiile de la Bad Hofgastein* (*Elegías de Bad Hofgastein*) al poetului timișorean Eugen Dorcescu, în tălmăcirea cunoscutului poet spaniol Coriolano González Montañez.

Cele 11 texte, în apariție bilingvă, spaniolă-română, sunt însoțite de o detaliată bio-bibliografie și de o fotografie ale scriitorului român. De menționat că aceeași prestigioasă revistă madrilenă a mai publicat, în numărul său 41-42 din 2008, secvențe extinse (de asemenea bilingve) din volumul de poezie *Drumul spre Tenerife* (*El camino hacia Tenerife*) al lui Eugen Dorcescu, volum încă inedit în acel moment, în traducerea Rosei Lentini și a autorului.

Dezlegare: FLORENTINSM - MONUMENTALA - ACATAT - AVAR - TON - NAS - ABA - ETIRA - BALAN - MEI - RU - RI - D - AN - SINISTRA - TEZE - SN - OAC - INTRA - TIR - H - CT - ORTAC - HE - IANSCRIITOR. (FLORENTIN SMARANDACHE; MATEMATICIAN; SRIITOR).

UN VERS

Eu n-am timp să mai scriu perfect,
Că, de-aș avea, nici n-aș mai scrie,
Ci m-aș lăsa o veșnicie
Să te iubesc fără defect.

Apoi m-aș apuca să-nvăț
La ritm, la vers, la prozodie;
Urechile să vă răsfăț,
Devoratori de poezie.

Dar, lume, sunt dator la stele,
Și toate versurile mele,
Împrumutate de la praf,
Sunt versiuni la epitaf.

Marius ROBU

UNIVERS

Fă-ți timp să scrii fără defect,
Oricum, orice, oriunde... scrie
Să lași o dâră-n veșnicie,
Chiar dacă nu-i ceva perfect.

Când versul tău e un răsfăț,
Cine „te ia” la prozodie,
În orice-nvăț e și dezvăț,
Dar ce faci fără poezie?

Târziu, când vei pleca spre stele,
Vegheat pe „stâlp” de-un epitaf,
Din toate versurile „tele”,
Tot va rămâne-o dâră-n praf !!!

Marinică PANNDURU

PARODIE

E gândul tău de-acum perfect
și n-ai motiv un vers a scrie,
mai bine-i neagra veșnicie
să nu-ți găsească vrun defect.

Eu de la tine-atâta-nvăț:
că, dacă-s tare-n prozodie,
cu fete blonde mă răsfăț

și je m'en fiche de poezie.

Eu n-am nevoie-acum de stele,
mi-ajunge lumea mea de praf,
căci toate mândrele rebele
sunt versiuni la epitaf.

Janet NICĂ

Uasile BELE

Versuri

sonet I

încep să scriu, eu cred, nimicuri,
că doar în lume-i primăvară,
toți, așteptăm, ieșitu-afară,
săraca mamă așteaptă plicuri.

de la feciorul cel plecat,
să-și caute al său destin,
el s-a-mbătat cu roșu vin
și de-a sa mamă a uitat.

acuma iară-i supărat,
pe lumea asta urâcioasă
și de acasă a plecat.

noroc să caute și-n drum,
a spart un cuib de rândunică
și s-a-ntâlnit numai cu fum.

sonet II

cu gând curat veneam spre casă,
tu semn cu mâna mi-ai făcut,
să vin să-mi vinzi al tău sărut,
eu, deja te vedeam mireasă.

aceiași dulce sărutat
îl voi purta în gândul mereu,
atât cât va vrea Dumnezeu,
nu pot să spun că l-am uitat.

of! Doamne, iarăși am uitat,
în plină zi cu cer senin,
să îți mai fur un sărutat.

iubita mea mult prea frumoasă,
m-ai ocolit în drumul tău,
în timp ce te-ndreptai spre casă.

sonet III

pe lumea asta-s furios,
nu mi-a adus decât necaz
și multe lacrimi pe obraz
și m-a întors cu susu-n jos.

abia acum mărturisesc,
de-al meu trai de-a mea tihneală,
tuturor dând socoteală,
eu, în urmă-mi nu privesc.

privesc spre cioata din pădure,
tăiată fără aprobare,
de un topor, de o secure.

privesc-nainte ușurat,
spunându-vă chiar din colină,
să nu credeți că v-am uitat.

sonet IV

iubito-ți scriu cu iz dement
și chiar te rog să fii cu seamă,
fără să știu nici cum te cheamă,
îți spun de azi sunt absolut.

tu nu-ntreba de școli gătate,
c-am să mă bâlbâi garantat.
să nu mă crezi niciun ratat,
îți spun cinstit c-o facultate.

chiar trebe școli să ai o mie,
să-i spui ființei c-o iubești
și c-ai în suflet bucurie.

nu cred să fie adevărat,
o vorbă din cele rostite,
de-o lună sunt licențiat.

sonet V

îți scriu cu pix o scrisorică,
pe care dacă nu te plictisești
chiar vin și rog să o citești
și îți mai spun că n-am nimică.

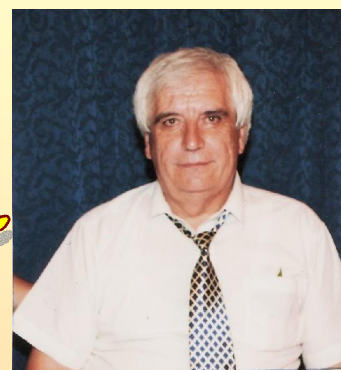
scrisoarea mea să te găsească bine,
în loc de-antet voi desena o floare.
și-o rândunică-n lume călătoare
și doar atât eu nu pot fără tine.

cu ce-s de vină ori cu ce-am greșit,
atunci în ziua cea cu soare,
în piață de ne-am întâlnit.

de-atunci într-una mă gândesc,
de câte ori e soare afară
cum să mai fac să te-ntâlnesc.

Llelu Nicolae VĂLĂREANU (SÂRBU)

Versuri

Regina nopții

Noaptea și-a ales regină o floare
încăunată,
înflorită și visătoare,
în tronul de plumb al întunericului.

Bărbații își caută regine
cu glezna subțire legată de aripi,
rămân să privească zborul
pe care nu-l mai ating
decât cu gândul.

Timpul schimbă coroana, ruginește,
se pierde printre obiecte
împreună cu halucinațiile vechi
retrase în vorbe uitate.

Ce să spun despre ceea ce se coace
în inima de vultur
de pe munții bătrâni și erodați,
de atâta tristețe.

Când timpul trece ca un mire
în fiecare zi altul,
scapi alungat de iluziile vârstei
pedepsit de femeile verii
cu singurătate.

Templul de meditație

Când suferința nu prinde
durerea se purifică

am simțit bucurii zidite și înalte
căutând înțelepciunea
în logოსul naturii tăcut,

răscolind prin istorii neființa
cât nu știu să înțeleg.

Un gând de care mi-e teamă
e să nu mă duc
până înțeleg filonul poporului meu

căutând templul de meditație
cu altarul de rugă luminos.

Aici și ascunsul respiră în afară
devine cuvânt înălțător

deschizând porți albastre,

ochii închiși vor vedea
misterul nașterii în care cred.

Drumurile se nasc mergând

Trecerea prin universul
luminii
Lasă o dără subțire prin trup,
tu rămâi o călătoare
zămislești sămânța în
miezul unui fruct,

partea care reînvie lumina
fugară
devenind unul din altul
același...

Respiri reversul din lucruri
până în măduva cuvântului
rostit

unde auzul ajunge obosit
printr-un tunel de sare
în care râuri de strălucire
nu încap.

Doar oglinzile destinului se
desprind,
drumurile se nasc mergând
și niciun biruitor
nu-și rostește numele
ci pe al Dumnezeului său...

Flux boreal

La o vioară de sticlă
lumina vibrează pe corzi,
în sunetele-i coapte
plutesc liniile curbe și moi
ale gâtului.

Femeia-și revarsă lăuntricul
sonor de mă credeam norul
ei de cuvinte,
poemul repetat în memorie
rămas încrustat în auz.

Pe hârtia tăcută
simțeam litere alunecoase
odată cu nisipul cernut la
țarm pe plaja cu golul din
femei înflorind.

Turnurile înclinate
adăugau zâmbete la stele,
un flux boreal
rece se stinge
neîmplinit.

Tudor-Cristian CONCU

Eseuri

Mica feerie

Duminica trecută am fost la biserică. Nu mai fusesem de mult și pur și simplu mi se făcuse dor de puțină liniște. Am aprins lumânări, m-am recules între icoane și o secundă am închis ochii.

Despre viață se pot spune multe. Minunea că găsirea unei clipe limpezi e mai prețioasă decât un milion în căutarea ei, faptul că un singur zâmbet poate ucide tristețea unui timp, sunt paradoxuri ce au pătruns de mult smalțul existenței. În fiecare zi frunzele plâng, dar noi le culegem lacrima amară fără să îndrăznim să ne răstăm la copaci. Cerul frânge lumina și o scuipă în picături de dureri, iar noi credem că așa trebuie să se întâmple...

Sub tăvălugul negru care ne vorbește despre viață și gheață deschidem o umbrelă - spartă și ea pe alocuri - atât cât să simțim vremelnice săgețile nefirescului și nevoia căutării dreptății, atunci când ea ne umblă în călcâi.

Dincolo de disperări, de lupte, am uitat să visăm. Există atâta farmec în vânt, în amurg, în ochi! Amestecă-te în gemetul ploii, trăneste-te pe iarbă și râzi! Ai să vezi, trebuie să înveți să vezi fulmul de stele și strălucirea lui! În fiecare pas e o vrajă, iubiri stau să răbufnească, iar luna luna își vinde misterul visătorilor.

Viața, ca o veșnică duminică dimineață, ne invită la ea acasă să gustăm mireasma primului și ultimului păcat, să învingem apăsarea și durerile cu muzică! A fi romantic, a scrie versuri, a pluti. A dori, a te bucura, a iubi!

Raze de dor prelungite printre

umbre de cai, joc de copil, prima dragoste, galben și mov...

Câteodată îmi iau chitara, rezemată pe un scaun vechi și ciupesc corzile. Îmi lipesc urechea de lemnul rece, crăpat de vreme și cânt. Iar atunci nu mai aud nimic... Decât mica feerie din cutia de rezonanță.

Definiția iubirii

Definiția iubirii este așa: puțin alb, un cer greu, nefericirea. Apoi, o ploaie rece, amestec de gheață și cer, carne și vers, durere scursă.

Ce contează scadența, atâtea vreme cât există magia? Nu-i întrebare cu răspuns care să nu alunge praful mincinos, plin sau gol, milă necrezută, absurd de mult. Toate întrebările sunt vinovate.

Mi-am făcut un inventar aici, unde scriu: e un dor ars, aruncat pe masă, ești tu, goală și un vâl aspru. Într-o altă lume am fost poet. Am avut atât succes încât cafeneaua mea preferată a ars. Să nu uiți!

Definiția iubirii nu ține cont de stih, titlurile alunecă pe treptele rupte, pe rolul sfârșitului de vis. Aproape că nu mai cred în nimic. Fiecare clipă e o cameră umplută cu tine, flacăra ce plânge, terminația disperării. Aseară am plâns.

Ce dacă ușa infernului e mereu întredeschisă, ce dacă speranța a plecat pe mare? Întrebările urcă dealul abrupt, crezul tresaltă, degetele se înnoadă. De vânzare a mai rămas numai sufletul. Cu sunetul la maxim, cu mine, fără tine.

Într-o altă lume am fost pictor. Te-am desenat fără culori, te-am inclus în dreptul meu la sâmbătă. Într-o altă lume ți-am fost zâmbet.

Definiția iubirii e ca o cutie: înăuntru e o cârpă aruncată printre jarii necurați, purifică visul pământul, suie calea prăpastia. Dincolo de tine nu mai e nimic. Dumnezeu există.

În calea mea stau două lucruri: ochii răi și toamna. În ochii răi se sting valurile mării, iar toamna... dorm. Dorm și cântecele se îneacă.. Nu-mi lua elanul. Definiția iubirii este așa: tu și eu.

Picătură din torențială

Sens topit, crud. Albastru de nor, vis înzecit, iubire la mal. Ur-cuș prin ceață, ploaie zglobie, sărutul ochilor... Asta e starea pentru poezie, versuri, stihuri. Curaj absurd pentru dezvelirea sufletului, alunecuş apos, iubire fără răsplată.

Cine minte?

Cred că toți oamenii sunt niște poeți. Toți - trebuie să simt geamătul ierbii, sorb zilnic verdele de sub cer, toți dor. Toți oamenii când zâmbetul, ard miercurile, mor din când în când. Toți suntem muritori.

Nu vă mai ascundeți de refren, nu mai fugiți de substrat, ideea vă ajunge din urmă, vă domină palmele minții, miezure gând tentat de dragoste, mângâiere cerută. Toți oamenii scriu poezii în fiecare zi! Iubesc poeme în fiecare zi! Iubesc în fiecare zi!... Poezia e concentrația noastră, a voastră, e un extras din transpirația gândului bun, suflet nevoi-elnic de perină. Minciuna ustură, ustură amiezile terne.

Noi toți, de fapt, suntem niște scriitori în mers. Fiecare pas e o strofă a fiecărui copac, jind de grindină, fiecare zâmbet - un imn.

Sunt ca oricare, ca oricine, o picătură din torențială. Dar, ... o picătură galbenă. Tu ce ești? Știu, ești poet, ca și mine, ca el, ca ea, ca noi... ca toți. Toți oamenii sunt poeți. Cei albi, cei gri... toți..., toți scriu versuri, toți gem când miere seara, toți vis. Toți.

Diferența între oameni e doar una: unii au puterea să plângă.

Pieter Bruegel cel Bătrân - Întoarcerea turmelor